

วารสาร

เศรษฐกิจและสังคม

ISSN 0125-0892 ปีที่ 20 ฉบับที่ 3 เดือน กรกฎาคม - สิงหาคม พ.ศ. 2526

แผนพัฒนา
ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

วารสาร เศรษฐกิจและสังคม

สารบัญ	หน้า
บทนำ ผังทะเลตะวันออก : จากความฝันไปสู่ความจริง	2
พื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก : ภาพส่วนรวม	5
ชายฝั่งทะเลตะวันออก : โอกาสใหม่สำหรับอุตสาหกรรม	11
แผนพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก : มีอะไรบ้าง	17
ทำเรื่อนำลึก : มิติใหม่ของการพัฒนาประเทศ	27
แผนรุกในแผน 5	33
ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม อันอาจเกิดจากแผนพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก	39
เราตระหนักถึงความสำคัญของโครงการนี้	44
มุมมองเด็กชนบท : อ่อนแอตั้งแต่แรกเกิด	48
อุตสาหกรรมชนบท ข้อเท็จจริงและแนวความคิด	53
ข่าวสำนักงาน	62
ตารางสถิติ	65
จากผู้จัดทำ	73

แผนพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออกไปถึงไหนแล้ว

หลายต่อหลายคนต่างสงสัยกันว่า ทำไมจะต้องพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลด้านตะวันออก พัฒนาแล้วจะได้ประโยชน์อย่างไร เราจะทำอะไรกันบ้างในเขตพื้นที่เหล่านี้ เราจะได้จริงตามที่ได้วางแผนไว้หรือไม่ ถ้าทำได้ขณะนี้ทำกันไปถึงไหนแล้ว และจะเสร็จสิ้นสร้างความโชคดีช่วงชั่ววูบให้กับประเทศไทยได้เมื่อไหร่ คำตอบในเรื่องเหล่านี้วารสารฯ ได้เสนอไว้แล้วใน “แผนพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก : มีอะไรบ้าง”

ดำเนินการโดย ฝ่ายวิจัยและเผยแพร่การพัฒนา กองศึกษาภาวะเศรษฐกิจและเผยแพร่การพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 962 ถนนกรุงเกษม กรุงเทพฯ 10100 โทร. 2824840-2

ด้วยอภินันทนาการ

จาก

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ

กองศึกษาภาวะเศรษฐกิจ

คณะที่ปรึกษา

เลขาธิการฯ นายเสนาะ อุนากุล

รองเลขาธิการฯ นายประกอบ จ้างพานิช

รองเลขาธิการฯ นายพิสิษฐ์ ภักเกษม

ผู้ช่วยเลขาธิการฯ นายโสมิต ปิ่นเปี่ยมรัมย์

ผู้ช่วยเลขาธิการฯ นายสถาพร กวิตานนท์

ผู้ช่วยเลขาธิการฯ นายวิทยา ศิริพงษ์

บรรณาธิการที่ปรึกษา

นายโสมิต ปิ่นเปี่ยมรัมย์

บรรณาธิการบริหาร

นายสมชาย กรสวนสมบัติ

หัวหน้ากองบรรณาธิการ

นายกิตติ อธิวิทย์

ผู้ช่วยหัวหน้ากองบรรณาธิการ

น.ส.สุวรรณี สำโรงวัฒนา

บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

นายวิชัย วงศ์ทิพย์

กองบรรณาธิการ

น.ส.จิตรา วงศ์พานิช

นายทัศนัย มุขวิจิต

นายวีรพงศ์ จันทร์โพธิ์ศรี

นางจุจิตต์ โพธิ์ทอง

น.ส.พรพิมล วรดิถ

น.ส.วินา พันธุรัตน์

น.ส.จินตนา ศรีตงกุล

นายไชยงค์ มงคลกิจงาม

นายศักดิ์เจริญ ภาณุตานนท์

นายวรวิทย์ อวิรุทธ์วรกุล

นายศรศักดิ์ กาญจนภิรมย์

อรรณพ ดังคณานุกุลชัย

นายปัญญา เขียวชะเอม

ปาริชาติ ลอตระกุล

ฝ่ายการเงิน

นางวิณา ธนกาญจน์

น.ส.สงศรี จัดตานนท์

ฝ่ายจัดการ

น.ส.พวงแก้ว ปริชาชนพจน์

นายชิตพงษ์ นกแก้ว

ฝ่ายศิลป์

นายอนันต์ ทองประชุม

นายเนาวฤทธิ์ ฤทธิแปลก

จะกระจายอุตสาหกรรมไปสู่ชนบทได้อย่างไร

“อุตสาหกรรมชนบท” เป็นเรื่องที่กล่าวขวัญกันอย่างกว้างขวางตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา โดยเฉพาะการเรียกร้องให้มีการกระจายอุตสาหกรรมด้านต่าง ๆ ไปสู่ชนบทให้มากขึ้น แต่ในด้านแนวทางและวิธีการที่จะสนองตอบต่อคำเรียกร้องนั้น ยังขาดความชัดเจนที่เพียงพอ ดังนั้นวารสารฯจึงได้ทำการศึกษาเพื่อลำดับแนวความคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้อีกครั้งหนึ่ง สำหรับในฉบับนี้เป็นบทแรกของผลการศึกษา ส่วนบทอื่น ๆ จะได้เสนอในฉบับต่อ ๆ ไป

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม
เพื่อเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
เพื่อเสนอความเคลื่อนไหวสถิติทางเศรษฐกิจและสังคม

ฝั่งทะเลตะวันออก : จากความฝันไปสู่ความจริง

ดร.สาวิตรี โพธิ์วิหก
สมเจตน์ เตรศุภ

เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า กทม. เป็นศูนย์กลางความเจริญในทุก ๆ ด้าน เพียงแห่งเดียวของประเทศ และมีอิทธิพลอย่างสำคัญในการดึงดูดทรัพยากรต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรคนที่หลั่งไหลเข้าสู่ตลาดแรงงานในกทม. ทำให้ กทม. ขยายตัวเจริญเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ อย่างไม่มีขอบเขตจำกัด ตลอดระยะเวลาการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในช่วงระยะ 20 ปีที่ผ่านมา ผลก็คือเกิดปัญหาต่าง ๆ ที่ทับถมทวีขึ้นมาทั้งในด้าน ปัญหาการจราจรติดขัด ปัญหาน้ำท่วม ปัญหาขาดแคลนที่อยู่อาศัย ประปา โทรศัพท์ ฯลฯ ซึ่งปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้แก้ไขได้ยาก ต้องใช้เงินลงทุนสูง แต่ในขณะเดียวกัน หากไม่ทำการแก้ไขก็จะเกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจต่อระบบรวมของทั้งประเทศสูง เนื่องจากกิจกรรมเศรษฐกิจสมัยใหม่ ทั้งทางด้านการค้า พาณิชยกรรม และโดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรม ต่างก็กระจายตัวอยู่ใน กทม. เป็นหลัก

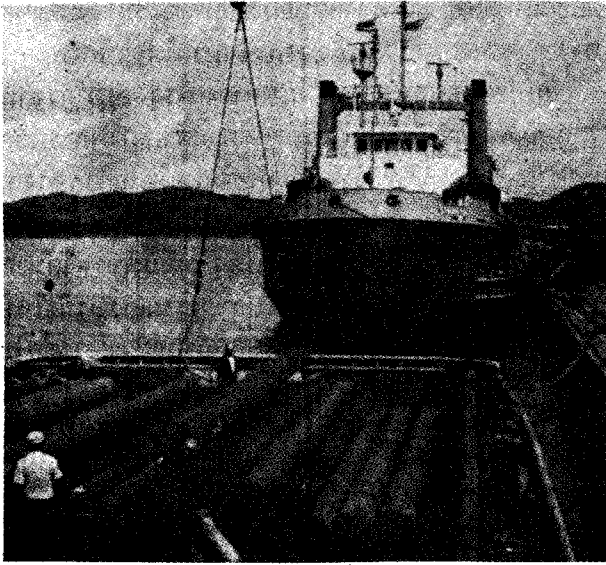
ในอีกด้านหนึ่งคือ ชนบท ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศอาศัยอยู่และมีอาชีพทำการเกษตร เป็นหลัก โดยส่วนใหญ่ยังต้องพึ่งการทำเกษตรนำฝน ผลผลิตมี

ความไม่แน่นอนสูง จึงยังมีปัญหาความยากจนอยู่อีกจำนวนกว่า 10 ล้านคน ซึ่งรัฐบาลจำเป็นต้องรีบเร่งแก้ไขปัญหานี้โดยเร็วที่สุด แต่จะแก้ไขได้ผลรวดเร็วแค่ไหนนั้น ก็ขึ้นอยู่กับขีดความสามารถในการขยายฐานเศรษฐกิจโดยส่วนรวมของประเทศ เพื่อให้มีส่วนเกินเหลือมากขึ้นที่จะนำไปช่วยชนบท

แนวความคิดการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก

พื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก มีโอกาสดีที่จะพัฒนาขึ้นมาเป็นฐานเศรษฐกิจใหม่ดังกล่าว วารสารเศรษฐกิจและสังคมฉบับนี้จึงมีวัตถุประสงค์สำคัญที่จะชี้ให้เห็นถึงแนวความคิด ขั้นตอนและวิธีการวางแผนดำเนินการในส่วนที่จะเสริมการแก้ไขปัญหาที่มีอยู่แล้วใน กทม. ควบคู่ไปกับการสร้างโอกาสใหม่เพื่อขยายฐานเศรษฐกิจสำหรับกิจกรรมสมัยใหม่ ด้านอุตสาหกรรม รวมตลอดทั้งการสร้างชุมชนและเมืองใหม่ในพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ในประเด็นหลัก ๆ ดังนี้

ประการแรก การชะลอการขยายตัวของ กทม. และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วของกทม. จะได้ผล

อย่างจริงจังก็ต้องเมื่อรัฐบาลสามารถสร้างทางเลือกใหม่ให้ประชาชนมีโอกาสเลือกอยู่อาศัย และทำมาหากินแทน.กทม. ได้ ซึ่งในทางปฏิบัติการสร้างเมืองใหม่ที่จะเป็นทางเลือกของ กทม. จำเป็นจะต้องรอโอกาสที่เหมาะสมก่อน อย่างไรก็ตามในขั้นตอนแรก ก็ได้ริเริ่มจำกัดให้อุตสาหกรรมที่จะขอส่งเสริมการลงทุนไปตั้งในเขตนิคมอุตสาหกรรมบริเวณชานเมือง กทม. ซึ่งรัฐบาลได้จัดบริการพื้นฐานเพื่ออำนวยความสะดวกไว้แล้วก่อน

ประการที่สองเมื่อมีการพบก๊าซธรรมชาติในอ่าวไทย และได้พัฒนามาขึ้นฝั่งที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ทำให้มีโอกาสที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมหลักที่ใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นวัตถุดิบสำคัญได้ เช่น ปิโตรเคมี ปุ๋ย อุตสาหกรรมเหล่านี้จะเป็นตัวเร่งให้เกิดอุตสาหกรรมต่อเนื่อง การค้าพาณิชย์และบริการอื่น ๆ ติดตามมาสร้างโอกาสให้เกิดการจ้างงาน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาชุมชนใหม่และเมืองใหม่ในที่สุด

ประการที่สาม โอกาสพัฒนาอุตสาหกรรมหลักขนาดใหญ่ดังกล่าว มีความเหมาะสมและเป็นไปได้สูง การพัฒนาระยะแรกไม่จำเป็นจะต้องพึ่งการส่งออกไปแข่งขันกับตลาดโลก เนื่องจากประเทศเรามีตลาดขนาดใหญ่เพียงพอที่จะรองรับผลผลิตได้ทั้งหมด และส่วนใหญ่อีกเป็นการผลิตเพื่อทดแทนสินค้าที่เราต้องนำเข้าจากต่างประเทศอยู่แล้ว

ประการที่สี่ พื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกมีลักษณะภูมิประเทศเหมาะสม มีที่ดินเพียงพออยู่ไม่ไกลจากกทม. มากนักและเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาแหล่งที่ตั้งอุตสาหกรรมที่สามารถจะแข่งขันกับตลาดโลกได้ในระยะยาว สามารถพัฒนาท่าเรือน้ำลึก และบริการโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจอื่น ๆ ทั้งระบบถนน รถไฟฟ้า น้ำ โทรศัพท์ เทเลกซ์ ฯลฯ

ประการสุดท้าย นอกเหนือจากการพัฒนาอุตสาหกรรม ท่าเรือน้ำลึก และการจัดระบบบริการโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ก็จะมีการวางผังพัฒนาชุมชน มีการจัดระบบบริการด้านสังคม และการควบคุมสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างชุมชนเมืองใหม่สำหรับพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ที่เหมาะสมสำหรับการนำครอบครัวไปอยู่อาศัยได้อย่างเป็นการถาวร

แนวทางดังกล่าวข้างต้นนั้น สอดคล้องกับเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 ในอันที่จะกระจายความเจริญออกจาก กทม. สู่ภูมิภาคอย่างเป็นระบบ และรัฐบาลก็ได้ให้ความสำคัญต่อแผนงานนี้มาก โดยได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน รัฐมนตรีกระทรวงที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นกรรมการ พร้อมทั้งได้รับมอบอำนาจให้สามารถตัดสินใจแทนคณะรัฐมนตรีได้ เพื่อให้สามารถกำกับดูแลการบริหารงานให้เป็นไปตามแนวทางที่ได้กล่าวไว้ แล้วอย่างมีประสิทธิภาพ

ขณะนี้ได้ผ่านขั้นตอนการวางแผนไปแล้วเป็นส่วนใหญ่โดยมีนโยบายการพัฒนาที่ชัดเจนแล้วในอันที่จะก่อสร้างท่าเรือน้ำลึก และนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง เพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมเบา และอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกที่ไม่มีปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่บริเวณแหลมฉบังแห่งหนึ่ง และก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดเพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมหลัก ซึ่งระยะแรกจะใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นวัตถุดิบในพื้นที่บริเวณมาบตาพุดอีกแห่งหนึ่ง

รัฐบาลได้เตรียมแหล่งเงินลงทุนที่จะพัฒนาท่าเรือน้ำลึก นิคมอุตสาหกรรม และการจัดระบบบริการโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ โดยจะลงทุนทำให้อ่อนอย่างเป็นชุดพร้อมกัน ให้รับและส่งเสริมซึ่งกันและกัน ทั้งในพื้นที่เป้าหมายบริเวณแหลมฉบัง และบริเวณมาบตาพุด

เพื่อให้เกิดความมั่นใจต่อนักลงทุนด้านอุตสาหกรรมต่าง ๆ จากภาคเอกชน

สำหรับโครงการอุตสาหกรรมหลักขนาดใหญ่บางโครงการซึ่งต้องใช้เงินลงทุนสูงเป็นหมื่น ๆ ล้านบาท รัฐบาลก็อาจร่วมลงทุนในบางโครงการด้วย เช่น โครงการปุ๋ยเคมี แต่โดยทั่วไปแล้วรัฐบาลต้องการให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทในการลงทุนเอง ด้านอุตสาหกรรมให้มากที่สุด

โครงการในส่วนที่อยู่ในความรับผิดชอบโดยตรงของรัฐบาลเองนั้น บางโครงการก็ได้เริ่มการก่อสร้างไปแล้ว เช่น ทางรถไฟสายฉะเชิงเทรา-สัตหีบ ท่อน้ำดอกกราย-มาบตาพุด และโรงแยกก๊าซธรรมชาติ ส่วนโครงการอื่น ๆ นั้นส่วนใหญ่ได้ผ่านขั้นตอนการศึกษาความเหมาะสมไปแล้ว และอยู่ในขั้นตอนที่จะดำเนินการออกแบบทางวิศวกรรมเพื่อก่อสร้างต่อไป โดยได้เตรียมแหล่งการเงินเพื่อการนี้ไว้เรียบร้อยแล้ว คาดว่าการก่อสร้างขนาดใหญ่จะเริ่มเห็นได้อย่างชัดเจนในช่วงอีก 1-2 ปีข้างหน้า และการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมและท่าเรือน้ำลึก ทั้งในบริเวณแหลมฉบัง และมาบตาพุด จะแล้วเสร็จเริ่มเปิดดำเนินการได้ในอีกประมาณ 5-6 ปีข้างหน้า

บทบาทของภาคเอกชน

ผลสำเร็จของแผนงานพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก มิได้ขึ้นอยู่กับงานในส่วนของรัฐบาลที่ได้เริ่มดำเนินการไปแล้วเท่านั้น แต่ส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับภาคเอกชนในอันที่จะสนองตอบและฉกฉวยโอกาสการลงทุนด้านอุตสาหกรรมที่รัฐบาลได้ริเริ่มสร้างขึ้นมาจะมีมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้โครงการอุตสาหกรรมที่จะเกิดขึ้นได้ จะต้องผ่านเงื่อนไขทั้งในเรื่องความเหมาะสมเชิงเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นผลประโยชน์ต่อส่วนรวมของประเทศและความเป็นไปได้เชิงการค้าโดยมีผลกำไรสูงเพียงพอที่จะจูงใจให้ออกชนมาลงทุนด้วย รัฐบาลไม่มีนโยบายที่จะผลักดันโครงการใดโครงการหนึ่งให้เกิดขึ้น หากโครงการนั้นไม่ผ่านเงื่อนไขทั้งสองประการนี้

เรามีโอกาสแล้ว ทั้งทางด้านทรัพยากรที่จะใช้เป็นวัตถุดิบส่วนใหญ่เอง

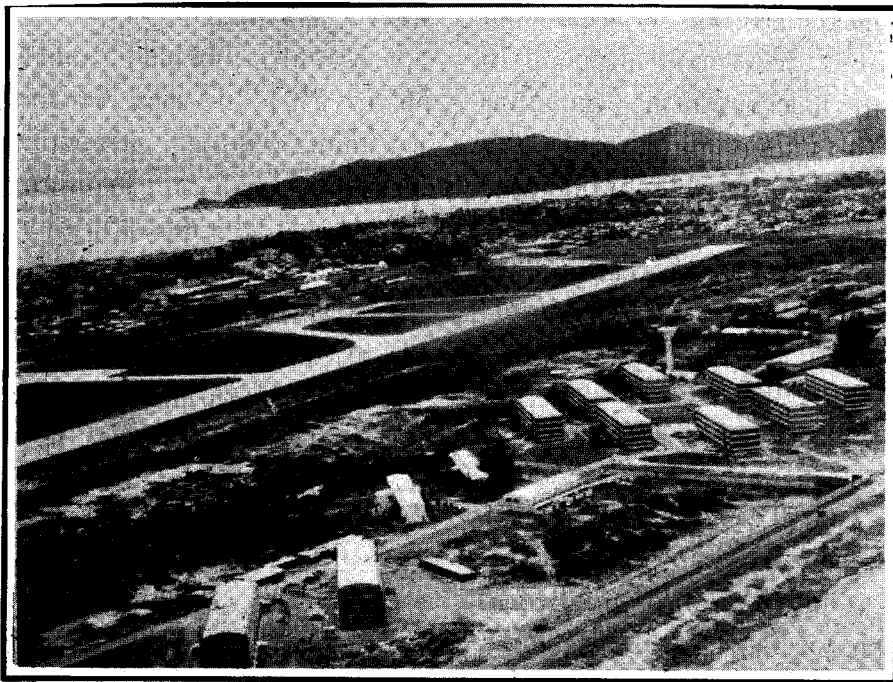
มีแรงงานที่มีฝีมือเป็นที่ยอมรับของประเทศต่าง ๆ เอง รวมตลอดทั้งมีตลาดขนาดใหญ่เพียงพอเองภายในประเทศ มารองรับสินค้าจากโรงงานมาตรฐานโลกขนาดใหญ่ เพียงพอที่จะมีประสิทธิภาพการผลิตประเด็นสำคัญที่สุด จึงขึ้นอยู่กับว่าภายใต้โอกาสต่าง ๆ ทั้งที่มีอยู่แล้วและรัฐบาลได้ริเริ่มขึ้นในพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ภาคเอกชนจะเข้ามาร่วมมีบทบาทได้มากและรวดเร็วเพียงใด เพื่อร่วมกันสร้างฐานเศรษฐกิจใหม่ที่จะเปิดมิติใหม่ของการพัฒนาประเทศในระยะยาวต่อไป

รูปแบบการบริหาร

แต่ต้องยอมรับความจริงประการหนึ่งว่า รูปแบบองค์การการบริหารแผนงานขนาดใหญ่ เช่น แผนงานพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ที่มีอยู่ในปัจจุบัน เป็นเพียงการวางระบบการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพเท่านั้น ทำให้สามารถกำหนดนโยบายได้อย่างแน่ชัด มีแผนงานที่แน่ชัดว่าประกอบด้วยโครงการอะไรบ้าง จนถึงขั้นการประสานแผนงานเข้าด้วยกันเป็นชุดภายใต้หมายกำหนดการของโครงการต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันจนอาจกล่าวได้ว่าเป็นแนวทางใหม่ที่ราชการยังไม่เคยทำมาก่อน อย่างไรก็ตามในขั้นดำเนินการปฏิบัติจริงตามแผนนั้นก็ยังคงใช้กลไกระบบราชการปกติของหน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในแต่ละโครงการ โดยแต่ละหน่วยงานต่างก็มีกฎเกณฑ์และสมรรถภาพในการปฏิบัติไม่เหมือนกัน ซึ่งจะไม่เอื้ออำนวยต่อการทำงานตามแผนงานขนาดใหญ่ที่ทุกโครงการจะต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วน ภายใต้เงื่อนไขเรื่องเวลาที่จะต้องให้แล้วเสร็จสอดคล้องซึ่งกันและกัน แตกต่างจากการทำงานเป็นรายโครงการแบบเอกเทศของระบบราชการปกติที่มีอยู่เป็นส่วนใหญ่

ทุกฝ่ายในทุกระดับที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแผนงานนี้ ได้รับรู้และตระหนักถึงจุดอ่อน ดังกล่าวข้างต้นเป็นอย่างดี และขณะนี้กำลังพิจารณาวางระบบบริหารงานในขั้นตอนต่อไป ทั้งสำหรับระยะสั้นและระยะยาว ที่จะให้มีอิสระและความคล่องตัวมากกว่าระบบราชการโดยปกติทั่วไป เพื่อให้สามารถปฏิบัติแผนงานนี้ ได้อย่างแท้จริงต่อไป

พื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก:

ภาพลวงรวม

พื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก
ครอบคลุมพื้นที่ 3 จังหวัด คือ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี และ
ระยอง มีพื้นที่รวมกันทั้งหมดประมาณ 8.3 ล้านไร่
(13,214 ตร.กม.) หรือคิดเป็นร้อยละ 36.3 ของพื้นที่
ภาคตะวันออกทั้งสิ้น และมีประชากรรวมกันประมาณ
1.6 ล้านคน พื้นที่ดังกล่าวนี้ได้รับเลือกให้เป็นที่ตั้งของ
แหล่งอุตสาหกรรมหลัก ซึ่งมีความเหมาะสมหลาย
ประการ ทั้งทำเลที่ตั้งซึ่งเหมาะที่ส่งเสริมให้สามารถ
รับภาระการพัฒนาอุตสาหกรรมการขนส่ง การค้าระหว่าง
ประเทศ และยังมีระดับการพัฒนาสูงพอที่จะรับการ
ส่งเสริมพัฒนางานอุตสาหกรรมซึ่งสัมพันธ์กับการพัฒนา
ความเป็นเมือง ปัจจุบันพื้นที่ดังกล่าวนี้ ได้ผ่านขั้นตอน
การวางแผนหลัก ๆ จนถึงขั้นที่ได้มีการก่อสร้างบาง
โครงการไปแล้ว ดังนั้นภายในอนาคตข้างหน้า พื้นที่

ชายฝั่งทะเลตะวันออกจะเป็นเขตพัฒนาอุตสาหกรรม
และเป็นฐานเศรษฐกิจที่จะเปิดประตูใหม่ให้กับภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ วารสารเศรษฐกิจ
และสังคมฉบับนี้จึงใคร่ขอแนะนำพื้นที่ทั้ง 3 จังหวัด
เพื่อท่านผู้สนใจจะได้ทราบถึงสภาพโครงสร้างด้านต่าง ๆ
ของพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาแห่งนี้ดังต่อไปนี้

จังหวัดฉะเชิงเทรา

ลักษณะทั่วไป

จังหวัดฉะเชิงเทราอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร
ประมาณ 80 กิโลเมตร โดยทางรถยนต์ มีเนื้อที่ทั้งสิ้น
5,422 ตารางกิโลเมตร หรือคิดเป็นร้อยละ 14.9 ของเนื้อที่
ภาคตะวันออก พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดเป็นที่ราบลุ่ม
เหมาะแก่การเพาะปลูกเนื่องจากมีแม่น้ำบางปะกงไหล

ผ่านไประยะเวลา 12.2 กิโลเมตร ทรัพยากรที่สำคัญคือ ป่าไม้ ซึ่งมีอยู่ไม่น้อยทางทิศตะวันออกของจังหวัด โดยส่วนใหญ่เป็นป่าดงดิบและป่าโปร่ง นอกจากนี้ก็มีแหล่งน้ำ สัตว์น้ำทะเล สัตว์น้ำจืด แร่เหล็ก และตะกั่ว ในด้านลักษณะภูมิอากาศไม่หนาวจัดและไม่ร้อนจัด โดยเฉลี่ยแล้วปีหนึ่ง ๆ มีฝนตกประมาณ 62 วัน ปริมาณน้ำฝนวัดได้ 1,158.5 มิลลิเมตรต่อปี

ประชากรและความหนาแน่น

ในปี 2524 ฉะเชิงเทรามีประชากรทั้งสิ้น 498,092 คน คิดเป็นร้อยละ 14.2 ของประชากรทั้งภาคตะวันออกซึ่งมี 3.5 ล้านคน ในระหว่างปี 2520-2524 อัตราการเพิ่มของประชากรเป็นร้อยละ 2.1 ต่อปี ความหนาแน่นของประชากรประมาณ 92 คนต่อ 1 ตร.กม. เขตที่มีประชากรหนาแน่นมากที่สุดของฉะเชิงเทราคือ เขตอำเภอเมือง ซึ่งมีความหนาแน่นของประชากรเป็น 314 คนต่อ ตร.กม. รองลงไปคือเขตอำเภอบางปะกงและอำเภอบ้านโพธิ์ ซึ่งมีความหนาแน่นของประชากรเป็น 245 คน และ 231 คนต่อ 1 ตร.กม. ตามลำดับ อำเภอที่มีความหนาแน่นของประชากรน้อยที่สุด คืออำเภอสนามชัยเขต ซึ่งมีประชากร 18 คนต่อ 1 ตร.กม.

โครงสร้างทางเศรษฐกิจ : ยังพึ่งเกษตรกรรม

จังหวัดฉะเชิงเทรามีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดในปี 2523 เป็นจำนวน 2,769.8 ล้านบาท (ในราคาคงที่ปี 2515) ในจำนวนนี้เป็นมูลค่าผลิตภัณฑ์ในสาขาเกษตรกว่าครึ่งคือ ประมาณร้อยละ 56.8 สูงกว่าอัตราเฉลี่ยร้อยละ 25.2 ของภาคตะวันออกในปีเดียวกัน สาขาเกษตรที่มีความสำคัญสูงสุดคือ สาขากสิกรรม และสาขาประมง ซึ่งมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 65.5 และ 17.9 ของมูลค่าสาขาเกษตรทั้งหมดในปี 2523 สาขาเศรษฐกิจที่มีความสำคัญรองจากสาขาเกษตรคือ สาขาการค้าส่งและปลีก ซึ่งมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 21.0 ส่วนสาขาอุตสาหกรรมมีความสำคัญค่อนข้างน้อย คือ มีสัดส่วนเพียงประมาณร้อยละ 3.3 ในมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดเท่านั้น อุตสาหกรรมที่สำคัญคือ การสีข้าว และมันสำปะหลัง สำหรับรายได้เฉลี่ยต่อบุคคลของจังหวัดในปี 2523 เมื่อคิดตามราคาปัจจุบันจะประมาณ 12,681 บาท ซึ่งต่ำกว่ารายได้ต่อบุคคลเฉลี่ย 25,130 บาทของทั้งภาคตะวันออกในระยะเวลาเดียวกัน

ทำนา : อาชีพหลัก

การกสิกรรมที่สำคัญที่สุดของจังหวัดฉะเชิงเทราคือ การทำนา ในปี 2523 จังหวัดฉะเชิงเทรามีเนื้อที่ทำนาเกือบ 1.2 ล้านไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 58.3 ของพื้นที่ทำการเกษตรทั้งสิ้น โดยมีพื้นที่ทำนาปรางประมาณปีละ 300,000 ไร่ อาศัยน้ำจากโครงการชลประทานในจังหวัด แต่เนื่องจากการทำนาในฤดูแล้ง จึงมักประสบปัญหาขาดแคลนน้ำ เพราะแหล่งน้ำที่สำคัญคือแม่น้ำบางปะกงในฤดูแล้ง น้ำทะเลจะหนุนขึ้นมาจนไม่สามารถใช้เป็นแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรได้ ส่วนพืชเศรษฐกิจที่สำคัญอื่น ๆ คือ มันสำปะหลัง มะม่วง มะพร้าว อ้อย ถั่วลิสง และข้าวโพด

บริการพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

จังหวัดฉะเชิงเทรามีทางหลวงที่ใช้ติดต่อภายในจังหวัด ติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง และกรุงเทพมหานคร โดยสะดวก มีเส้นทางรถไฟใช้รับส่งผู้โดยสารและสินค้า นอกจากนี้ยังมีแม่น้ำบางปะกงและลำคลองต่าง ๆ ใช้เป็นเส้นทางคมนาคมทางน้ำติดต่อภายในจังหวัด จังหวัดใกล้เคียง และกรุงเทพมหานคร

การไปรษณีย์โทรเลข ในปีงบประมาณ 2520 มีที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขใน 7 อำเภอ คือ อำเภอเมือง ฉะเชิงเทรา อำเภอบ้านโพธิ์ อำเภอบางคล้า อำเภอบางน้ำเปรี้ยว อำเภอบางปะกง อำเภอพนมสารคาม และอำเภอสนามชัยเขต ส่วนการโทรศัพท์ ในปีงบประมาณ 2520 มีชุมสาย 1 แห่ง มีจำนวนเลขหมาย 1,000 หมายเลข

การไฟฟ้า ให้บริการในทุกอำเภอในปี 2524 มีครัวเรือนที่ใช้ไฟฟ้า 25,085 ครัวเรือน จากครัวเรือนทั้งหมด 74,751 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 35.6 และขณะนี้ได้ขยายเขตไฟฟ้าพัฒนาออกไปยังตำบลและหมู่บ้านเพิ่มขึ้น

การประปา มีการให้บริการน้ำประปาในเขตชุมชนของอำเภอต่าง ๆ ยกเว้นกิ่งอำเภอราชสาส์น ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของการประปาจังหวัดฉะเชิงเทรา พนมสารคาม บางปะกง และสุขาภิบาลบางสุขาภิบาล ขณะนี้มีการปรับปรุงกำลังผลิตและขยายประปาในเขตเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา และขยายการประปาไปยังอำเภอสานามชัยเขตด้วย

บริการพื้นฐานทางด้านสังคม

การศึกษา ในปี 2525 จังหวัดฉะเชิงเทรามีโรงเรียน

ทั้งของรัฐและเอกชนในระดับการศึกษาภาคบังคับ 334 โรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 19 โรงเรียน และระดับอาชีวศึกษา 6 โรงเรียน อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คน เท่ากับ 22

การสาธารณสุข ในปี 2523 มีโรงพยาบาลของรัฐ 5 แห่ง ของเอกชน 1 แห่ง มีเตียงรวม 335 เตียง เฉลี่ยเตียงคนไข้ 1 เตียง ต่อประชากร 1,419 คน เฉลี่ยพยาบาล 1 คน ต่อประชากร 8,338 คน และนายแพทย์ 1 คน ต่อประชากร 25,015 คน นอกจากนี้ยังมีสถานอนามัยในทุกอำเภอจำนวน 62 แห่ง และสำนักงานผดุงครรภ์จำนวน 9 แห่งใน 4 อำเภอ

จังหวัดชลบุรี

ลักษณะทั่วไป

จังหวัดชลบุรีอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 85 กิโลเมตร เป็นจังหวัดสำคัญของภาคตะวันออก เพราะเป็นเมืองชุมทางที่จะเดินทางไปยังจังหวัดชายทะเลภาคตะวันออก มีพื้นที่ประมาณ 4,485 ตร.กม. (หรือ 2.8 ล้านไร่) คิดเป็นร้อยละ 12.3 ของพื้นที่ภาคตะวันออก ลักษณะภูมิประเทศมีภูเขาตั้งอยู่เกือบกึ่งกลางของจังหวัด ทอดเป็นแนวยาวจากทิศตะวันตกเฉียงเหนือไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ทางตอนเหนือเป็นที่ราบลุ่มกว้างใหญ่เหมาะแก่การเพาะปลูกและเป็นแหล่งปลูกข้าวที่สำคัญของจังหวัด ทางทิศตะวันออกและใต้ของจังหวัดเดิมมีลักษณะเป็นป่าเขาพื้นที่ลุ่มดอนสลับกันไป ในปัจจุบันอาณาบริเวณดังกล่าวนี้เปลี่ยนสภาพจากป่ามาเป็นที่ราบชายฝั่งทะเลประกอบด้วยชายหาดสวยงามหลายแห่ง เช่น บางแสน พัทยา และมีเกาะต่าง ๆ อยู่ในอาณาเขตของจังหวัดรวม 46 เกาะ เกาะที่สำคัญได้แก่ เกาะสีชัง เกาะล้าน เกาะคราม และเกาะพระ เป็นต้น ทางด้านลักษณะภูมิอากาศ ชลบุรีมีฝนตกเฉลี่ยปีละ 123 วัน ปริมาณฝนวัดได้ 1,293.1 มิลลิเมตรต่อปี

ประชากรและความหนาแน่น

ชลบุรีเป็นจังหวัดที่มีประชากรมากที่สุดในภาคตะวันออก ในปี 2524 ประชากรของจังหวัดชลบุรีมี 738,221 คน คิดเป็นร้อยละ 21.1 ของประชากรทั้งสิ้นในภาคตะวันออกอัตราการเพิ่มของประชากรเฉลี่ยร้อยละ 2.8 ต่อปีในช่วงปี 2520-2524 ความหนาแน่นของประชากรจังหวัดชลบุรีประมาณ 162 คนต่อ 1 ตร.กม. เขตที่มีประชากรหนาแน่นมากที่สุดคือเขตอำเภอมือง มี

ประชากร 752 คนต่อ ตร.กม. โดยเฉพาะในเขตเทศบาลความหนาแน่นประชากรสูงถึง 10,956 คนต่อ ตร.กม. เขตที่มีประชากรหนาแน่นรองลงไปคือ เขตอำเภอบ้านบึงและอำเภอสัตหีบ มีประชากรหนาแน่น 541 คน และ 245 คนต่อ 1 ตร.กม. ตามลำดับ ส่วนเขตที่มีความหนาแน่นประชากรต่ำสุดอยู่ที่กิ่งอำเภอบ่อทอง มีประชากร 28 คนต่อ 1 ตร.กม.

โครงสร้างทางเศรษฐกิจ : อุตสาหกรรมเป็นหลัก

ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดชลบุรีปี 2523 มีมูลค่าประมาณ 9,036 ล้านบาท (ในราคาคงที่ปี 2515) โดยมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในช่วงปี 2519-2523 ประมาณร้อยละ 5.4 ต่อปี และมีรายได้ต่อบุคคลในปี 2523 ประมาณ 37,000 บาท (ในราคาปัจจุบัน) ซึ่งสูงกว่ารายได้เฉลี่ยต่อบุคคลของทั้งภาคตะวันออก สาขาการผลิตที่มีความสำคัญสูงสุดคือ สาขาอุตสาหกรรม ซึ่งมีสัดส่วนในผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดประมาณร้อยละ 29.6 ในปี 2523 อุตสาหกรรมที่สำคัญ คืออุตสาหกรรมโรงสีข้าว แป้งอาหาร น้ำตาล หัตถกรรมเครื่องยนต์เครื่องจักรและส่วนประกอบ สาขาการผลิตที่มีความสำคัญรองลงไปคือ สาขาเกษตร ซึ่งมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 23.6 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด การเกษตรที่สำคัญคือ การทำนา และทำไร่ เช่น มันสำปะหลัง อ้อย มะพร้าว และถั่วลิสง ประมาณว่าพื้นที่ที่ใช้ทำการเพาะปลูกของจังหวัดมีประมาณร้อยละ 65 ของพื้นที่ที่ใช้ประโยชน์ทั้งสิ้น และมีประชากรที่อยู่ในเขตเกษตรประมาณร้อยละ 75 ของประชากรทั้งจังหวัด

ทรัพยากรธรรมชาติ

จังหวัดชลบุรีนอกจากจะมีทรัพยากรป่าไม้และแร่เงินพลวง ทองคำ แมกนีสิส และเหล็กแล้ว ชลบุรียังมีแหล่งน้ำที่สำคัญและสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงอีกด้วย ทางด้านแหล่งน้ำ นอกจากแม่น้ำบางปะกงและสาขาของแม่น้ำแล้ว ยังมีอ่างเก็บน้ำที่มีความจุรวมกันกว่าร้อยละล้านลูกบาศก์เมตร ได้แก่อ่างเก็บน้ำบางพระ อ่างเก็บน้ำมาบปะชัน อ่างเก็บน้ำบ้านบึง อ่างเก็บน้ำพลูตาหลวง โครงการพานทองและโครงการพานทองขยาย ส่วนทางด้านสถานที่ท่องเที่ยวก็มีมากมายหลายแห่งเป็นที่รู้จักกันดีในหมู่นักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างประเทศ เช่น ชายหาดบางแสน สานามกอล์ฟบางพระ เกาะล้าน สวนนงนุช ศรีราชา และที่พัทยา เมืองตากอากาศที่มีชื่อเสียงที่สุดในเอเชีย ซึ่งตลอดชายหาดอันยาวเหยียด

มุมหนึ่งในเมืองพัทยา

มีโรงแรมชั้นหนึ่งไว้คอยต้อนรับนักท่องเที่ยว มีอุปกรณ์การเล่นกีฬาชนิดต่าง ๆ ไว้บริการ และมีบริการเรือนำเที่ยวจากพัทยาไปสู่เกาะต่าง ๆ ในอาณาบริเวณใกล้เคียง บริการพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

จังหวัดชลบุรีมีท่าเรือที่สำคัญ 2 แห่ง คือ แหลมฉบังและสัตหีบ โดยเฉพาะที่สัตหีบซึ่งอยู่ห่างจากพัทยาประมาณ 50 กม. เป็นท่าเรือพาณิชย์ที่อยู่ในสภาพใช้งานได้อยู่แล้วโดยสามารถรับเรือขนาด 20,000-50,000 ตันได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความหนาแน่นของสินค้า นอกจากนี้ที่เกาะสีชัง แม้จะไม่เหมาะสมที่จะสร้างเป็นท่าเรือหลักเนื่องจากไม่มีที่ราบเพียงพอในการพัฒนาและต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงในการพัฒนา แต่ขณะนี้ก็มีการใช้ทะเลบริเวณเกาะสีชังเป็นทั้งขนถ่ายสินค้าตามธรรมชาติอยู่แล้ว โดยเฉพาะสินค้ากองทางด้านการเกษตรและผลิตภัณฑ์น้ำมัน

การคมนาคมทางบก ชลบุรีก็เป็นศูนย์กลางการคมนาคมทางภาคตะวันออก มีเส้นทางคมนาคมภายในจังหวัดติดต่อกับกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียงได้สะดวกทั้งทางรถยนต์และรถไฟ ส่วนการคมนาคมทางทะเลก็มีท่าเรือสัตหีบ แม้กระทั่งการคมนาคมทางอากาศ

ก็มีสนามบินอยู่เกาะซึ่งกำลังจะได้รับการปรับปรุงให้เป็นสนามบินพาณิชย์ในอนาคต

ทางด้านโทรคมนาคมปี 2523 มีชุมสายโทรศัพท์ 8 แห่ง จำนวนเลขหมาย 8,660 หมายเลข และยังมีที่ทำกาไปรษณีย์โทรเลขทุกอำเภออีกด้วย

การสาธารณสุขปี 2523 มีการประปา 4 แห่ง ผลิตน้ำได้รวม 12,722,664 ลูกบาศก์เมตร และมีการไฟฟ้า 17 แห่ง ผลิตกระแสไฟฟ้าได้ 292,122,714 กิโลวัตต์-ชั่วโมง

บริการพื้นฐานทางด้านสังคม

การศึกษา มีสถาบันการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับมหาวิทยาลัย เช่น มีสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา 4 แห่ง วิทยาลัยเทคโนโลยี 1 แห่ง วิทยาลัยพลศึกษา 1 แห่ง และมหาวิทยาลัย 1 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน สำหรับอัตราส่วนครู : นักเรียน เท่ากับ 1 : 23

สาธารณสุข เมื่อปี 2523 มีโรงพยาบาลขนาดใหญ่ 3 โรง เตียงคนไข้ 1,115 เตียง และมีโรงพยาบาลอำเภออีก 4 แห่ง คือ อำเภอพนสนิม อำเภอบ้านบึง อำเภอ

บางละมุง และอำเภอบ้านนาทอง นอกจากนี้ยังมีศูนย์แพทย์
สถานือนามัย สำนักงานผดุงครรภ์ และสาธารณสุข
เทศบาล กระจายอยู่ทั่วไป สำหรับอัตราส่วนแพทย์ต่อ
ประชากรเท่ากับ 1 : 8,501 คน

จังหวัดระยอง

ลักษณะทั่วไป

จังหวัดระยองอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ
220 กิโลเมตร โดยทางรถยนต์ มีเนื้อที่ทั้งสิ้น 3,307
ตารางกิโลเมตร (2,067 ล้านไร่) หรือคิดเป็นร้อยละ 9.1
ของเนื้อที่ภาคตะวันออกทั้งสิ้น ลักษณะภูมิประเทศโดย
ทั่วไปเป็นลูกคลื่น พื้นที่ด้านเหนือและด้านทิศตะวันออก
เป็นป่าไม้เบญจพรรณ และที่สูงซึ่งลาดลงสู่อ่าวไทย ทาง
ตอนใต้มีที่ลุ่มซึ่งบางปีมีน้ำท่วม ในด้านแหล่งน้ำ ระยอง
มีแหล่งน้ำจืดที่สำคัญคือ แม่น้ำระยองและแม่น้ำประแสร์
ซึ่งมีน้ำตลอดปี และยังมีอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ คืออ่าง
เก็บน้ำดอกกรายและอ่างเก็บน้ำหนองปลาไหล นอกจากนี้
ระยองเป็นจังหวัดที่มีธรรมชาติสวยงามเช่นกัน ทำให้
กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญแหล่งหนึ่งของภาค
ตะวันออก ได้แก่ สวนสน วังแก้ว ถ้ำเขาวง หาดแม่รำพึง
หาดหินขาว หินดำ แหลมแม่พิมพ์ และเกาะต่าง ๆ เช่น
เกาะแก้วพิศดาร เป็นต้น ในด้านลักษณะภูมิอากาศ
ไม่ร้อนจัดไม่หนาวจัด ปริมาณฝนโดยเฉลี่ยปีหนึ่ง ๆ
ประมาณ 72 วัน ปริมาณฝนวัดได้ 1,884 มิลลิเมตรต่อปี

ประชากรและความหนาแน่น

จังหวัดระยองมีประชากร 377,063 คนในปี 2524
คิดเป็นร้อยละ 10.8 ของประชากรภาคตะวันออก โดย
มีอัตราเพิ่มของประชากรเป็นร้อยละ 3.6 ในช่วงปี 2520-
2524 ประชากรส่วนใหญ่ตั้งพื้นฐานอยู่หนาแน่นริม
ถนนสุขุมวิท ริมฝั่งทะเลและแหล่งเพาะปลูก ความ
หนาแน่นของประชากรประมาณ 113 คนต่อ 1 ตร.กม.
ประชากรจะอยู่กันหนาแน่นมากที่สุดในเขตอำเภอมือง
ระยอง ซึ่งมีความหนาแน่น 240 คนต่อ ตร.กม. รองลง
ไปคือ อำเภอบ้านค่าย และกิ่งอำเภอบ้านฉาง ซึ่งมีความ
หนาแน่น 135 คน และ 123 คนต่อ 1 ตร.กม. เขตที่มี
ความหนาแน่นประชากรต่ำสุดคือ กิ่งอำเภอม่วงจันทร์
มี 32 คนต่อ 1 ตร.กม.

โครงสร้างทางเศรษฐกิจ : เน้นภาคเกษตรกรรม

ในปี 2523 ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดระยอง
มีมูลค่า 2,449.5 ล้านบาท (ในราคาคงที่ปี 2515) และมี

ท่าเทียบเรือประมงจระยอง

รายได้ต่อบุคคลโดยเฉลี่ยในราคาปัจจุบัน 15,284 บาท
สาขาการผลิตที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ สาขาเกษตร-
กรรม ซึ่งมีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 53.8 ของผลิตภัณฑ์
มวลรวมทั้งสิ้น สาขาการผลิตที่มีความสำคัญรองลง
ไปคือ สาขาพาณิชย์และสาขาบริการซึ่งมีสัดส่วนประมาณ
ร้อยละ 21.1 และ 7.5 ตามลำดับ ส่วนสาขาสถาปัตยกรรม
ในปี 2523 มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 4.3 เท่านั้น แต่ใน
อนาคตสาขาการผลิตนี้จะทวีความสำคัญยิ่งขึ้นเมื่อมี
โรงงานแยกก๊าซธรรมชาติมาตั้งอยู่ที่นี้

ภาคเกษตรกรรมของจังหวัดระยองที่มีความสำคัญ
มากคือ การเพาะปลูก เนื้อที่ทำการเกษตรของจังหวัด
ระยองมีประมาณ 1.6 ล้านไร่ ซึ่งส่วนใหญ่ใช้ในการปลูก
พืชไร่ พืชสวนผลไม้ พืชไร่ที่สำคัญคือมันสำปะหลัง
ซึ่งใช้เนื้อที่ปลูกเกือบ 7 แสนไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 33
ของเนื้อที่เพาะปลูก รองลงไปก็คือ การปลูกยางพารา
ซึ่งได้เนื้อที่กว่า 4.6 แสนไร่ ที่เหลือเป็นการปลูกอ้อย
และผลไม้ ประเภทมะพร้าว เงาะ ทุเรียน ส้มเขียวหวาน
ส่วนการทำนา ระยองมีพื้นที่การทำนาเพียงร้อยละ 14
ของพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด โดยปลูกกันมากที่สุดที่อำเภอ
แกลง อำเภอบ้านค่าย แม้ว่าพื้นที่ทำนาจะอยู่ในเขต
ชลประทานสามารถทำนาได้ปีละ 2 ครั้ง แต่ผลผลิตข้าว
ก็ไม่เพียงพอบริโภคภายในจังหวัด ส่วนสาขาเกษตรที่
สำคัญอีกอย่างหนึ่งของระยองคือ การทำประมง ซึ่งมี

ครัวเรือนที่มีอาชีพประมงถึง 2,331 ครัวเรือน และมีทำเทียบเรือประมง 28 ท่า ในอำเภอเมืองระยอง และอำเภอแกลง เมื่อปี 2525 ผลผลิตประมงมีมูลค่าถึง 700 ล้านบาท

บริการพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

จังหวัดระยองมีเส้นทางคมนาคมทางบกที่สะดวก มีทางหลวงติดต่อภายในจังหวัด และติดต่อจังหวัดใกล้เคียง ทางทะเลสามารถใช้ติดต่อกับจังหวัดชายทะเลในอ่าวไทยได้

การโทรศัพท์ มีชุมสายโทรศัพท์ 3 แห่ง คือ ชุมสายโทรศัพท์ระยองมี 1,000 เลขหมาย ชุมสายโทรศัพท์แกลงมี 200 เลขหมาย และชุมสายโทรศัพท์บ้านฉางมี 200 เลขหมาย

การสื่อสาร สามารถติดต่อทางไปรษณีย์และโทรเลขได้ทุกอำเภอ ทุกกิ่งอำเภอ

การประปา จังหวัดระยองมีการประปา 6 แห่ง เป็นการประปาส่วนภูมิภาค 2 แห่ง คือการประปาจังหวัดระยอง และการประปาปากน้ำกระแสร้อย เป็นการประปาสุขาภิบาล 3 แห่ง คือ สุขาภิบาลบ้านค่าย บ้านปลวกแดง บ้านฉาง และเป็นการประปาเทศบาล 1 แห่ง คือ การประปาเทศบาลตำบลทางเกวียน

การไฟฟ้า จังหวัดระยองรับกระแสไฟฟ้าจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยมีสถานีจ่ายไฟฟ้าย่อยจังหวัดระยอง และสถานีจ่ายไฟฟ้าย่อยสัตหีบ

บริการพื้นฐานทางสังคม

การศึกษา จังหวัดระยองมีโรงเรียนทั้งของรัฐและเอกชนในระดับก่อนวัยเรียนและประถมศึกษาทั้งสิ้น 272 แห่ง ระดับมัธยมศึกษา 15 แห่ง ระดับอาชีวศึกษา 2 แห่ง และมีอัตราส่วนครู ต่อ นักเรียน เท่ากับ 1 : 23

การสาธารณสุข จังหวัดระยองมีโรงพยาบาล 5 แห่ง สำนักงานสาธารณสุขอำเภอครบทั้ง 6 แห่ง สถานีอนามัยทุกตำบล นอกจากนี้ยังมีสำนักงานผดุงครรภ์อีก 7 แห่ง ศูนย์โภชนาการ 4 แห่ง และหน่วยมาลาเรียอีก 7 แห่ง อัตราส่วนประชากรต่อแพทย์ 1 คน เท่ากับ 16,358 คน

สรุป

ข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้นเป็นการฉายให้เห็นภาพในปัจจุบันอย่างกว้าง ๆ เกี่ยวกับโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมของพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง ซึ่งถูกกำหนดให้เป็นเขตพัฒนาอุตสาหกรรมหลักและพัฒนาาระบบเมืองใหม่ขึ้นมา ดังนั้นภายใน 10 ปีข้างหน้าเป็นที่คาดหวังว่า สถานการณ์ในปัจจุบันจะเปลี่ยนไป เหตุการณ์หลายอย่างจะเกิดขึ้นในบริเวณนี้ เช่น การก่อสร้างขนาดใหญ่ในบริเวณมาบตาพุด-ระยอง และบริเวณแหลมฉบัง-ศรีราชา จำนวนคนนับล้าน ๆ คน จะเข้ามาอยู่ในบริเวณดังกล่าวนี้ สภาพโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมและขยายออกไปอย่างกว้างเพื่อรองรับคนที่มาอยู่ใหม่ การดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพของประชากรจะเปลี่ยนไปและมีความแตกต่างระหว่างเขตพหุยาและนอกเขตพหุยา เมืองชลบุรีจะเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคในเชิงธุรกิจการค้าแหลมฉบังจะเป็นเมืองท่าสมัยใหม่ของประเทศ พหุยาจะเป็นเมืองท่องเที่ยวคู่ไปกับการพาณิชย์ มาบตาพุดจะเป็นเมืองอุตสาหกรรมสมัยใหม่ และระยองก็จะเป็นศูนย์บริการและฐานการศึกษาและวิจัยด้านเทคโนโลยี อย่างไรก็ตามสิ่งที่เกิดขึ้นนี้มีทั้งผลดีและผลเสีย ซึ่งวารสารเศรษฐกิจและสังคมหวังในความร่วมมือและประชุมกันในทุกฝ่ายที่จะให้เกิดผลเสียน้อยที่สุด

ออกจำหน่ายแล้ว

แบบไทย 2525

จำหน่ายราคาเล่มละ 30 บาท พิเศษเฉพาะสมาชิก เพียง 25 บาทเท่านั้น

ขายฝั่งทะเลตะวันออก: โอกาสใหม่สำหรับอุตสาหกรรม

ทั่วไป

การพัฒนาเศรษฐกิจในระยะ 20 ปีที่ผ่านมาของประเทศไทยได้อาศัยการเพิ่มผลิตผลทางเกษตรเป็นแกนนำหลักในการพัฒนา แต่จากการพิจารณารายละเอียดการเพิ่มขึ้นของผลิตผลการเกษตรดังกล่าว พบว่าการเพิ่มขึ้นของภาคเกษตรที่ผ่านมา ส่วนใหญ่เป็นการเพิ่มขึ้นเนื่องจากการขยายพื้นที่เพาะปลูกจากการบุกรุกทำลายป่ามากกว่าการเพิ่มขึ้นของผลิตผลต่อไร่ ทำให้พื้นที่ป่าไม้ของประเทศมีปริมาณลดลงอย่างมาก จนมีผลกระทบต่อสถานะแวดล้อมอย่างรุนแรง ดังนั้น การ

พัฒนาในระยะของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 จึงได้มีการรับแนวทางการพัฒนา โดยมุ่งเน้นด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมให้เป็นแกนนำควบคู่กับการพัฒนาภาคการเกษตรในด้านการเพิ่มผลิตต่อไร่ให้สูงขึ้น ซึ่งตามเป้าหมายการพัฒนา ได้กำหนดแนวทางที่จะพัฒนาประเทศให้เป็นประเทศกึ่งอุตสาหกรรมภายในระยะเมื่อสิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 และจะปูพื้นฐานให้ประเทศไทยเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ภายในปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 หรือระยะอีก 10 ปีข้างหน้า

ตามเป้าหมายการพัฒนาฯ ได้กำหนด
แนวทางที่จะพัฒนาประเทศให้เป็น
ประเทศกึ่งอุตสาหกรรมภายในระยะ
เมื่อสิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 และจะ
ปูพื้นฐานให้ประเทศไทยเป็นประเทศ
อุตสาหกรรมใหม่ ภายในปลายแผน
พัฒนาฯ ฉบับที่ 6 หรือระยะอีก 10 ปี
ข้างหน้า

การพัฒนาอุตสาหกรรมที่ผ่านมา

ในระยะ 20 ปีที่ผ่านมา แม้จะมีการขยายตัวของการลงทุนด้านอุตสาหกรรมในอัตราที่ค่อนข้างสูง ดังจะเห็นได้จากการที่มีอุตสาหกรรมใหม่ ๆ เกิดขึ้นหลายประเภท เช่น อุตสาหกรรมเครื่องไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ โรงกลั่นน้ำมัน อุตสาหกรรมผลิตรายรถยนต์ วัสดุก่อสร้างและเสื้อผ้าสำเร็จรูปต่าง ๆ ทำให้ภาคอุตสาหกรรมได้พัฒนาและมีบทบาทเพิ่มขึ้นในระบบเศรษฐกิจส่วนรวมมากยิ่งขึ้นเป็นลำดับ แต่ปรากฏการพัฒนาอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ ยังกระจุกตัวอยู่ในกรุงเทพมหานครและรอบ ๆ เท่านั้น ทำให้เกิดการอพยพของแรงงานจากต่างจังหวัด เข้ามาในเขตกรุงเทพมหานคร และเป็นผลให้เกิดปัญหาเศรษฐกิจและสังคมติดตามมา นอกจากนี้โครงสร้างการผลิตของอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ก็เป็นอุตสาหกรรมขั้นปฐมหรือการผลิตที่ยังต้องพึ่งการนำเข้าวัตถุดิบ เครื่องจักร วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนพลังงานรูปแบบต่าง ๆ ในสัดส่วนค่อนข้างสูง นับเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ประเทศต้องประสบภาวะด้านการขาดดุลการค้า ดังนั้น จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องกำหนดโครงสร้างการผลิตของภาคอุตสาหกรรมให้มีการใช้วัตถุดิบและปัจจัยการผลิตภายในประเทศให้มากยิ่งขึ้นโดยมุ่งการพัฒนา

■ อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของภาคเกษตร ได้แก่ อุตสาหกรรมที่ปัจจัยการผลิตที่ใช้ในการเกษตร เช่น ปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืช เครื่องจักรกลการเกษตร ฯลฯ อุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตการเกษตรและอุตสาหกรรมที่สนับสนุนโครงสร้างระบบตลาดทางการเกษตร เช่น คลังสินค้า ไซโล ฯลฯ

■ อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรภายในประเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น ก๊าซธรรมชาติ อันได้แก่โครงการปุ๋ยเคมี ปิโตรเคมี โซดาแอช

ทั้งนี้ ในระยะแรกจะมุ่งส่งเสริมอุตสาหกรรมดังกล่าวเพื่อทดแทนการนำเข้าเป็นหลัก และเป็นการปูพื้นฐานเพื่อการส่งออกในระยะต่อไป

ปัญหาการลงทุนในอดีต

การพัฒนาอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ภาคเอกชนจะต้องเป็นแกนนำในการลงทุน โดยรัฐบาลจะเป็นผู้ให้ความสนับสนุนในด้านต่าง ๆ เพื่อจูงใจให้เอกชนมาลงทุน ซึ่งการตัดสินใจลงทุนของภาคเอกชนนั้นก็ขึ้นอยู่กับผลตอบแทนที่จะได้รับจากการลงทุน และอัตราความเสี่ยงเชิงธุรกิจที่จะเกิดขึ้นว่ามีมากน้อยเพียงใดเป็นหลัก ในอดีตที่ผ่านมาถึงแม้ว่าจะมีการส่งเสริมการลงทุนด้านอุตสาหกรรมในรูปแบบต่าง ๆ เช่นการให้สิทธิประโยชน์ด้านภาษีอากร การจัดหาที่ตั้งโรงงานและสิ่งอำนวยความสะดวกในนิคมอุตสาหกรรม ตลอดจนการเข้าร่วมลงทุนในอุตสาหกรรมขนาดใหญ่บางโครงการที่มีผลประโยชน์ต่อเศรษฐกิจส่วนรวม ก็ยังมีปัญหาการติดขัดบางประการ ที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนการปฏิบัติตามระเบียบราชการ โดยเฉพาะความไม่สะดวกในการขอรับบริการด้านโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยการผลิตที่สำคัญในภาคอุตสาหกรรม เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ เทเล็กซ์ เป็นต้น ทำให้ภาคเอกชน ไม่พร้อมที่จะเสี่ยงลงทุนในอุตสาหกรรมขนาดใหญ่เท่าที่ควร และจะเห็นได้ว่าโครงการขนาดใหญ่ที่ต้องลงทุนสูง เกิดขึ้นได้ด้วยความยากลำบากในอดีตที่ผ่านมา

ชายฝั่งทะเลตะวันออก ทางออกของอุตสาหกรรมใหม่

จากปัญหาต่าง ๆ ดังได้กล่าวมาแล้ว พื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก จึงนับเป็นความหวังใหม่ที่จะ

ทำให้การพัฒนาอุตสาหกรรมเป็นไปได้อย่างจริงจังตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เพราะพื้นที่แถบนี้เป็นบริเวณที่ต่อก๊าซธรรมชาติจากอ่าวไทยมาขึ้นฝั่งแล้ว และมีโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ เช่น ที่ดิน ระบบถนน รถไฟ น้ำจัด ไฟฟ้า และโครงสร้างพื้นฐานอื่น ๆ ค่อนข้างพร้อมอยู่แล้ว ประกอบปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งคือ มีสถานที่เหมาะสมที่จะก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกแห่งใหม่ ซึ่งเป็นโครงสร้างพื้นฐานหลักที่สำคัญที่สุดสำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมได้ถึง 2 แห่ง รัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบายที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก โดยกำหนดพัฒนาพื้นที่เป้าหมายแหล่งอุตสาหกรรมเป็น 2 บริเวณคือ

พื้นที่เป้าหมายบริเวณมาบตาพุด จังหวัดระยอง สำหรับอุตสาหกรรมหลักที่ใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นวัตถุดิบ เช่น โรงแยกก๊าซธรรมชาติ ปิโตรเคมี ปิโตรเคมี โซดา-แอช และอุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่น ๆ นอกจากนี้ ยังมีอุตสาหกรรมขนาดใหญ่อื่น ๆ ที่จะเกิดขึ้นได้ เช่น อุตสาหกรรมเหล็ก และอุตสาหกรรมผลิตวัสดุก่อสร้างต่าง ๆ

พื้นที่เป้าหมายบริเวณแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี สำหรับอุตสาหกรรมขนาดเบาและอุตสาหกรรมเพื่อการ

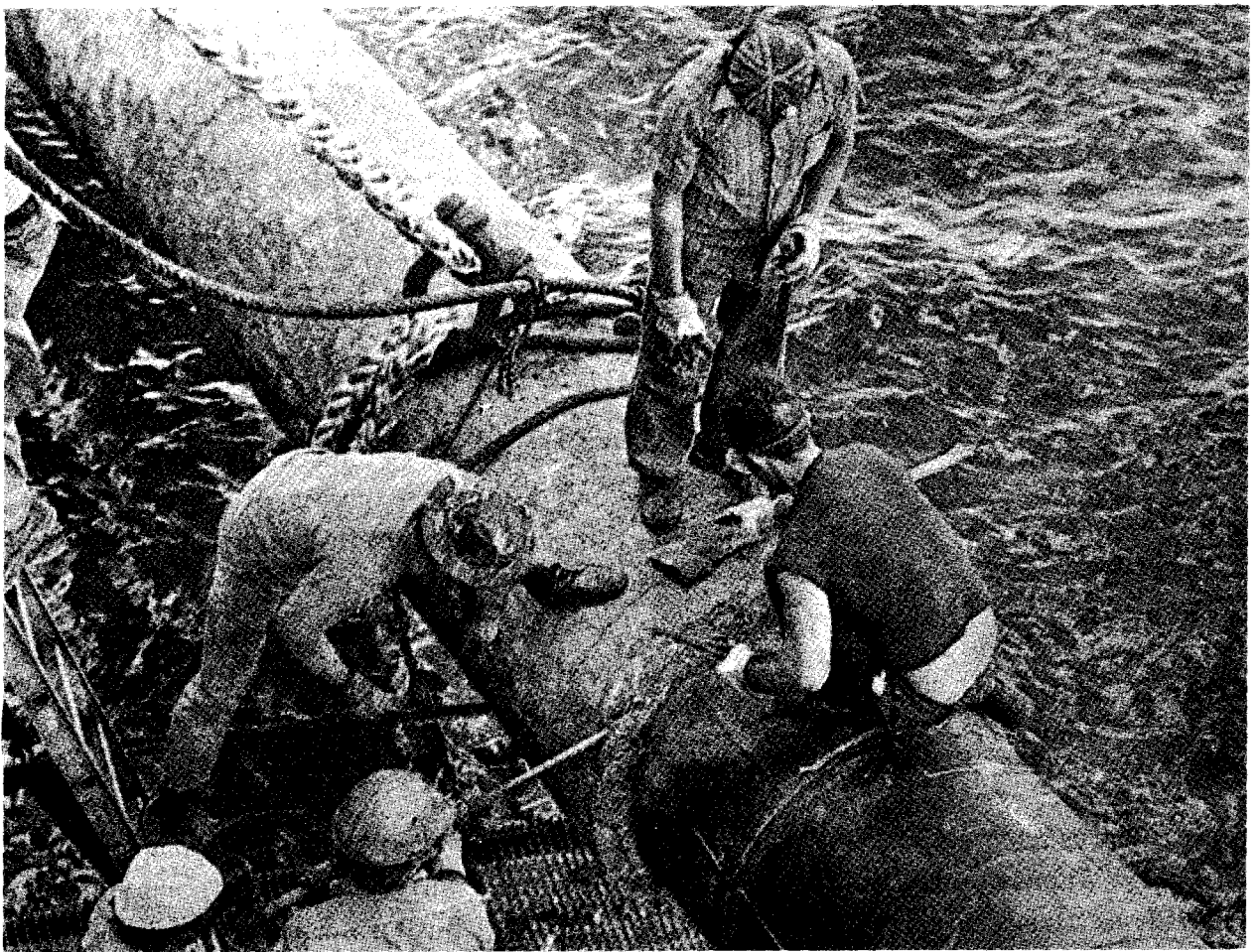
“ในอนาคตอันใกล้นี้ การพัฒนาอุตสาหกรรมหลักบริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกในพื้นที่เป้าหมายมาบตาพุด จังหวัดระยอง เป็นอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและใช้วัตถุดิบจากก๊าซธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่”

ส่งออกที่ไม่มีปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เช่น อุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร อุตสาหกรรมการผลิตอาหารสัตว์ อิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมประกอบรถยนต์ การแปรรูปยางของเล่น เครื่องกีฬา นาฬิกา

ในการพัฒนาพื้นที่เป้าหมายทั้ง 2 แห่งนี้ รัฐบาลจะดำเนินการลงทุนให้ก่อนสำหรับการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ท่าเรือน้ำลึก น้ำ ถนน รถไฟ ไฟฟ้า และระบบสื่อสารโทรคมนาคมอื่น ๆ มาสนับสนุนควบคู่ไปกับการจัดที่ดิน การให้การส่งเสริมการลงทุนอย่างเต็มที่ การอำนวยความสะดวกในการขออนุญาตก่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรม การพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับแรงงานอุตสาหกรรม และการควบคุมด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้อุตสาหกรรมที่จะพัฒนาขึ้นสามารถแข่งขันกับตลาดโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โอกาสการพัฒนาจากก๊าซธรรมชาติ

ในอนาคตอันใกล้นี้ การพัฒนาอุตสาหกรรมหลักบริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก ในพื้นที่เป้าหมายมาบตาพุด จังหวัดระยอง เป็นอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและใช้วัตถุดิบจากก๊าซธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ อาทิเช่น กลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ปิโตรเคมี และโซดาแอช อุตสาหกรรมหลักเหล่านี้ มีลักษณะเป็นโครงการขนาดใหญ่ ต้องใช้เงินลงทุนสูง และจะผลิตทดแทนการนำเข้าของที่ประเทศไทยต้องพึ่งจากตลาดโลกเป็นประจำอยู่แล้ว โอกาสการพัฒนาอุตสาหกรรมหลักเกิดขึ้นจากทรัพยากรธรรมชาติสำคัญที่ประเทศไทยสามารถพัฒนาขึ้นมาใช้แล้ว คือ ก๊าซธรรมชาติ กล่าวคือนับตั้งแต่ได้มีการค้นพบก๊าซธรรมชาติในอ่าวไทย ตั้งแต่ปี 2518 เป็นต้นมา และจากการสำรวจในขั้นตอนต่อไป มาได้มีการค้นพบก๊าซธรรมชาติมากขึ้น จนกระทั่งได้มีการประเมินปริมาณ

ก๊าซธรรมชาติสำรองในอ่าวไทย ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ราว 16 ล้านล้านลูกบาศก์ฟุต และต่อมาก็ได้มีการเจรจาตกลงราคาซื้อขายกับบริษัทที่ได้รับสัมปทาน และได้ก่อสร้างท่อส่งก๊าซใต้ทะเลจากบริเวณหลุมก๊าซในอ่าวไทย ซึ่งนับเป็นท่อส่งก๊าซใต้ทะเลที่ยาวที่สุดในโลก เป็นระยะทาง 625 กิโลเมตร มาจนถึงฝั่งที่มณฑลพุด จังหวัดระยอง

เนื่องจากว่าในระยะแรก ความต้องการใช้ก๊าซธรรมชาติในด้านอุตสาหกรรมยังไม่เกิดขึ้น รัฐบาลจึงนำก๊าซธรรมชาตินี้ไปใช้ประโยชน์เพื่อเป็นเชื้อเพลิงผลิตกระแสไฟฟ้าโดยตรงก่อนในขั้นแรกนี้ โดยทำการต่อท่อและจำหน่ายก๊าซให้กับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยใช้ที่โรงไฟฟ้าบางปะกง และโรงจักรพระนครใต้ พร้อมทั้งริเริ่มโครงการก่อสร้างโรงแยกก๊าซที่จะทำการแยกก๊าซออกเป็นประเภทต่าง ๆ เพื่อใช้ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจให้มีมูลค่าสูงขึ้น อาทิเช่น ก๊าซหุงต้ม อีเทน โพรเพน เป็นต้น

ผลผลิตจากโรงแยกก๊าซที่จะนำไปสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมหลัก

โรงแยกก๊าซ จุดสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมหลักอื่น ๆ นั้น ขณะนี้การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ได้เริ่มดำเนินการก่อสร้างไปแล้ว ตั้งแต่วันที่ 15 พฤศจิกายน กำหนดแล้วเสร็จในปลายปี 2527 ใช้เงินลงทุนทั้งสิ้น 4,100 ล้านบาท

ผลผลิตสำคัญที่จะได้จากโรงแยกก๊าซ ประกอบด้วย

- ก๊าซหุงต้มหรือแอล.พี.จี. เพื่อสนองความต้องการภายในประเทศ โดยนำไปใช้เป็นเชื้อเพลิงหุงต้มในครัวเรือน และใช้ทดแทนน้ำมันที่ใช้กับเครื่องยนต์ต่าง ๆ ซึ่งจะสามารถลดปริมาณการใช้น้ำมันได้ส่วนหนึ่ง
- ก๊าซอีเทน เพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมพื้นฐานที่จะส่งเสริมให้เกิดอุตสาหกรรมต่อเนื่องสาขาอื่น ๆ อย่างกว้างขวางขึ้นภายในประเทศ

“กลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมี นับเป็นอุตสาหกรรมหลักที่จะนำไปสู่การพัฒนาประเทศด้านอุตสาหกรรมสมัยใหม่อย่างแท้จริง และผลผลิตที่จะได้นั้นเป็นวัตถุดิบสำคัญสำหรับอุตสาหกรรมต่อเนื่องประเภทอื่น ๆ เพื่อผลิตสินค้าสำเร็จรูปที่ต้องใช้อยู่ในชีวิตประจำวันอย่างกว้างขวาง และปัจจุบันประเทศไทยยังต้องพึ่งการนำเข้าจากต่างประเทศเกือบทั้งหมด”

- ก๊าซมีเทน เพื่อส่งเข้าท่อไปเป็นเชื้อเพลิงในโรงไฟฟ้าของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
- และโรงงานปูนซีเมนต์ที่จังหวัดสระบุรี รวมทั้งการใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับการผลิตปุ๋ยเคมี
- น้ำมันก๊าซโซลีนธรรมชาติ เพื่อนำส่งให้โรงกลั่นน้ำมันศรีราชา หรือบางจาก ใช้ผสมเป็นน้ำมันเบนซิน

สำหรับในขั้นแรกที่กำลังดำเนินการพัฒนาอุตสาหกรรมอยู่นั้น โรงแยกก๊าซก็จะทำการแยกเฉพาะก๊าซหุงต้ม ออกจากก๊าซธรรมชาติเท่านั้น ส่วนก๊าซที่เหลือก็ยังคงส่งเข้าท่อเพื่อใช้เป็นเชื้อเพลิงผลิตกระแสไฟฟ้าเป็นหลัก

กลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมี

กลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมี นับเป็นอุตสาหกรรมหลักที่จะนำไปสู่การพัฒนาประเทศด้านอุตสาหกรรมสมัยใหม่อย่างแท้จริง เพราะผลผลิตที่จะได้นั้น เป็นวัตถุดิบสำคัญสำหรับอุตสาหกรรมต่อเนื่องประเภทอื่น ๆ เพื่อผลิตสินค้าสำเร็จรูปที่ต้องใช้อยู่ในชีวิตประจำวันอย่างกว้างขวาง และปัจจุบันประเทศไทยยังต้องพึ่งการนำเข้าจากต่างประเทศเกือบทั้งหมด

ในการริเริ่มโครงการนั้น รัฐบาลไทยได้รับความร่วมมือทางวิชาการจากบริษัทเงินทุนระหว่างประเทศ ในเครือธนาคารโลกมาทำการศึกษาความเหมาะสม และโอกาสความเป็นไปได้ของการพัฒนา ซึ่งผลจากการ

ศึกษาวิเคราะห์ ปรากฏว่า กลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมีนี้มีความเหมาะสมทั้งในเชิงเศรษฐกิจและเชิงพาณิชย์สูง จึงได้ตั้งเป้าหมายที่จะพัฒนาขึ้นมาเพื่อสนองความต้องการภายในประเทศ ซึ่งมีขนาดใหญ่เพียงพอที่จะตั้งโรงงานขนาดมาตรฐานโลก โดยได้กำหนดโครงสร้างการผลิตไว้ดังนี้

อุตสาหกรรมปิโตรเคมีขั้นต้น ได้แก่ โรงงานผลิตเอททิลีนขนาด 300,000 ตันต่อปี และโรงงานผลิตโพรไพลีน 73,000 ตันต่อปี

ผลิตภัณฑ์ที่ได้จะนำไปป้อนโรงงานปิโตรเคมีต่อเนื่องต่อไป

อุตสาหกรรมปิโตรเคมีต่อเนื่อง ได้แก่ อุตสาหกรรมที่ใช้วัตถุดิบจากอุตสาหกรรมปิโตรเคมีขั้นต้น เป็นวัตถุดิบประกอบด้วยกลุ่มอุตสาหกรรมดังต่อไปนี้

โรงงานผลิตไฮเดินซีดีโพลีเอททิลีน หรือ HDPE ขนาดกำลังผลิต 110,000 ตันต่อปี ผลผลิตจากอุตสาหกรรมนี้ นำไปใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตภัณฑ์พลาสติกชนิดแข็ง เช่น ถังน้ำ เครื่องครัว เครื่องโทรศัพท์ ตู้โทรทัศน์ ฯลฯ

โรงงานผลิตโลเดินซีดีโพลีเอททิลีน หรือ LDPE ขนาดกำลังผลิต 100,000 ตันต่อปี แต่ได้มีเอกชนลงทุนก่อสร้างโรงงานนี้ไปแล้วที่จังหวัดระยอง ขนาดกำลังการผลิต 65,000 ตันต่อปี จึงจะขยายให้ครบ 100,000 ตันต่อปี ต่อไป

ผลผลิตอุตสาหกรรมนี้ นำไปใช้เป็นวัตถุดิบเพื่อป้อนโรงงานทำพลาสติกชนิด อ่อน เช่น ถุงพลาสติก แผ่นฟิล์ม พลาสติกชนิดบาง ฯลฯ

โรงงานผลิตโพลีโพรไพลีน หรือ PP ขนาดกำลังผลิต 70,000 ตันต่อปี

ผลิตภัณฑ์ที่ได้นำไปใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับป้อนโรงงานผลิตถุงพลาสติกใส่ของร้อน และถุงขุนที่ใส่ในห้างสรรพสินค้าทั่วไป

โรงงานผลิตไวนิลคลอไรด์โมโนเมอร์ หรือ VCM ขนาดกำลังผลิต 80,000 ตันต่อปี

ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากโรงงานนี้จะนำไปเป็นวัตถุดิบเพื่อผลิตท่อน้ำพีวีซี หรือทำพวกหนังเทียม ฯลฯ

โรงงานผลิตเอททิลีนไกลคอล หรือ EG ขนาดกำลังผลิต 50,000 ตันต่อปี

ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากโรงงานนี้จะนำไปป้อนโรงงานที่ผลิตยาสีกรองกระจก เพื่อใช้ในอุตสาหกรรมสิ่งทอต่อไป เมื่อได้กำหนดโครงสร้างการผลิต และนโยบาย

การลงทุนกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมี โดยรัฐบาลจะเป็น
แกนนำการลงทุนเฉพาะอุตสาหกรรมปิโตรเคมีขั้นต้น
ส่วนอุตสาหกรรมต่อเนื่องต่าง ๆ นั้น จะให้ภาคเอกชน
เป็นผู้ลงทุนแล้ว รัฐบาลก็ได้ประกาศเชิญชวนให้ผู้ลงทุน
ภาคเอกชนยื่นข้อเสนอการลงทุนมาให้พิจารณา เมื่อ
วันที่ 7 มกราคม 2526 ปรากฏว่าเมื่อครบกำหนดวันที่
30 มีนาคม 2526 มีผู้ลงทุนภาคเอกชน จำนวน 10 กลุ่ม
ได้ส่งข้อเสนอการลงทุนสำหรับโครงการอุตสาหกรรม
ปิโตรเคมีต่อเนื่องครบทั้ง 5 โครงการ

ผลการพิจารณาคัดเลือกผู้ลงทุน

คณะกรรมการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเล
ตะวันออกได้พิจารณาให้ความเห็นชอบผลการคัดเลือก
และจัดอันดับความเหมาะสมของกลุ่มผู้ลงทุนสำหรับ
โครงการอุตสาหกรรมปิโตรเคมีต่อเนื่อง ตามข้อเสนอ
ของคณะกรรมการอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ซึ่งได้รับ
มอบหมายให้ดูแลโครงการนี้เป็นพิเศษโดยเฉพาะเมื่อ
วันที่ 20 กรกฎาคม 2526 แล้ว ปรากฏผลดังนี้

โครงการผลิต HDPE

อันดับที่ 1 กลุ่มผู้ลงทุนนำโดยบริษัทปูนซีเมนต์ไทย
จำกัด

อันดับที่ 2 กลุ่มบริษัทไทยยูไนเต็ดโพลีเมอร์ จำกัด

อันดับที่ 3 บริษัท UMC International Corp

อันดับที่ 4 กลุ่มบริษัทอุตสาหกรรมปิโตรเคมีคัล
ไทย จำกัดร่วมกับบริษัท Hoechst จำกัด

โครงการผลิต LDPE

ให้บริษัทอุตสาหกรรมปิโตรเคมีคัลไทย จำกัด
ขยายโรงงานผลิต LDPE ที่มีกำลังการผลิตปัจจุบัน
65,000 ตันต่อปี เป็น 100,000 ตันต่อปี

โครงการผลิต PP

อันดับ 1 กลุ่มบริษัทศรีกรุงวัฒนา จำกัด ร่วม
กับบริษัท Hercules

อันดับ 2 กลุ่มบริษัทศรีเทพไทยการลงทุน จำกัด
ร่วมกับบริษัท US Summit

อันดับ 3 บริษัท BASF

โครงการผลิต VCM

ให้บริษัทไทยพลาสติกและเคมีภัณฑ์ จำกัด ซึ่ง
เป็นผู้ใช้ VCM แต่ผู้เดียวในประเทศ เป็นผู้ลงทุน

โครงการผลิต EG

มีผู้ยื่นข้อเสนอ 1 ราย คือ กลุ่ม BIRLA แต่ข้อเสนอ
การลงทุน ยังไม่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลทั้ง
ในด้านการคุ้มครองทางภาษี และขนาดกำลังผลิต จึง
ให้ชะลอโครงการนี้ออกไปก่อน ทั้งนี้โดยจะมีผลกระทบ
ต่อผลตอบแทนการลงทุนของโครงการอื่น ๆ น้อยมาก
การดำเนินงานในขั้นตอนต่อไป

ขณะนี้การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ซึ่งจะเป็น
แกนนำการลงทุนโครงการปิโตรเคมีขั้นต้นกำลังดำเนิน
การเจรจากับผู้เสนอขอลงทุนในโครงการอุตสาหกรรม
ต่อเนื่อง แต่ละโครงการตามอันดับความเหมาะสมดัง
กล่าวข้างต้น เพื่อจัดทำข้อตกลงในการร่วมลงทุนใน
โครงการขั้นต้น ซึ่งคาดว่าจะประกอบด้วย

- การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย

ร้อยละ 49

- สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

ร้อยละ 2-7

- บรรษัทเงินทุนระหว่างประเทศ

ร้อยละ 9

- ผู้ลงทุนในโครงการต่อเนื่อง

ร้อยละ 35-40

ทั้ง นี้จะมีการจัดตั้งบริษัทริเริ่มอุตสาหกรรมปิโตร-
เคมีนี้ด้วยทุนจดทะเบียน 70 ล้านบาท เพื่อประสานงาน
การดำเนินโครงการทั้งหมด และขยายทุนจดทะเบียน
เพื่อลงทุนในโครงการขั้นต้นต่อไป โดยให้บริษัทริเริ่ม
ดังกล่าวดำเนินการ

- คัดเลือกผู้จัดการ และเจ้าหน้าที่ดำเนินการระดับ
ต่าง ๆ

- จัดทำสัญญาการซื้อขายก๊าซและผลิตภัณฑ์

- เลือกสถานที่ตั้งอุตสาหกรรมและออกแบบผัง
การวางหน่วยการผลิต

- ออกแบบขั้นต้น พร้อมทั้งประเมินเงินลงทุน
ในโครงการ

- จัดหาแหล่งการเงิน (ทุนจดทะเบียนและเงินกู้)

- จัดทำการประมูลการออกแบบก่อสร้างโรงงาน

- ออกแบบและก่อสร้างโรงงาน

คาดว่า จะใช้เงินลงทุนสำหรับกลุ่มอุตสาหกรรม
ปิโตรเคมีทั้งหมดประมาณ 20,000 ล้านบาท และจะ
แล้วเสร็จเริ่มดำเนินการผลิตได้พร้อมกันทุกโรงงาน
ในปี 2530

แผนพัฒนาพื้นที่ ชายฝั่งทะเลตะวันออก: มีอะไรบ้าง

การพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก ได้เริ่มมีการวางแผนปฏิบัติการอย่างจริงจังมาตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2524 สำหรับเป็นที่ตั้งอุตสาหกรรมหลัก อุตสาหกรรมเบา อุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกและอุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่น ๆ พร้อมทั้งการจัดระบบบริการด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ทำเรื่อน้ำลึก ถนน รถไฟฟ้า น้ำ โทรศัพท์ เทเล็กซ์ ฯลฯ รวมตลอดทั้งการวางแผนล่วงหน้าสำหรับผลกระทบที่จะตามมาทั้งในด้านการเพิ่มขึ้นของชุมชน และสิ่งแวดล้อม ซึ่งปัจจุบันได้ผ่านขั้นตอนการวางแผนหลัก จนถึงขั้นได้มีการก่อสร้างบางโครงการไปแล้ว เช่น ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ ทางรถไฟ สายจะเข้-ตรา-สัตหีบ ท่อส่งน้ำดอกกราย-มาบตาพุด ด้านการก่อสร้างโครงการอุตสาหกรรม ได้แก่ โรงแยกก๊าซธรรมชาติ ส่วนโครงการอื่น ๆ ก็กำลังอยู่ในขั้นตอนที่จะเริ่มทำการออกแบบรายละเอียดทางวิศวกรรมเพื่อก่อสร้างต่อไป โดยคาดว่าจะในช่วงระยะเวลา 2 ปีข้างหน้า จะมีการก่อสร้างขนาดใหญ่เกิดขึ้นให้เห็นอย่างชัดเจนทั้งในบริเวณแหลมฉบังและมาบตาพุด

ทำไมต้องเป็นชายฝั่งทะเลตะวันออก

เหตุผลที่เลือกพื้นที่เป้าหมายการพัฒนาอุตสาหกรรมบริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกมีอยู่หลายประการ กล่าวคือ ก๊าซธรรมชาติที่จะใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมหลักในขั้นแรกนั้นได้มีการพัฒนาและวางท่อใต้ทะเลจากหลุมก๊าซในอ่าวไทย มาขึ้นฝั่งที่บริเวณมาบตาพุดแล้ว ประกอบกับลักษณะภูมิประเทศเอื้ออำนวยให้ก่อสร้างท่าเรื่อน้ำลึกขนาดใหญ่ได้ มีที่ดินติดทะเลขนาดใหญ่เพียงพอที่จะขยายเป็นแหล่งอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ต่อไปได้ในอนาคต มีแหล่งน้ำจืดเพียงพอ และสามารถควบคุมปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมได้ นอกจากนี้ ปัจจุบันยังมีโครงสร้างพื้นฐานหลัก ซึ่งค่อนข้างสมบูรณ์อยู่แล้ว ทั้งระบบถนน ระบบไฟฟ้า มีท่าเรือพาณิชย์สัตหีบ และสนามบินอู่ตะเภาที่สามารถใช้งานได้ทันที ในอันที่จะช่วยสนับสนุนการขนส่งวัสดุอุปกรณ์ในช่วงระหว่างการก่อสร้างเพื่อพัฒนาพื้นที่เป้าหมายทั้งบริเวณแหลมฉบังและบริเวณมาบตาพุด รวมตลอดทั้งสามารถพัฒนาระบบสื่อสารโทรคมนาคมได้ง่าย และประการสำคัญก็คือ พื้นที่เป้าหมายอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานครมากเกินไปจนอาจเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาในระยะแรก

นโยบายการพัฒนา

จากศักยภาพการพัฒนาอุตสาหกรรมในบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกที่มีอยู่ค่อนข้างสูงนี้จึงได้มีการกำหนดนโยบายหลักการพัฒนาไว้ 3 ประการ คือ

- เพื่อกระจายความเจริญ และกิจกรรมทางเศรษฐกิจออกจากกรุงเทพมหานครสู่ภูมิภาคอย่างเป็นระบบ
- เพื่อปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมของประเทศเข้าสู่โฉมหน้าอุตสาหกรรมสมัยใหม่ โดยในระยะแรกกำหนดจะใช้ทรัพยากรภายในประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งก๊าซธรรมชาติ แรงงาน และตลาดภายในประเทศเป็นหลัก

บทเรียนจากอดีตที่ผ่านมา

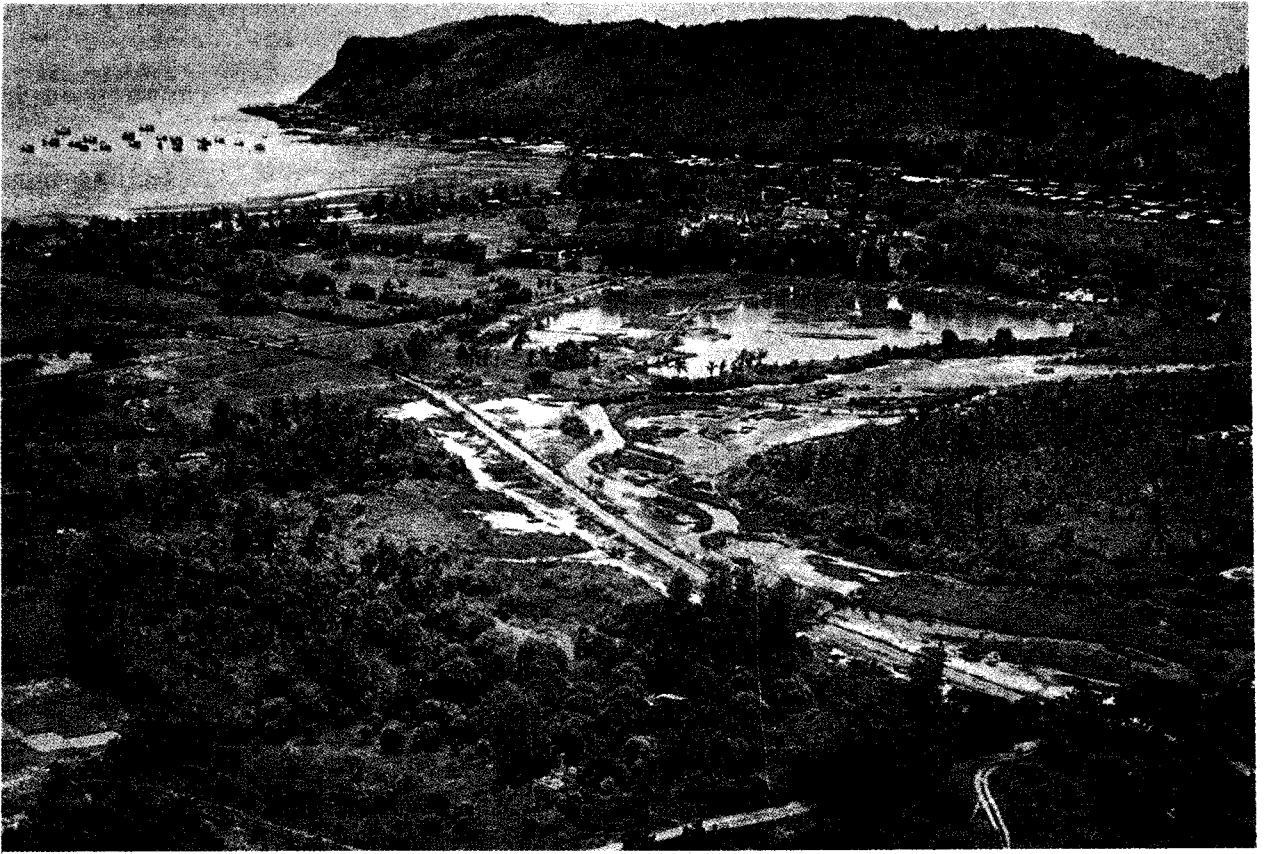
ในอดีตการจัดหาแหล่งที่ตั้ง สำหรับอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ มักประสบปัญหาอุปสรรคหลายประการ เช่น ปัญหาเรื่องที่ดิน ปัญหาเกี่ยวกับการขอบริการด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น น้ำ ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ และระบบคมนาคมขนส่ง การขอส่งเสริมการลงทุน และปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งปัญหาเหล่านี้ทำให้การพัฒนาโครงการอุตสาหกรรมต่าง ๆ เป็นไปได้ด้วยความยากลำบาก ทั้งนี้ เนื่องจากมีส่วนประกอบที่จำเป็นต้องพิจารณาและคำนึงถึงควบคู่ไปด้วย คือ

ส่วนการตัดสินใจ ซึ่งนอกจากจะต้องพิจารณาเรื่องที่ตั้งของอุตสาหกรรมเองแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงที่ตั้งของท่าเรื่อน้ำลึกเป็นส่วนประกอบสำคัญให้สอดคล้องกับแหล่งที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมด้วย

ส่วนสนับสนุน ซึ่งได้แก่การจัดระบบบริการโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจต่าง ๆ เช่น น้ำจืด ถนน รถไฟฟ้า ระบบสื่อสารโทรคมนาคม ฯลฯ

ส่วนส่งเสริมให้เกิดการลงทุน ได้แก่ การสนับสนุนในด้านการส่งเสริมการลงทุน โดยการให้สิทธิประโยชน์ด้านภาษีอากรแก่อุตสาหกรรมที่จะเกิดขึ้น รวมถึงการเข้าร่วมลงทุนของรัฐบาลกับภาคเอกชนในอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่จะเป็นประโยชน์กับคนส่วนใหญ่ของประเทศ

ส่วนที่จะเป็นผลติดตามมา ได้แก่ การขยายตัวของชุมชนที่เกิดจากแรงงานของอุตสาหกรรมและบริการต่าง ๆ รวมถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมการเมืองที่อาจจะติดตามมาหลังจากมีการพัฒนาเกิดขึ้น

ดังนั้น ในการวางแผนพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก จึงได้มีการพิจารณาถึงส่วนประกอบต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น และได้ริเริ่มให้มีการวางแผนรวมเบ็ดเสร็จแบบผสมผสาน คือ วางแผนทำทุกอย่างพร้อมกันทุกด้านให้รับและส่งเสริมกันภายใต้หมยกำหนดการเดียวกัน

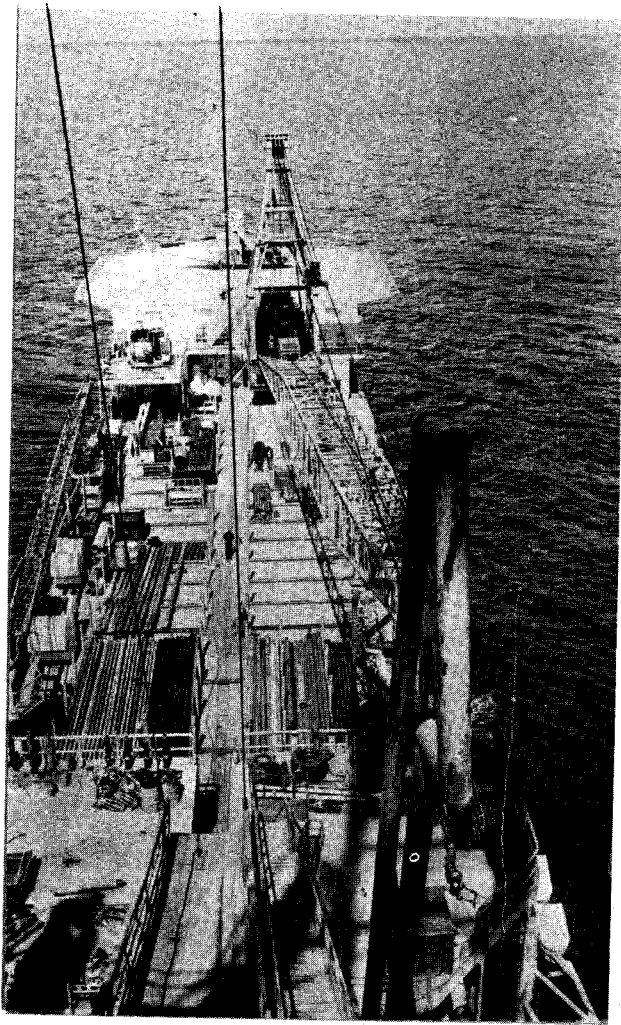
พื้นที่เป้าหมายการพัฒนา

ในการกำหนดกลยุทธ์การพัฒนานั้น จะอาศัยอุตสาหกรรมเป็นจุดเริ่มต้นการพัฒนา โดยภาคเอกชนเป็นผู้นำการลงทุนด้านอุตสาหกรรม ส่วนรัฐบาลเป็นผู้นำการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานมาสนับสนุนควบคู่กับการจัดแหล่งที่ตั้งอุตสาหกรรม การพัฒนาชุมชน การส่งเสริมการลงทุน การควบคุมด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้อุตสาหกรรมต่าง ๆ สามารถเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วและสามารถแข่งขันกับตลาดโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยในระยะแรกรัฐบาลจะลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานหลักไว้ก่อน เพื่อชักนำการลงทุนภาคอุตสาหกรรมให้

เกิดขึ้นตามแผน ทั้งนี้ได้กำหนดพื้นที่เป้าหมายไว้ 2 บริเวณคือ

บริเวณแหล่งอุตสาหกรรมหลักมาบตาพุด จังหวัดระยอง กำหนดให้เป็นแหล่งอุตสาหกรรมหลักที่เกี่ยวข้องกับการใช้ก๊าซธรรมชาติซึ่งเป็นวัตถุดิบในการผลิต รวมถึงอุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่น ๆ โดยรัฐจะจัดระบบบริการโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่อุตสาหกรรมที่จะเกิดขึ้น ได้แก่

- ทำเรื่อน้ำลึกสำหรับอุตสาหกรรมมาบตาพุด สามารถรับเรือขนาด 120,000 ตันเทียบท่าได้
- นิคมอุตสาหกรรมหลักมาบตาพุด
- ท่อส่งน้ำจากอ่างเก็บน้ำดอกกรายมายังแหล่งอุตสาหกรรมมาบตาพุด
- ทางรถไฟแยกจากสายจะเชิงเทรา-สัตหีบไปยังแหล่งอุตสาหกรรมมาบตาพุด
- เคหะชุมชนสำหรับแรงงานอุตสาหกรรมและบริการต่อเนื่อง
- ระบบถนน

เรือขนส่งท่อก๊าซไปยังท่าเรือสตัทท์

- ระบบสื่อสารโทรคมนาคมต่าง ๆ ที่สามารถติดต่อเชื่อมโยงภายในประเทศและกับต่างประเทศได้
- การควบคุมและป้องกันด้านมลภาวะจากสิ่งแวดล้อม

บริเวณแหล่งอุตสาหกรรมเบาแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี กำหนดให้เป็นแหล่งอุตสาหกรรมเบา และอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกโดยรัฐจะก่อสร้างระบบโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่อุตสาหกรรมที่จะเกิดขึ้น ดังนี้

- ท่าเรือพาณิชย์แหลมฉบัง ที่สามารถรับเรือขนาด 120,000 ตัน เทียบทำได้
- นิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบังและเขตอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก

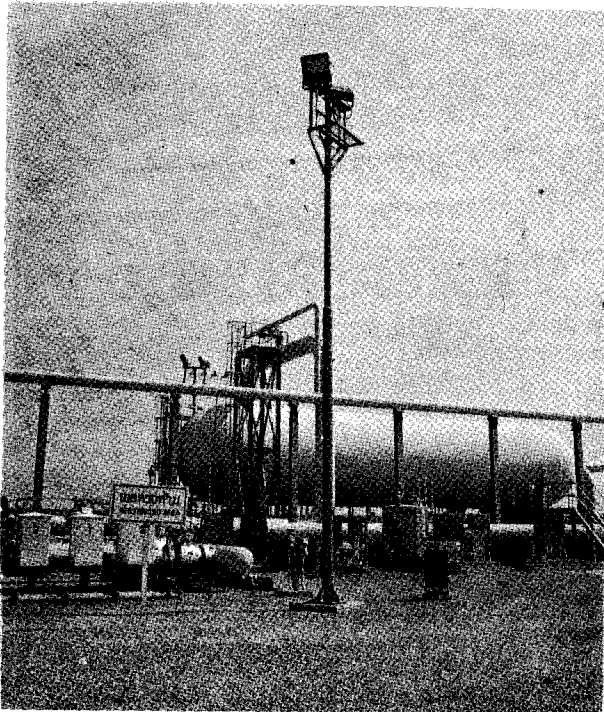
- ท่อส่งน้ำจากอ่างเก็บน้ำหนองค้อมายังบริเวณแหลมฉบัง
- ทางรถไฟแยกจากสายฉะเชิงเทรา-สตัทท์ ไปยังแหลมฉบัง
- เกาะชุมชนสำหรับแรงงานอุตสาหกรรมและบริการต่อเนื่องอื่น ๆ
- ปรับปรุงระบบถนนให้สมบูรณ์ขึ้น
- ระบบสื่อสารโทรคมนาคมต่าง ๆ ที่สามารถติดต่อเชื่อมโยงภายในประเทศและกับต่างประเทศได้

นอกจากพื้นที่เป้าหมาย 2 บริเวณดังกล่าวข้างต้น ก็ยังได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาแหล่งชุมชนใกล้เคียงเพื่อสนับสนุนพื้นที่เป้าหมายดังกล่าวด้วย เช่น ปรับปรุงเมืองพัทยาให้เป็นศูนย์กลางธุรกิจและพาณิชย์สำหรับสนับสนุนการพัฒนาด้วย

องค์ประกอบของแผนงาน

องค์ประกอบของแผนนี้จะครอบคลุมเรื่องต่าง ๆ ในลักษณะที่สอดคล้องผสมผสานกันทั้งในด้านเป้าหมายและกำหนดเวลา ซึ่งประกอบด้วย 4 ส่วนใหญ่ ๆ คือ

- การจัดระบบบริการด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ มาสนับสนุนพื้นที่เป้าหมายดังได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งเป็นส่วนที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบโดยตรงของรัฐบาล
- การพัฒนาด้านอุตสาหกรรม ประกอบด้วย
 - อุตสาหกรรมหลักกับบริเวณมาบตาพุด ได้แก่ โรงแยกก๊าซธรรมชาติ ปุ๋ยเคมี ปิโตรเคมี โซดาแอช และอุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่น ๆ
 - อุตสาหกรรมเบาและเขตอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกบริเวณแหลมฉบัง ได้แก่ การแปรรูปอาหารสัตว์ ผลิตอาหารสัตว์ อิเล็กทรอนิกส์ แปรรูปยาง ของเล่น เครื่องกีฬา อุตสาหกรรมประกอบรถยนต์ และอุตสาหกรรมอื่น ๆ
 - อุตสาหกรรมขนาดใหญ่อื่น ๆ ที่ภาคเอกชนแสดงความสนใจจะลงทุนในบริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกนี้ เช่น อู่ซ่อมเรือ โรงงานประกอบแท่นเจาะสำรวจในทะเล ฯลฯ
- การพัฒนาชุมชนและบริการสังคม เพื่อรองรับแรงงานอุตสาหกรรมที่จะเพิ่มขึ้นรวมตลอด

ทั้งประชากรในท้องถิ่นที่มีอยู่เดิม ให้สามารถนำครอบครัวไปตั้งถิ่นฐาน และทำมาหากินได้อย่างเป็นการถาวร ได้แก่ การพัฒนาด้านที่อยู่อาศัย สถานศึกษาระดับต่าง ๆ ที่มีคุณภาพ ด้านสาธารณสุข และบริการสังคมด้านต่าง ๆ

- ส่วนสนับสนุนอื่น ๆ เพื่อจูงใจให้เกิดการลงทุนของเอกชน โดยการให้สิทธิประโยชน์ด้านส่งเสริมการลงทุนแก่อุตสาหกรรมที่จะมาลงทุนในพื้นที่เป้าหมาย และการควบคุมป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม โดยให้อุตสาหกรรมต่าง ๆ เลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม

บทบาทของรัฐบาลในการพัฒนา

กล่าวโดยสรุปแล้ว บทบาทหลักของรัฐบาลสำหรับการพัฒนาในระยะแรกจะประกอบด้วย

- การลงทุนพัฒนาและจัดระบบบริการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ
- การให้สิ่งจูงใจด้านการลงทุนสำหรับอุตสาหกรรมต่าง ๆ
- การร่วมลงทุนในอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่ต้องใช้เงินลงทุนสูงบางโครงการ เช่น โครงการปุ๋ยเคมี

- การเอื้ออำนวยความสะดวก ต่อการลงทุนด้านอุตสาหกรรมให้สามารถเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว
- การจัดแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ ให้อุตสาหกรรมขนาดใหญ่บางโครงการที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวม เช่น โครงการปุ๋ยเคมี
- การติดต่อขอความร่วมมือ จากต่างประเทศ ทั้งในเรื่องการจัดหาแหล่งเงินทุนและความช่วยเหลือด้านเทคนิควิชาการ

บทบาทเอกชนในการร่วมพัฒนา

ภาคเอกชน จะมีบทบาทในการร่วมพัฒนา คือ

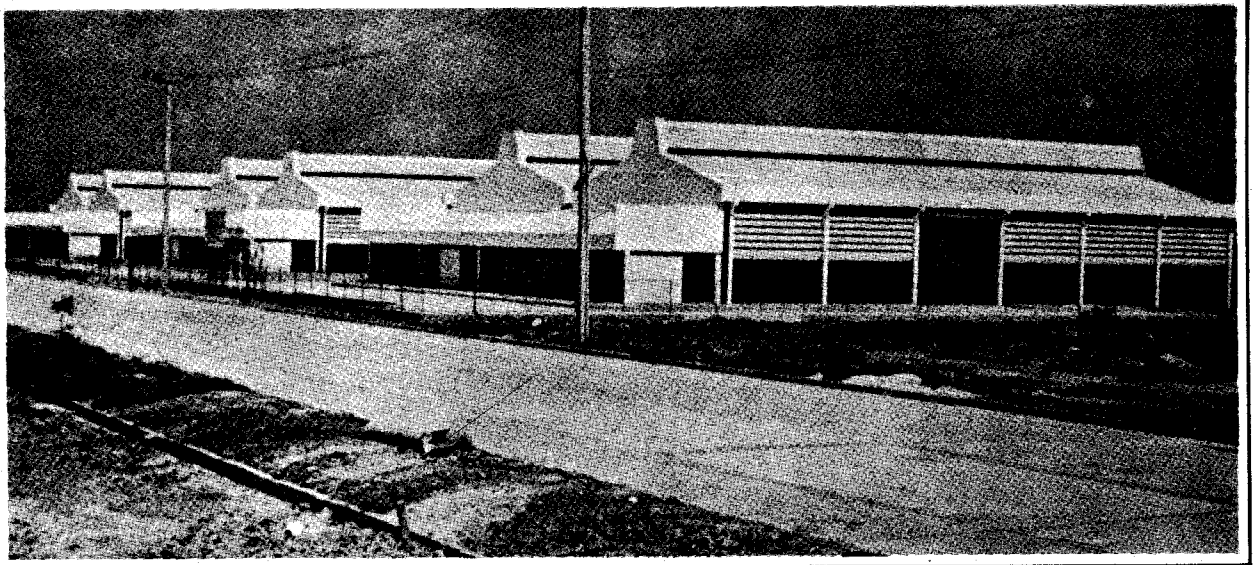
- การลงทุนพัฒนาด้านอุตสาหกรรม ภายใต้โอกาสและการริเริ่มจัดระบบบริการด้านโครงสร้างพื้นฐาน การส่งเสริมการลงทุน และการจัดสิ่งเอื้ออำนวยความสะดวกต่อการลงทุนต่าง ๆ ของรัฐบาล
- การให้ความร่วมมือต่อรัฐบาลด้านการควบคุมภาวะแวดล้อม โดยเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม สำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมต่าง ๆ
- การชักชวนผู้ลงทุนจากต่างประเทศ มาร่วมลงทุนด้านอุตสาหกรรม
- การเป็นผู้นำด้านการพัฒนาตลาดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ สำหรับสินค้าอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ

แผนการลงทุน

จากประมาณการเบื้องต้น แผนงานพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกจะใช้งบลงทุนทั้งหมดประมาณ 100,000 ล้านบาท ในช่วงระยะเวลาประมาณ 10 ปี ประกอบด้วย

การลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน ประมาณร้อยละ 25 หรือ 25,000 ล้านบาท โดยแยกแหล่งเงินลงทุนออกได้เป็น

แหล่งเงินกู้ ร้อยละ 60 หรือ 15,000 ล้านบาท
งบประมาณ ร้อยละ 40 หรือ 10,000 ล้านบาท
การลงทุนด้านอุตสาหกรรมประมาณร้อยละ 75 หรือ 75,000 ล้านบาท โดยแยกแหล่งเงินทุนออกได้เป็น
ภาคเอกชน ร้อยละ 75 หรือ 56,200 ล้านบาท
ภาครัฐบาล ร้อยละ 25 หรือ 18,800 ล้านบาท
ในส่วนของการลงทุนสร้างโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งเป็นภาระหน้าที่โดยตรงของรัฐบาล ได้มีการทบทวน

แหล่งเงินกู้จากสถาบันการเงินระหว่างประเทศ เช่น ธนาคารโลก รัฐบาลญี่ปุ่นไว้แล้ว ซึ่งได้รับความสนับสนุนเป็นอย่างดี และขณะนี้ก็ได้ลงนามในสัญญาเงินกู้กับรัฐบาลญี่ปุ่น สำหรับโครงการพัฒนามคมอุตสาหกรรม และทำเรือนำลิกแหลมฉบัง และโครงการพัฒนามคมอุตสาหกรรมหลักและทำเรือนำลิกมาบตาพุดแล้ว

ในส่วนของการลงทุนด้านอุตสาหกรรม ซึ่งภาคเอกชนจะเป็นผู้นำการลงทุนนั้น ในระยะแรกรัฐบาลจะร่วมลงทุนด้วยสำหรับอุตสาหกรรมขนาดใหญ่บางโครงการ ภายใต้หลักเกณฑ์ว่าแต่ละอุตสาหกรรมจะต้องมีความเหมาะสมและคุ้มค่าต่อการลงทุน ทั้งในเชิงเศรษฐกิจและเชิงพาณิชย์ภายในตัวเอง

การวางระบบการตัดสินใจ

ภายใต้แผนงานนี้ ซึ่งเป็นแผนงานขนาดใหญ่ที่ต้องใช้เงินทุนเป็นจำนวนมาก ต้องเกี่ยวข้องกับทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมตลอดทั้งสถาบันการเงินระหว่างประเทศต่าง ๆ ด้วย ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีระบบการตัดสินใจที่สามารถจะตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างทันต่อเวลาและเหตุการณ์ เพื่อความสำเร็จอย่างราบรื่นของการปฏิบัติงานตามแผน ในการนี้ ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก มี ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน รัฐมนตรีกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นกรรมการ โดยมีศูนย์วิเคราะห์และประสานแผนปฏิบัติการ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการ ทั้งนี้ คณะกรรมการได้รับมอบอำนาจให้สามารถตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ แทนคณะรัฐมนตรีได้ นอกจากนี้แล้ว คณะกรรมการก็ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อประสานงานการปฏิบัติของส่วนราชการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามนโยบายและดูแลงานสำคัญเฉพาะเรื่องอีก 4 คณะ คือ

คณะอนุกรรมการพัฒนาทำเรือนำลิกชายฝั่งทะเลตะวันออก มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม เป็นประธาน

คณะอนุกรรมการอุตสาหกรรมปิโตรเคมี มีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม (นายจิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา) เป็นประธาน

คณะอนุกรรมการวางแผนพัฒนาการศึกษาและสังคม มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน

คณะอนุกรรมการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก มีเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก เป็นประธาน

สถานะปัจจุบันของการพัฒนา

พื้นที่เป้าหมายแหลมฉบัง ได้จัดซื้อที่ดินสำหรับการพัฒนามคมอุตสาหกรรมและทำเรือนำลิกทั้งหมดประมาณ 10,000 ไร่ ไปร้อยละ 85 แล้ว สถานะความก้าวหน้าของโครงการสำคัญ ๆ ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบโดยตรงของรัฐบาลพอสรุปได้ดังนี้

■ โครงการทำเรือนำลิกแหลมฉบัง

- การศึกษาความเหมาะสม แล้วเสร็จ อัน-

วาคม 2525

- การออกแบบ ใช้เงินกู้ญี่ปุ่น ใช้เวลา 10 เดือน ระหว่างมกราคม 2527 - ตุลาคม 2527
- การก่อสร้าง ใช้เวลา 3 ปี ระหว่างเมษายน 2528 - เมษายน 2531 เงินลงทุนระยะแรก ประมาณ 2,500 ล้านบาท

■ โครงการนิคมอุตสาหกรรมและชุมชนแหลมฉบัง

- การศึกษาจัดทำแผนแม่บท ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลญี่ปุ่น ใช้เวลา 10 เดือน ระหว่างเดือนตุลาคม 2526 - กรกฎาคม 2527
- การออกแบบ ใช้เวลา 10 เดือน ระหว่าง มกราคม 2528 - ตุลาคม 2528
- การก่อสร้าง ใช้เวลา 18 เดือน ระหว่าง เมษายน 2529 - ตุลาคม 2520 เงินลงทุน ประมาณ 800 ล้านบาท

■ โครงการท่อน้ำหนองค้อ-แหลมฉบัง

- การศึกษาความเหมาะสม ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลญี่ปุ่น ใช้เวลา 7 เดือน ระ-

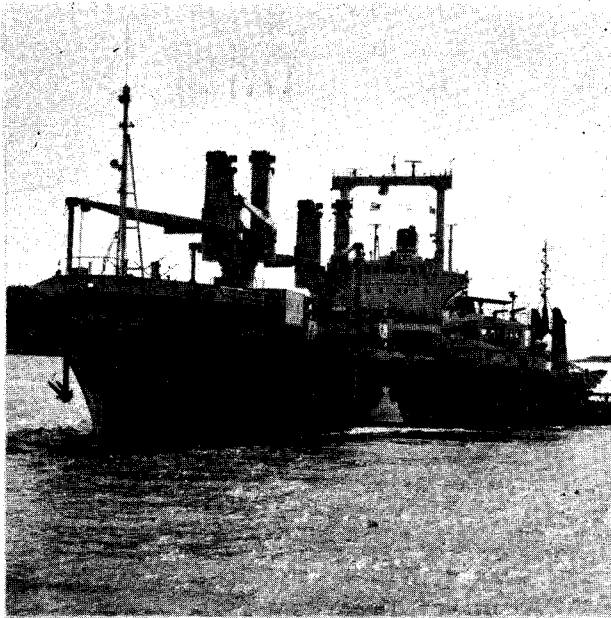
หว่างกันยายน 2526 - มีนาคม 2527

- การออกแบบ ใช้เวลา 10 เดือน ระหว่าง ตุลาคม 2527 - กรกฎาคม 2528
- การก่อสร้าง ใช้เวลา 18 เดือน ระหว่าง มกราคม 2529 - กรกฎาคม 2530 เงินลงทุนประมาณ 600 ล้านบาท

สำหรับโครงการอุตสาหกรรมในบริเวณแหลมฉบัง ซึ่งจะเป็นอุตสาหกรรมเบา และอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก ที่ใช้แรงงานสูงและไม่มีปัญหามลภาวะด้านสิ่งแวดล้อมนั้น ได้มีการศึกษาโอกาสการลงทุนในเรื่องนี้แล้ว ปรากฏว่าอุตสาหกรรมที่จะให้ผลตอบแทนจากการลงทุนสูงและมีแนวโน้มดีที่จะลงทุนในบริเวณแหลมฉบัง ได้แก่

การแปรรูปอาหารการเกษตร
การผลิตอาหารสัตว์
การฟอกหนังแปรรูปหนังสัตว์
การผลิตยาง แปรรูปยาง
อิเล็กทรอนิกส์
นาฬิกา

“ เหตุผลที่เลือกพื้นที่เป้าหมายการพัฒนา อุตสาหกรรม บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก มีอยู่หลายประการ

ของเล่นและเครื่องกีฬา

ฯลฯ

นอกจากนี้ ขณะนี้เอกชนได้เริ่มขอเข้ามาลงทุน
จัดตั้งโรงงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบังแล้ว
เช่น อุตสาหกรรมประกอบรถยนต์และอุตสาหกรรม
เครื่องไฟฟ้า

พื้นที่เป้าหมายมาบตาพุด ได้จัดสรรเงินให้การ
นิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ไปซื้อที่ดินแล้ว
จำนวน 200 ล้านบาท พื้นที่การพัฒนาระยะแรกประมาณ
3,500 ไร่ สถานะความก้าวหน้าของโครงการสำคัญ ๆ
ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบโดยตรงของรัฐบาล มีพอสรุป
ได้ดังนี้

■ โครงการท่าเรือน้ำลึกมาบตาพุด

- การศึกษาความเหมาะสม กำลังดำเนินการอยู่
จะแล้วเสร็จตุลาคม 2526

- การออกแบบ ใช้เวลา 10 เดือน ระหว่าง
มกราคม 2527 - ตุลาคม 2527
- การก่อสร้าง ใช้เวลา 2½ ปี ระหว่าง
เมษายน 2528 - กันยายน 2530 เงินลงทุน
ระยะแรกประมาณ 2,500 ล้านบาท

■ โครงการนิคมอุตสาหกรรมและชุมชนมาบตาพุด

- การศึกษาความเหมาะสม กำลังดำเนินการ
อยู่ จะแล้วเสร็จตุลาคม 2526
- การออกแบบ ใช้เวลา 10 เดือน ระหว่าง
มกราคม 2527 - ตุลาคม 2527
- การก่อสร้าง ใช้เวลา 2 ปี ระหว่างเมษายน
2528 - เมษายน 2530 เงินลงทุนประมาณ
1,500 ล้านบาท

■ โครงการท่าอาน้ำดอกทราย-มาบตาพุด

- การศึกษาความเหมาะสม และการออกแบบ
แล้วเสร็จตุลาคม 2525
- เปิดซองประกวดราคาก่อสร้าง ธันวาคม
2525 บริษัทอาเล็คไทยเสนอราคาต่ำสุด
547.80 ล้านบาท
- การก่อสร้าง ใช้เวลา 18 เดือน ระหว่าง
เมษายน 2526 - ตุลาคม 2527

■ โครงการรถไฟสายฉะเชิงเทรา-สัตหีบ

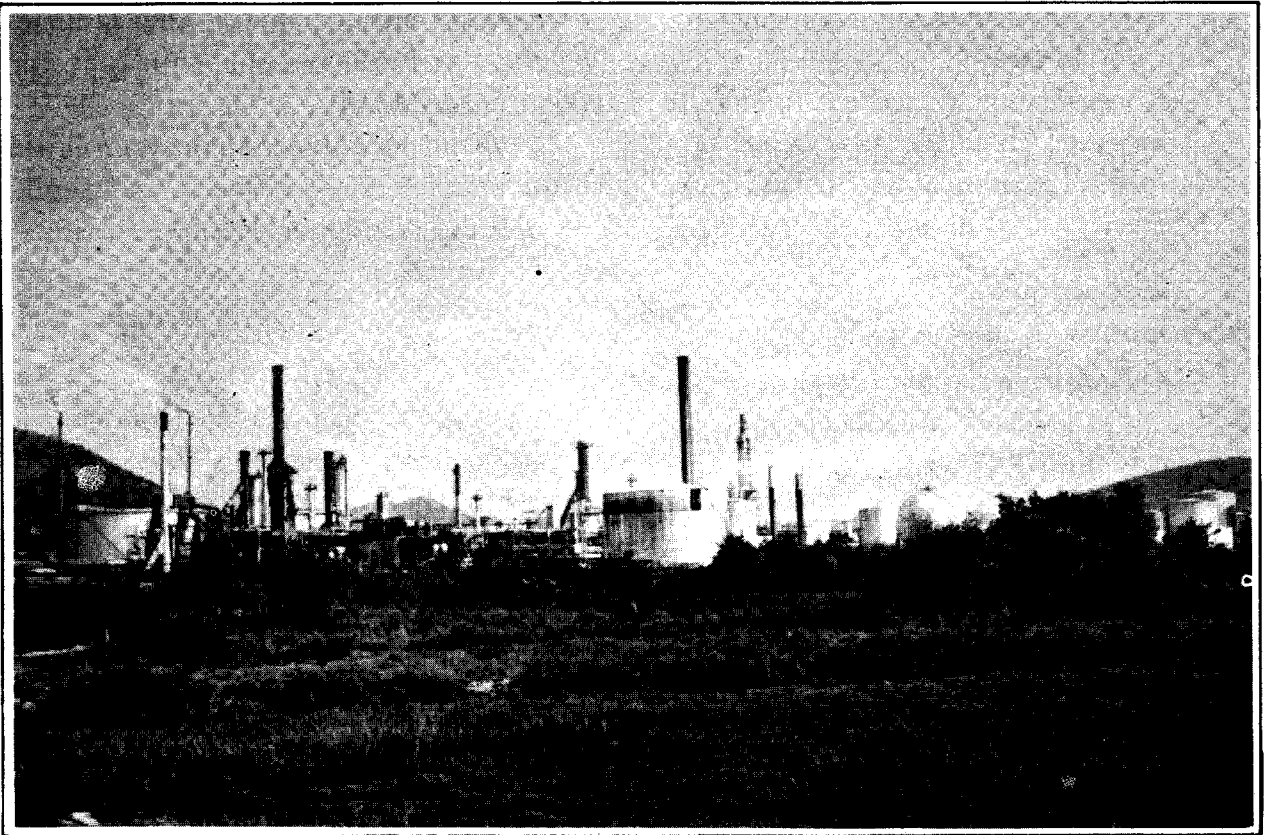
- กำลังก่อสร้าง กำหนดแล้วเสร็จ กลางปี 2527
ผลงานแล้วเสร็จปัจจุบันร้อยละ 85 ใช้เงิน
งบประมาณ 2,100 ล้านบาท

■ โครงการรถไฟสายสัตหีบ-มาบตาพุด

- การศึกษาความเหมาะสม กำลังดำเนินการ
อยู่ จะแล้วเสร็จตุลาคม 2526
- การออกแบบ ใช้เวลา 10 เดือน ระหว่าง
มกราคม 2527 - ตุลาคม 2527
- การก่อสร้าง ใช้เวลา 2 ปี ระหว่างเมษายน
2528 - เมษายน 2530 เงินลงทุนประมาณ
300 ล้านบาท

สำหรับโครงการอุตสาหกรรมในบริเวณมาบตาพุด
ซึ่งจะเป็นอุตสาหกรรมหลักขนาดใหญ่ที่ใช้ก๊าซธรรมชาติ
เป็นวัตถุดิบนั้น มีสถานะความก้าวหน้าพอสรุปได้ดังนี้
โรงแยกก๊าซธรรมชาติ

- ได้มีการลงนามในสัญญาว่าจ้างกลุ่มบริษัทไคโย
แรนเดล และมิตซูบิ จากประเทศญี่ปุ่น และ

สหรัฐอเมริกา เป็นผู้ออกแบบและก่อสร้าง
แล้ว เมื่อ 21 ธันวาคม 2525 วงเงิน 4,108 ล้าน
บาท

- กำหนดก่อสร้างแล้วเสร็จ พฤศจิกายน 2527

โครงการปิยะเคมี

ได้จดทะเบียนจัดตั้งบริษัทปิยะแห่งชาติ จำกัดแล้วเมื่อ
6 ตุลาคม 2525 โดยมีทุนจดทะเบียน 50 ล้านบาท
ผู้ถือหุ้นประกอบด้วย ภาครัฐบาลร้อยละ 45
ภาคเอกชน ฝ่ายผู้ผลิตและจำหน่ายปิยะร้อยละ 45
และฝ่ายธนาคารพาณิชย์ร้อยละ 10

- ขณะนี้บริษัทกำลังดำเนินการศึกษาตามความ
เหมาะสมของประเภทปิยะที่จะผลิต โดยว่าจ้าง
บริษัทฟอสเตอร์ วิลเลอรี่ แห่งสหรัฐอเมริกา
เป็นผู้ดำเนินการ กำหนดแล้วเสร็จ กรกฎาคม
2526
- คาดว่า จะใช้ระยะเวลาออกแบบและก่อสร้าง
โรงงานประมาณ 4 ปี กำหนดแล้วเสร็จปี 2530
วงเงินทุนประมาณ 15,000 ล้านบาท

“
แผนงานพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะ
วันออกจะใช้เงินลงทุนทั้งหมดประมาณ
100,000 ล้านบาท ในช่วงระยะเวลา
ประมาณ 10 ปี
”

โครงการอุตสาหกรรมปิโตรเคมี

- ได้ศึกษาความเหมาะสมแล้วเสร็จ และรัฐบาล
ได้ออกหนังสือเชิญชวนให้ภาคเอกชนให้ยื่น
ข้อเสนอเพื่อลงทุนโครงการแล้ว เมื่อ 7 มก-
ธาคม 2526
- ได้ดำเนินการคัดเลือกข้อเสนอการลงทุนและจัด
อันดับความเหมาะสมกลุ่มผู้ลงทุนเอกชน สำหรับ
โครงการอุตสาหกรรมปิโตรเคมีต่อเนื่อง เพื่อ
มาร่วมลงทุนกับรัฐบาลสำหรับโครงการอุตสาหกรรมปิโตรเคมี

สาหรณรมปีโตรเคมีช่วงต้นเรียบร้อยแล้ว เมื่อ
กรกฎาคม 2526

- กำหนดออกแบบและประกวดราคาก่อสร้างจะ
แล้วเสร็จประมาณกรกฎาคม 2527
- การก่อสร้าง ประมาณการว่า จะเริ่มได้ระหว่าง
สิงหาคม 2527 - ตุลาคม 2530 วงเงินลงทุน
ประมาณ 20,000 ล้านบาท

โครงการโซดาแอซ

- กำลังอยู่ในระหว่างศึกษาความเหมาะสมขั้น
สุดท้ายเกี่ยวกับการพัฒนาเหมืองเกลือหินที่จะ
มาใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตโซดาแอซ คาดว่า
จะแล้วเสร็จกันยายน 2526
- หากผลการศึกษา ปรากฏว่าเหมาะสม การออก
แบบและก่อสร้างโรงงาน จะต้องใช้ระยะเวลา
ประมาณ 4 ปี วงเงินลงทุนประมาณ 8,700 ล้าน
บาท

ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

ผลการพัฒนาในระยะนี้ คาดว่าจะก่อให้เกิดการจ้าง
แรงงานทั้งทางตรงและทางอ้อมในภาคอุตสาหกรรม
เพิ่มขึ้นประมาณ 300,000 คน ซึ่งยังไม่รวมถึงแรงงาน
ที่จะเกิดขึ้น อันเนื่องมาจากกิจกรรมต่อเนื่องด้านพาณิชย์
และบริการอื่นๆ ที่จะติดตามมาอีก อุตสาหกรรมต่างๆ
ที่พัฒนาขึ้นมานั้นในระยะแรก จะเป็นอุตสาหกรรมทดแทน
การนำเข้าเป็นส่วนใหญ่ และจะช่วยประหยัดเงินตราต่าง
ประเทศได้ประมาณปีละ 40,000 ล้านบาท สำหรับชุม
ชนในอนาคต ที่จะเป็ผลติดตามมาจากแผนพัฒนานี้
อาจคาดการณ์ได้ว่า

เมืองชลบุรี จะเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคที่ทวีความ
สำคัญมากยิ่งขึ้นทั้งในเชิงธุรกิจการค้าและการบริหาร
งานภาครัฐบาล

แหลมฉบัง จะเป็นเมืองท่าสมัยใหม่ของประเทศ

พัทยา จะเป็นเมืองท่องเที่ยวควบคู่ไปกับศูนย์
พาณิชย์ และธุรกิจการค้า

มาบตาพุด จะเป็นเมืองอุตสาหกรรมสมัยใหม่
ของประเทศ

เมืองระยอง จะเป็นศูนย์บริการและฐานการศึกษา
และวิจัย ด้านเทคโนโลยี

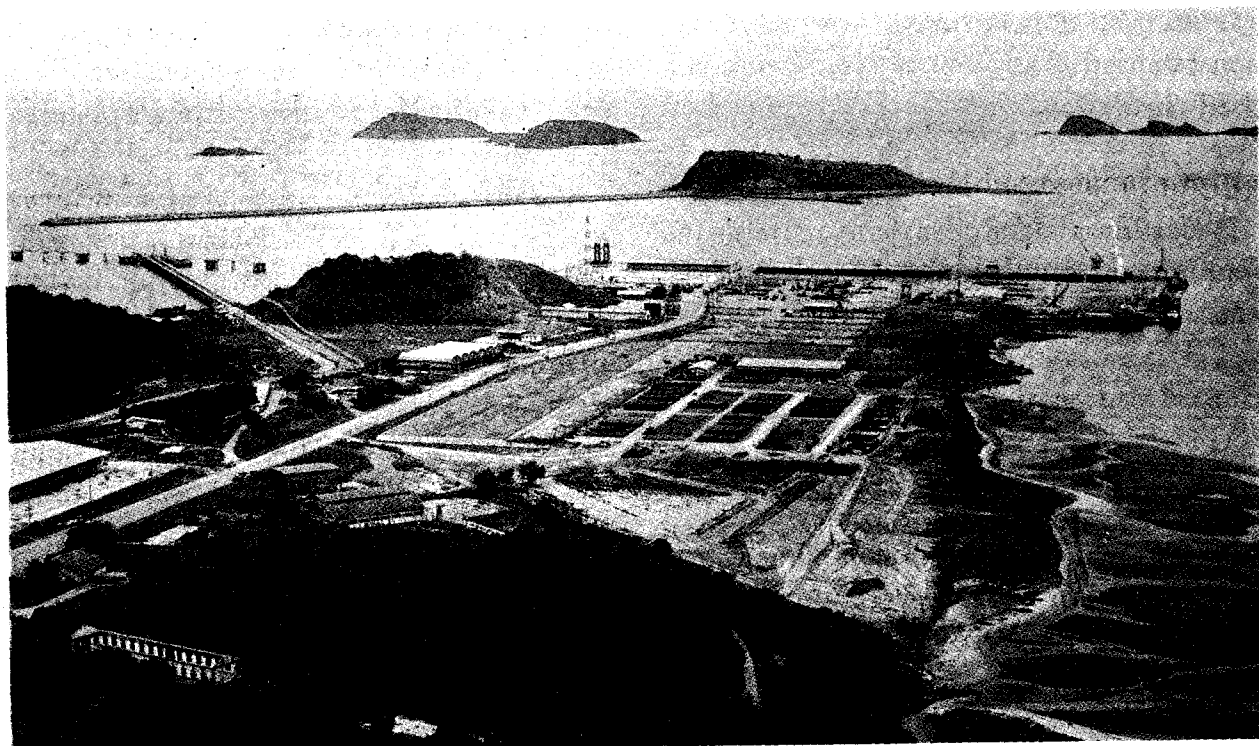
สรุป

แผนงานนี้ จะสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับภาคเอกชน
ที่จะมาลงทุนในอุตสาหกรรมต่าง ๆ เป็นหลักมากกว่า
การผลักดันของรัฐบาล แต่ภายใต้สถานการณ์ต่าง ๆ
ที่เป็นอยู่ และข้อมูลที่รวบรวมได้จากขั้นตอนการวาง
แผน ก็เชื่อว่า แผนงานนี้ จะประสบผลสำเร็จและเกิด
ขึ้นได้อย่างจริงจัง

เรามีโอกาสแล้วทั้งทรัพยากร ตลาด แรงงาน
และผู้ลงทุน ในอันที่จะเตรียมตัวให้ประเทศของเรา
อยู่ในฐานะที่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจในระยะยาว
ซึ่งหากเหตุการณ์ในประเทศเพื่อนบ้านรอบข้างเข้าสู่
สภาวะปกติ เราจะได้พร้อมที่จะมีฐานรองรับการขยาย
การให้บริการและการส่งออกของสินค้าต่าง ๆ ในเชิงที่
จะแข่งขันกับตลาดโลกได้ สำหรับภูมิภาคนี้ต่อไป

เมื่อพิจารณาถึงความเสี่ยงของการลงทุนตามแผน
งานนี้แล้ว ก็อาจกล่าวได้ว่า เรามีความเสี่ยงน้อยกว่า
ประเภทอื่น ๆ ทั้งนี้ เพราะเรามีทั้งวัตถุดิบภายในประเทศ
เองเป็นส่วนใหญ่มีแรงงานพร้อมและมีตลาดภายใน
ประเทศที่ใหญ่เพียงพอ ซึ่งทั้งหมดนี้ จะเอื้ออำนวยต่อ
การพัฒนาอุตสาหกรรมหลักให้เกิดขึ้นได้อย่างจริงจัง
และคนไทยทุกคนก็มีส่วนที่จะช่วยเกื้อหนุนและผลักดัน
ให้แผนงานขนาดใหญ่นี้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย
ที่ได้กำหนดไว้

ท่าเรือน้ำลึก : มิติใหม่ของการพัฒนาประเทศ

“
โดยที่การพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่ง
ทะเลตะวันออก มีเป้าหมายหลักคือ
การพัฒนาแหล่งอุตสาหกรรมหลัก
การพัฒนาท่าเรือน้ำลึก จึงนับว่ามี
ความจำเป็นอย่างอื่น

ทั่วไป

ท่าเรือน้ำลึก เป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศที่มีระบบเศรษฐกิจแบบเปิดต้องติดต่อค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้ากับต่างประเทศ จึงเปรียบเสมือนประตูการค้าที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการค้าและเศรษฐกิจของประเทศ ตลอดจนเป็นด่านแรกที่จะรับและถ่ายทอดเทคโนโลยีระหว่างประเทศที่มาในรูปของสินค้าต่างประเทศต่าง ๆ ซึ่งปัจจุบันถึงแม้ว่าจะมีการติดต่อค้าขายหรือถ่ายทอดเทคโนโลยีทางอื่น ๆ ได้รวดเร็วกว่า แต่ทว่าการขนส่งและการติดต่อการค้าทางเรือก็จำเป็นยังคงมีความสำคัญอย่างมาก เพราะสามารถขนส่งสินค้าได้ในปริมาณมาก และเสียค่าใช้จ่ายต่ำกว่าการขนส่งทางอื่น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าประเทศที่ร่ำรวยและมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น สิงคโปร์ ฮองกง ฯลฯ ต่างก็เป็นประเทศที่มีเมืองท่า

พร้อมสมบรูณ์ด้วยท่าเรือน้ำลึกขนาดใหญ่ที่เอื้ออำนวยต่อการขนถ่ายสินค้าเข้า-ออกได้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพสูง

สภาพท่าเรือที่มีอยู่ของประเทศ

ปัจจุบันการขนส่งสินค้าทางเรือของประเทศไทย ดำเนินการขนถ่ายผ่านท่าเรือพาณิชย์สองแห่งคือ ท่าเรือคลองเตย และท่าเรือสัตหีบ โดยสินค้าประมาณร้อยละ 90 จะขนถ่ายผ่านท่าเรือคลองเตยซึ่งในปัจจุบันมีท่าเทียบเรือและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ดังนี้

- ท่าเทียบเรือสำหรับขนถ่ายสินค้านำเข้าทั่วไป 14 ท่า
- ท่าเทียบเรือสำหรับสินค้าคอนเทนเนอร์ 4 ท่า
- ท่าเทียบเรือเอกชน สำหรับสินค้ากอง เช่น ปูนซีเมนต์ เหล็ก เกษตรอื่น ๆ จำนวน 53 ท่า
- หลักรูเรือกลางน้ำ จำนวน 36 หลักรับเรือได้ 7 ลำ
- ท่าเทียบเรือลำเลียงของเอกชน 50 แห่ง

ท่าเทียบเรือและสิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าวข้างต้น มีขีดความสามารถในการรับส่งสินค้าคอนเทนเนอร์ได้ประมาณ 3 ล้านตันต่อปี สินค้าทั่วไปและสินค้าเทกองประมาณ 5 ล้านตันต่อปี แต่ท่าเรือคลองเตยมีข้อจำกัดที่ไม่สามารถรับเรือสินค้าขนาดใหญ่เกินกว่า 12,000 ตัน กินน้ำลึกเกินกว่า 8 เมตร และมีความยาวของตัวเรือเกินกว่า 565 เมตรได้ เนื่องจากท่าเรือคลองเตยเป็นท่าเทียบเรือในลำน้ำเจ้าพระยาซึ่งท้องน้ำมีความลึกเพียง 8.5 เมตร และลำน้ำระหว่างปากแม่น้ำถึงท่าเทียบเรือคลองเตยมีความแคบมาก ดังนั้น การขนถ่ายสินค้าจากเรือที่มีขนาดใหญ่เกินกว่า 12,000 ตัน จึงต้อง

ดำเนินการโดยขนถ่ายสินค้าจากเรือที่จอดในบริเวณเกาะสีชัง แล้วใช้เรือลำเลียงขนาดเล็กขนถ่ายสินค้ามายังท่าเรือคลองเตยอีกทอดหนึ่ง ทำให้เสียเวลาและค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น

ส่วนท่าเรือสัตหีบ เดิมเคยเป็นฐานทัพเรือของสหรัฐอเมริกาในสมัยสงครามเวียดนาม แต่ต่อมาได้มีการตราพระราชกฤษฎีกาโอนให้มาอยู่ในความรับผิดชอบของการท่าเรือแห่งประเทศไทยและได้เปิดดำเนินการเป็นท่าเรือพาณิชย์แล้ว ปัจจุบันมีท่าเทียบเรือและสิ่งอำนวยความสะดวกดังนี้

- ท่าเทียบเรือสำหรับสินค้าทั่วไปขนาด 10,000 ตัน จำนวน 2 ท่า และขนาด 35,000 ตัน จำนวน 3 ท่า
- ท่าเทียบเรือสำหรับเรือบรรทุกน้ำมันขนาด 35,000 ตัน จำนวน 1 ท่า

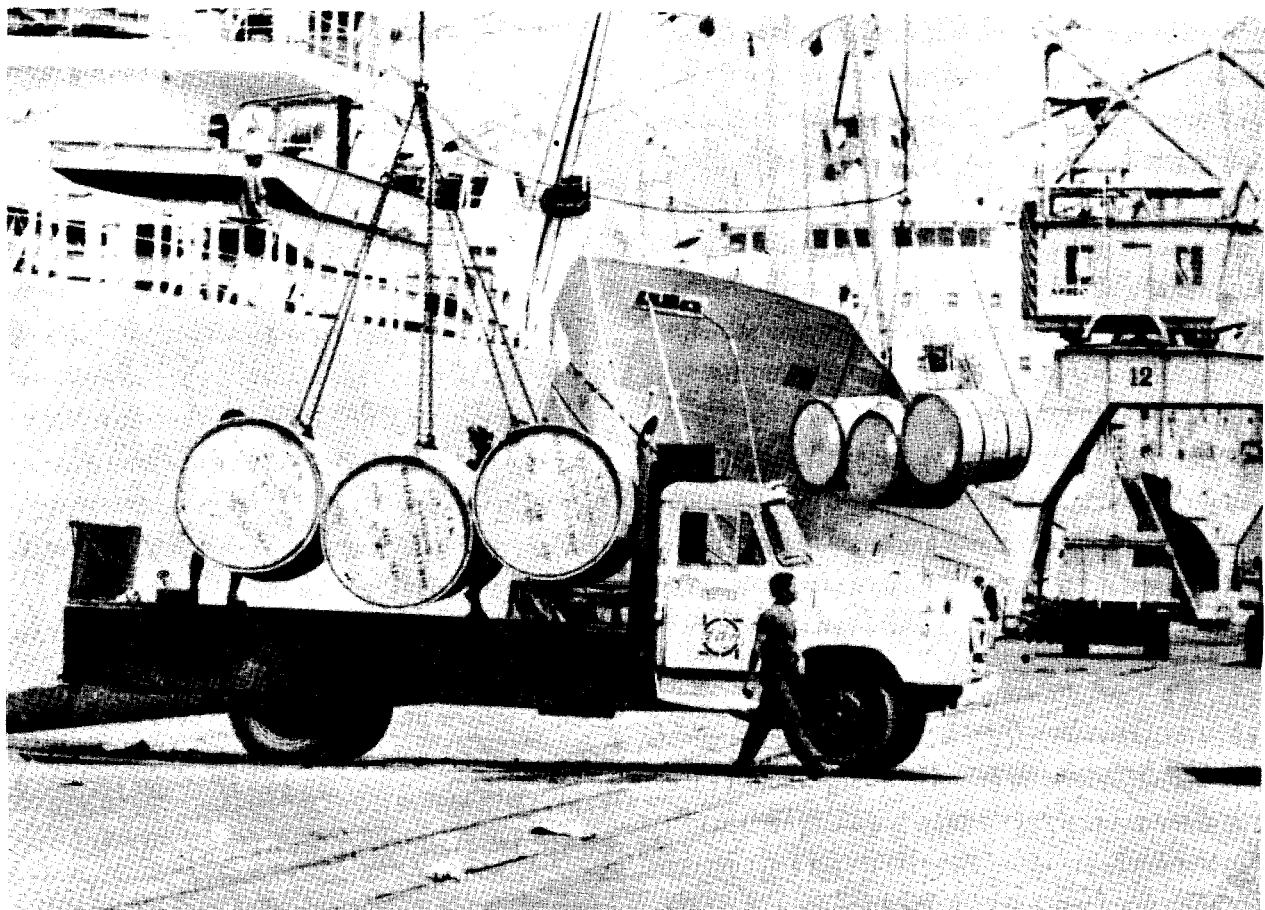
ท่าเทียบเรือและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ของท่าเรือพาณิชย์สัตหีบ สามารถให้บริการขนถ่ายสินค้าได้ประมาณปีละ 1.7 ล้านตัน โดยสินค้าที่ขนถ่ายผ่านท่าเรือสัตหีบในปัจจุบันที่สำคัญ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังและอุปกรณ์การสำรวจและขุดเจาะก๊าซธรรมชาติในอ่าวไทย

ความจำเป็นในการพัฒนาท่าเรือพาณิชย์

จากการที่ประเทศไทย มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจอยู่ในเกณฑ์สูง ประกอบกับมีระบบเศรษฐกิจแบบเปิดที่ต้องติดต่อกับค้าขายกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ซึ่งต้องอาศัยการขนส่งสินค้าทางเรือเป็นหลักทำให้การขนส่งสินค้าผ่านท่าเรือนับวันจะยิ่งทวีปริมาณมากขึ้น โดยพิจารณาได้จากปริมาณสินค้าที่ขนส่งผ่านท่าเรือคลองเตย เพิ่มขึ้นจาก 4.2 ล้านตัน ในปี 2520 เป็น 5.6 ล้านตัน ในปี 2524 และคาดว่าจะเพิ่มขึ้นเป็น 9.3 ล้านตันในปี 2534 และ 15.9 ล้านตัน ในปี 2544

ตารางที่ 1 แสดงปริมาณสินค้าผ่านท่าเรือกรุงเทพฯ (ตัน/ปี)

ปี พ.ศ.	2520	2521	2522	2523	2524	2529	2534	2539	2544
สินค้าคอนเทนเนอร์	0.53	0.89	1.35	1.65	2.12	2.98	4.18	5.86	8.22
สินค้าทั่วไป	3.64	3.75	4.00	3.47	3.49	4.24	5.16	6.28	7.64
รวม	4.17	4.64	5.35	5.12	5.61	7.22	9.34	12.14	15.86

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับขีดความสามารถในการขนถ่ายสินค้าของท่าเรือที่มีอยู่ในปัจจุบันแล้ว พบว่าท่าเรือคลองเตยจะถึงจุดอิ่มตัวในการให้บริการขนส่งสินค้าคอนเทนเนอร์คือปีละประมาณ 3 ล้านตัน ในปี 2530 และในปี 2534 จะถึงจุดอิ่มตัวในการให้บริการขนส่งสินค้าทั่วไปและสินค้าเทกองคือประมาณ 5 ล้านตัน ซึ่งสินค้าที่จะล้นจากท่าเรือคลองเตยนี้ก็จะต้องนำไปขนถ่ายที่ท่าเรือสัตหีบ ที่มีขีดความสามารถในการให้บริการสินค้าคอนเทนเนอร์ต่อจากท่าเรือคลองเตยได้จนถึงปี 2534 และให้บริการแก่สินค้าทั่วไป และสินค้าเทกองได้จนถึงปี 2538 ก็จะถึงจุดอิ่มตัวเช่นกัน

จากสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ ขีดความสามารถของท่าเรือพาณิชย์ทั้งสองแห่งจะเพียงพอสำหรับการขนถ่ายสินค้าที่คาดว่าจะเพิ่มมากขึ้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534 เป็นต้นไป นอกจากนี้การที่รัฐบาลมีนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก ก็จะทำให้ปริมาณสินค้าที่ต้องขนถ่ายผ่านท่าเรือทั้งในรูปของวัตถุดิบและผลผลิตทางอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้น

โดยคาดว่าอุตสาหกรรมต่าง ๆ ในเขตพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกจะเริ่มทำการผลิตและจำเป็นต้องใช้บริการขนส่งทางเรือ ตั้งแต่ปี 2530 เป็นต้นไป ซึ่งจะทำให้ปัญหาความไม่เพียงพอของท่าเทียบเรือสำหรับขนถ่ายสินค้าทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น

ดังนั้น การพัฒนาท่าเรือน้ำลึกแห่งใหม่จึงนับเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศในระยะต่อไป

ท่าเรือน้ำลึกกับการพัฒนาอุตสาหกรรม

โดยที่การพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกมีเป้าหมายหลักคือการพัฒนาแหล่งอุตสาหกรรมหลัก การพัฒนาท่าเรือน้ำลึก จึงนับว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ เพราะท่าเรือน้ำลึกเป็นโครงสร้างพื้นฐานหลักที่จำเป็นต้องพัฒนาขึ้นมากควบคู่ไปกับการพัฒนาอุตสาหกรรม เนื่องจากอุตสาหกรรมโดยทั่วไปจะต้องอาศัยการขนส่งวัตถุดิบจำนวนมากทางเรือซึ่งเป็นวิธีการที่เสียค่าใช้จ่ายต่ำที่สุด นอกจากนี้ยังมีอุตสาหกรรมบางประเภทที่ผลิต

สินค้าเพื่อการส่งออกหรือต้องใช้วัตถุดิบจากต่างประเทศ ซึ่งอุตสาหกรรมเหล่านี้จะต้องพยายามลดต้นทุนการผลิตให้ต่ำที่สุด จึงจะสามารถแข่งขันกับตลาดโลกได้ ดังนั้นที่ตั้งของแหล่งอุตสาหกรรม จึงจำเป็นจะต้องตั้งอยู่ใกล้กับท่าเรือ เพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิตจากการประหยัดค่าขนส่งทั้งด้านของวัตถุดิบที่นำมาใช้ในการผลิต และผลผลิตที่จะส่งไปขายยังต่างประเทศ ซึ่งตามแผนการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกได้กำหนดให้มีการก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกควบคู่กับการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมทั้งในบริเวณแหล่งอุตสาหกรรมหลักมาบตาพุด ซึ่งกำหนดจะก่อสร้างท่าเรืออุตสาหกรรมเป็นส่วนหนึ่งของนิคมอุตสาหกรรมหลักที่จะสามารถรับเรือขนาด 120,000 ตัน เทียบทำได้ และบริเวณแหลมฉบังกำหนดจะก่อสร้างนิคมอุตสาหกรรมเบา และเขตนิคมอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกควบคู่กับการก่อสร้างท่าเรือพาณิชย์แหลมฉบัง

นโยบายการพัฒนา

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า ท่าเรือน้ำลึกมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจและการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศในอนาคต และอาจกล่าวได้ว่าท่าเรือเป็นโครงสร้างพื้นฐานหลักที่เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการกำหนดแหล่งที่ตั้งอุตสาหกรรมที่จะพัฒนาขึ้นภายในประเทศ ดังนั้น ในการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก จึงมีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายการพัฒนาท่าเรือน้ำลึกไว้ ดังนี้

ท่าเรือพาณิชย์สัตหีบ เดิมคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 21 เมษายน 2524 กำหนดให้ขยายและปรับปรุงท่าเรือสัตหีบภายในพื้นที่แนวเขตที่ได้กำหนดไว้ตามพระราชกฤษฎีกา เพื่อใช้เป็นท่าเรือน้ำลึกสำหรับสินค้าเทกอง และสินค้าคอนเทนเนอร์ได้ในระยะแรก ให้สอดคล้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรมในบริเวณมาบตาพุด และการพัฒนาท่าเรือแหลมฉบัง โดยระยะแรกนี้ได้กำหนดแผนจะขยายและปรับปรุงให้แล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2529

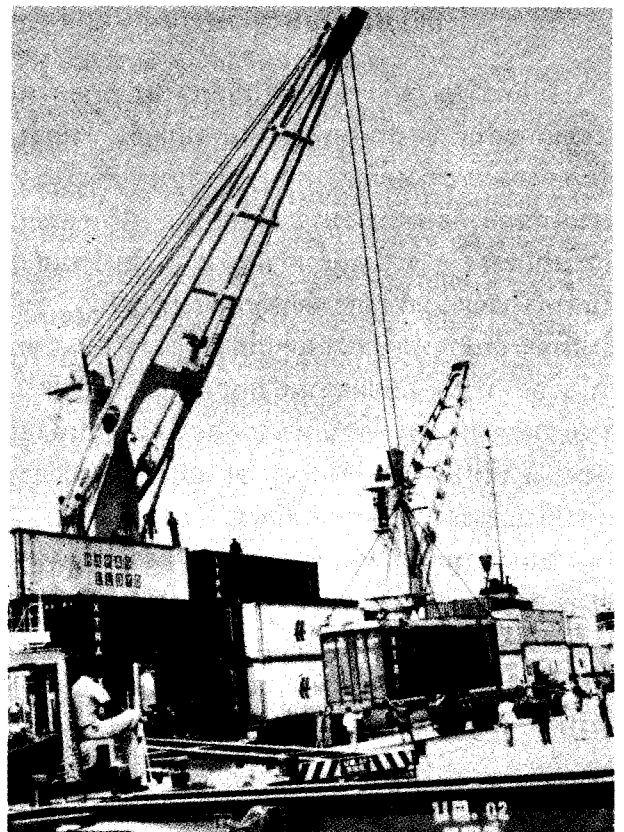
แต่โดยที่ท่าเรือพาณิชย์สัตหีบ มีข้อจำกัดในตัวเองที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมหลักที่จำเป็นต้องใช้ท่าเรือเพื่อขนถ่ายสินค้า คือ

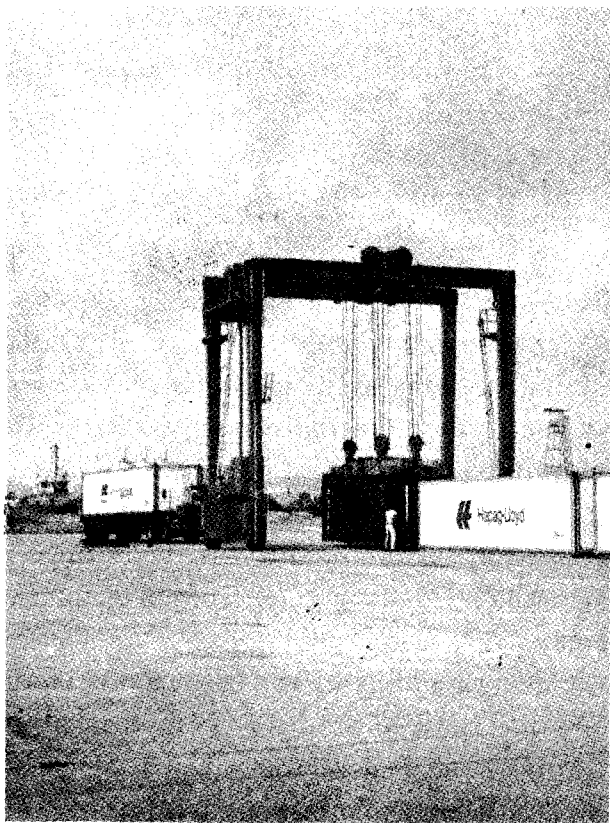
- ท่าเรือพาณิชย์สัตหีบ มีพื้นที่จำกัดตามพระราชกฤษฎีกาเพียง 1,100 ไร่ และถูกล้อมรอบด้วยเขตทหารเรือ ทำให้การขยายท่าเรือ และการ

จัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อรองรับสินค้าจากอุตสาหกรรมที่คาดว่าจะเพิ่มมากขึ้นในอนาคตทำได้ยาก

- สถานที่ตั้ง ท่าเรือพาณิชย์สัตหีบห่างจากแหล่งอุตสาหกรรมหลักมาบตาพุดประมาณ 30 กิโลเมตร ทำให้การขนส่งวัตถุดิบป้อนโรงงาน และการขนส่งผลผลิตทางอุตสาหกรรมสู่ตลาดทางเรือต้องพึ่งการขนส่งทางรถไฟหรือรถยนต์อีกช่วงหนึ่งด้วย ทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการขนส่งเพิ่มขึ้น ซึ่งไม่เป็นการจูงใจให้เอกชนมาลงทุนในอุตสาหกรรมที่รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริม

จากข้อจำกัดดังกล่าวข้างต้น รัฐบาลโดยคณะกรรมการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก จึงได้พิจารณาทบทวนรายละเอียดเกี่ยวกับการพัฒนาท่าเรือพาณิชย์สัตหีบ สำหรับรองรับอุตสาหกรรมหลักที่จะพัฒนาขึ้น ประกอบกับการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาท่าเรืออุตสาหกรรมที่มาบตาพุดเริ่มแน่ชัดขึ้น คณะกรรมการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก จึงได้มีมติให้ชะลอการขยายและปรับปรุงท่าเรือพาณิชย์สัตหีบ โดยจำกัดการลงทุนเฉพาะที่จำเป็นเท่านั้น เพื่อ

ใช้ประโยชน์สำหรับกิจกรรมที่มีอยู่แล้ว ดังนี้

- (1) การให้บริการเกี่ยวกับการสำรวจพัฒนาแหล่งก๊าซธรรมชาติ และน้ำมันในทะเล และการให้บริการสินค้าเกษตรกรรมบางประเภท
- (2) กิจกรรมตามที่กำลังอยู่ในระหว่างดำเนินการ เช่น การติดตั้งไซโล และอุปกรณ์การขนถ่ายข้าวโพดขององค์การตลาดเพื่อการเกษตร
- (3) กิจกรรมอื่นใดที่จะไม่สามารถให้บริการของท่าเรือแหลมฉบัง และท่าเรือมาบตาพุดได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- (4) กิจกรรมต่าง ๆ ในช่วงระยะเวลาระหว่างการพัฒนา การก่อสร้างแหล่งอุตสาหกรรมและท่าเรือน้ำลึกในบริเวณมาบตาพุดและแหลมฉบัง

ท่าเรือพาณิชย์แหลมฉบัง คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 21 เมษายน 2524 ให้พัฒนาโครงการท่าเรือน้ำลึกที่แหลมฉบัง เพื่อใช้เป็นท่าเรือพาณิชย์สำหรับขนถ่ายสินค้าทั่วไป ซึ่งรวมถึงสินค้าคอนเทนเนอร์ได้ในระยะต่อไป โดยให้สอดคล้องกับการพัฒนาท่าเรือพาณิชย์

สัตหีบ และความจำเป็นที่จะต้องเตรียมท่าเรือแหลมฉบังเพื่อรองรับปริมาณสินค้าที่คาดว่าจะล้นเกินขีดความสามารถที่ท่าเรือคลองเตยและท่าเรือสัตหีบจะรับได้ในปี พ.ศ. 2534 แต่เมื่อได้มีการทบทวนแผนงานการขยายและปรับปรุงท่าเรือพาณิชย์สัตหีบใหม่ ก็ได้มีการทบทวนแผนการก่อสร้างท่าเรือแหลมฉบังใหม่ และกำหนดนโยบายให้เร่งรัดการพัฒนาท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบังสำหรับบริการสินค้าทั่วไป สินค้าคอนเทนเนอร์ สินค้าเกษตรกรรมบางประเภท และสินค้าอุตสาหกรรมขนาดเบาที่ไม่มีปัญหาต่อสภาวะแวดล้อม โดยตั้งเป้าหมายเพื่อให้สามารถเริ่มใช้งานได้ระยะแรกประมาณปี 2530 แต่ไม่เกินปี 2533 ซึ่งจะทันให้บริการขนถ่ายสินค้าอุตสาหกรรมที่จะเกิดขึ้นในบริเวณแหลมฉบังและสินค้าที่จะล้นจากท่าเรือคลองเตยและสัตหีบ

ท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุด จากการที่คณะรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันที่ 21 เมษายน 2524 กำหนดให้แหล่งอุตสาหกรรมหลักตั้งอยู่ในบริเวณบ้านมาบตาพุด จังหวัดระยอง ซึ่งอุตสาหกรรมหลักเหล่านี้จำเป็นต้องมีการขนส่งวัตถุดิบและผลผลิตทางอุตสาหกรรมผ่านท่าเทียบเรือน้ำลึกในปริมาณมากและตลอดเวลา ประกอบกับวัตถุดิบและผลผลิตทางอุตสาหกรรมบางประเภท เช่น หินเกล็ด แร่โปแตส และปุ๋ยเคมี เป็นต้น ต้องขนถ่ายโดยใช้ท่าเทียบเรือและสิ่งอำนวยความสะดวกพิเศษเฉพาะประเภทอุตสาหกรรม จึงจำเป็นที่จะต้องมีการก่อสร้างทางเรือน้ำลึกสำหรับอุตสาหกรรมขึ้น ซึ่งเดิมกำหนดเป้าหมายที่จะใช้ท่าเรือพาณิชย์สัตหีบเป็นหลัก แต่เนื่องจากท่าเรือพาณิชย์สัตหีบมีข้อจำกัดในตัวเองดังได้กล่าวมาแล้ว ประกอบกับการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาท่าเรือน้ำลึกสำหรับอุตสาหกรรม ชี้ให้เห็นว่ามีโอกาสความเป็นไปได้สูงในบริเวณมาบตาพุด รัฐบาลโดยคณะกรรมการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก จึงได้มีมติเมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2525 ให้เร่งรัดการพัฒนาท่าเรือมาบตาพุดให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมสอดคล้องและทันกับความต้องการของอุตสาหกรรม โดยให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมหลักมาบตาพุด พร้อมทั้งให้เจรจาขอรับความช่วยเหลือด้านเงินกู้จากรัฐบาลญี่ปุ่น สำหรับการสำรวจ ออกแบบรายละเอียด การพัฒนาแหล่งอุตสาหกรรมหลักมาบตาพุด ได้แก่ ท่าเรือน้ำลึก นิคมอุตสาหกรรม ตลอดจนระบบสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ซึ่งคาดว่าจะท่าเรือ

อุตสาหกรรมมาบตาพุดนี้จะสามารถเปิดให้บริการแก่
อุตสาหกรรมระยะแรกได้ในปี พ.ศ. 2530

สาระสำคัญของแผนพัฒนาท่าเรือน้ำลึกแห่งใหม่

แผนการพัฒนาท่าเรือน้ำลึกทั้งสองแห่งนี้ มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาที่แตกต่างกัน คือ ท่าเรือแหลมฉบัง กำหนดพัฒนาขึ้นให้เป็นท่าเรือพาณิชย์ เพื่อรับสินค้าที่จะ
ล้นจากท่าเรือคลองเตยและท่าเรือสัตหีบ รวมทั้งสินค้า
จากแหล่งอุตสาหกรรมขนาดเบาที่จะพัฒนาขึ้นในบริเวณ
แหลมฉบัง ดังนั้น การพัฒนาท่าเรือแหลมฉบังจึงต้อง
สอดคล้องกับแผนการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมเบา และ
ระยะเวลาที่ท่าเรือคลองเตยและท่าเรือสัตหีบจะถึงจุด
อิ่มตัว ซึ่งสาระสำคัญของการพัฒนาในระยะแรกจะ
ประกอบด้วย

- ท่าเทียบเรือพร้อมสิ่งอำนวยความสะดวกให้
สามารถรับเรือขนาด 120,000 ตัน กินน้ำลึก
16 เมตร จำนวน 4 ท่า โดยแบ่งเป็นท่าเรือสำหรับ
ขนถ่ายสินค้าคอนเทนเนอร์ 1 ท่า และท่าสำหรับ
ขนถ่ายสินค้าทั่วไปและสินค้าเทกอง 3 ท่า
- เชือกกันคลื่นยาว 1,400 เมตร
- ประมาณการค่าก่อสร้าง 2,500 ล้านบาท
- ระยะเวลาดำเนินการก่อสร้าง 4 ปี ระหว่างปี
พ.ศ. 2528-2531 โดยคาดว่าจะเริ่มใช้ท่าเรือ
ท่าแรกได้ในปี พ.ศ. 2530

สำหรับท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุด กำหนด
พัฒนาขึ้นเพื่อให้บริการขนส่งวัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรมหลักต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในบริเวณมาบตาพุด
ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมหลัก
ได้แก่ อุตสาหกรรมปิโตรเคมี อุตสาหกรรมปิโตรเคมี
และอุตสาหกรรมโซดาแอช ฯลฯ ซึ่งคาดว่าจะเริ่มใช้
บริการในปี พ.ศ. 2530 เป็นต้นไป โดยในระยะแรก
การพัฒนาท่าเรือมาบตาพุด จะประกอบด้วย

- ท่าเทียบเรืออุตสาหกรรม พร้อมสิ่งอำนวยความสะดวกให้สามารถรับเรือขนาด 100,000
ตัน กินน้ำลึก 13.5 เมตร สำหรับอุตสาหกรรม
ปิโตรเคมี อุตสาหกรรมปิโตรเคมี และท่าเทียบเรือ
พาณิชย์อื่น ๆ ส่วนการพัฒนาในระยะต่อไป
ขึ้นอยู่กับความจำเป็นและความต้องการของ

อุตสาหกรรมที่จะเกิดขึ้นในภายหลัง

- เชือกกันคลื่นยาวประมาณ 3.1 กิโลเมตร
- ประมาณการค่าก่อสร้างเบื้องต้น 2,100 ล้านบาท
- ระยะเวลาดำเนินการก่อสร้างประมาณ 4 ปี
ระหว่างปี พ.ศ. 2528-2531 โดยจะเปิดใช้งาน
ได้ในปี 2530

สถานะ การพัฒนาปัจจุบัน

ท่าเรือพาณิชย์แหลมฉบัง ขณะนี้การทำเรือแห่งประเทศไทย ได้ทำการจัดซื้อที่ดินแล้วประมาณร้อยละ 95 และการศึกษาความเหมาะสมของการก่อสร้างท่าเรือ ได้ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว คาดว่าการจัดทำแผน
แม่บทและออกแบบก่อสร้างจะเริ่มได้ในเดือนมกราคม 2527 แล้วเสร็จในเดือนตุลาคม 2527 โดยใช้เงินกู้จาก
รัฐบาลญี่ปุ่น ส่วนการก่อสร้างจะเริ่มได้ในเดือนเมษายน 2528

ท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุด ขณะนี้การนิคมอุตสาหกรรมกำลังดำเนินการจัดซื้อที่ดินแหล่งนิคม
อุตสาหกรรมและท่าเรือมาบตาพุด โดยใช้เงินกู้เพื่อปรับ
โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่ได้รับอนุมัติจากรัฐบาลจำนวน
200 ล้านบาท ดำเนินการ ส่วนการศึกษาความเหมาะสมของโครงการได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่เดือนมีนาคม 2525 กำหนดแล้วเสร็จในเดือนสิงหาคม 2526 และคาดว่าจะเริ่มออกแบบก่อสร้างได้ในเดือนมกราคม 2527
แล้วเสร็จในเดือนธันวาคม 2527 โดยใช้เงินกู้จากรัฐบาลญี่ปุ่น ส่วนการก่อสร้างคาดว่าจะเริ่มได้ในเดือน
มิถุนายน 2528

สรุป

การพัฒนาท่าเรือน้ำลึก ควบคู่ไปกับการพัฒนาด้าน
อุตสาหกรรม ถือได้ว่าเป็นการเปิดมิติใหม่สำหรับการ
พัฒนาประเทศไทย เพราะที่ผ่านมา เรายังไม่มีท่าเรือ
น้ำลึกอย่างแท้จริงที่จะเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ และจากประสบการณ์ของประเทศ
ที่ร่ำรวยและมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจทั้งหลายในโลก
ก็เชื่อมั่นว่า เรากำลังเดินอยู่ในทิศทางที่ถูกต้องแล้วใน
อันที่จะสร้างแหล่งที่ตั้งอุตสาหกรรม พร้อมบริการ
ด้านท่าเรือน้ำลึก เพื่อให้สามารถแข่งขันกับตลาดโลก
ได้อย่างแท้จริงในระยะยาว

“แผนรุกในแผน 5”

จากแถบบันทึกเสียงคำปราศรัยและการให้สัมภาษณ์

เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตุลาคม 2524

ในแผนพัฒนาฉบับที่ 5 นี้ เรามีแผนรุกอยู่หลายแผน และจะเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งในระยะแรกมีคนไม่เชื่อว่าประเทศไทยจะทำอะไรได้ เพราะเราได้ถึงจุดของความขาดการเชื่อถือกันเอง เป็นวิกฤตการณ์ดังเช่นที่เคยประสบมาเมื่อ 20 ปีที่แล้ว แต่เมื่อได้มีการดำเนินการไปแล้วและมีผู้ได้มองเห็นแนวทางและมีความเข้าใจร่วมกัน ก็จะสามารรถรวมเป็นพลังที่จะผลักดันให้แผนรุกมีบทบาทและประสบผลสำเร็จมากขึ้น ซึ่งจะเป็นขบวนการของคนทั้งประเทศ การที่จะรุกสามารถรุกได้หลายทาง เพราะเรามีทรัพยากร ซึ่งแม้ว่าจะใช้สูญเสียไปบ้าง แต่ก็ยังมีเหลืออยู่ไม่น้อยและที่ไม่เคยถูกนำมาใช้ก็มีอยู่อีกมาก สำหรับในเรื่องกำลังคนก็เป็นประเด็นหนึ่งที่อยากจะเรียนให้ทราบว่า การพัฒนาในช่วงที่ผ่านมาได้สามารถดึงให้อัตราการเพิ่มของประชากรลดลงอย่างรวดเร็วจนอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถจะเลี้ยงดูกันได้ และทำให้ฐานะครอบครัวอยู่ในเกณฑ์ที่ดีขึ้น

ในแผนพัฒนาฉบับที่ 5 ได้ชี้เป้าหมายและแนวทางในการที่จะรุก โดยนำทรัพยากรที่มีอยู่แล้วมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมให้มากที่สุด ซึ่งแนวทางเหล่านี้จะต้องเป็นแผนที่มีความชัดเจนพอสมควร ประกอบด้วยแผนต่าง ๆ ที่เป็นแผนรุก ดังนี้

แผนพัฒนาการเกษตรในเขตก้าวหน้า ความชัดเจนต่าง ๆ อาจไม่ถึงขั้นสุดท้ายที่สมบูรณ์ แต่ก็มีแนวทางที่เห็นชัดยิ่งขึ้น

แผนการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม จำเป็นจะต้องปรับโครงสร้างของอุตสาหกรรมที่มีอยู่เดิมให้

เข้มแข็งขึ้น สามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้ เพื่อให้การพัฒนาอุตสาหกรรมเหล่านี้ยังมีมากยิ่งขึ้นต่อไป ยังมีมากยิ่งขาดดุลอย่างที่แล้ว ๆ มา โดยจะเริ่มในอุตสาหกรรมเดิม 10 ประเภท และในปีนี้จะเริ่มก่อน 2 ประเภท คือ อุตสาหกรรมไฟฟ้า อุตสาหกรรมรถยนต์ และอุปกรณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับรถยนต์ มอเตอร์ไซค์ เครื่องยนต์ต่าง ๆ จากการพิจารณาข้อเท็จจริงต่าง ๆ เราได้พบว่าในสัญญาร่วมลงทุนระหว่างประเทศมีข้อจำกัดต่าง ๆ ที่ทำให้ไม่สามารถจะใช้เทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมเหล่านี้ได้ และยังมีข้อจำกัดในการส่งสินค้าไปต่างประเทศอีกด้วย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการหารือกันในระดับระหว่างประเทศ เพื่อให้เกิดผลประโยชน์ร่วมกันทั้งสองฝ่าย

แผนพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก เราใช้วิธีการเช่นเดียวกันกับในแผนрукทั้งหลาย คือ เป็นเรื่องที่จะต้องเข้าใจในพื้นฐานความรู้ที่แท้จริง สภาพที่เป็นจริงของสถานะเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่นี้ และเข้าใจในโอกาสที่จะพัฒนาบริเวณพื้นที่เหล่านี้ซึ่งบังเอิญโอกาสมีนาน เพราะฉะนั้นในการสร้างแผนรุกของพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกจึงได้กำหนดเป้าหมายว่า จะสร้างและพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกให้เป็นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมขั้นใหม่ ซึ่งจะมีขนาดใหญ่และรวดเร็วเพียงพอที่จะยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจอุตสาหกรรมใหม่ ๆ ให้ประเทศไทยเป็นประเทศอุตสาหกรรมในระดับที่สูงขึ้นจากระดับเดิม

ขบวนการพัฒนาอุตสาหกรรมนี้มีเป็นขั้นเป็นตอนเหมือนกัน ซึ่งถ้าเทียบกันแล้วถือว่าแผนพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาอุตสาหกรรม ซึ่งจะก้าวจากระดับ “ประถมศึกษา” ไปสู่ “มัธยมศึกษา” และมีได้มีความทะเยอทะยานใหญ่โตเลย เพียงขอขึ้นขั้นมัธยมศึกษาเท่านั้น แต่โครงสร้างของอุตสาหกรรมที่จะเป็นระดับมัธยมศึกษาขั้นนั้นจะต้องมีโครงสร้างอุตสาหกรรมหลัก เพราะถ้าไม่มีแล้วเราก็ทำได้เฉพาะประเภทอุตสาหกรรมขั้นพื้นฐานคืออุตสาหกรรมประกอบสินค้าสำเร็จรูปเท่านั้น ดังเช่นที่เคยทำสำเร็จมาแล้วในช่วง 20 ปีเพราะฉะนั้นการนำเข้าสินค้าอุตสาหกรรมจากต่างประเทศในขณะนี้ จึงได้แปลงสภาพจากสินค้าสำเร็จรูปมาเป็นสินค้าวัตถุดิบและอุปกรณ์ในการผลิตต่าง ๆ แต่โครงสร้างเหล่านี้ได้ถึงขีดสูงสุดและไปอีกไม่ได้แล้วในขณะนี้จึงเกิดปัญหาความอืดอาดในระบบเศรษฐกิจที่ไม่สามารถขึ้นขั้นได้

ด้วยเหตุนี้จึงต้องพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อให้ก้าวไปสู่ขั้นมัธยมศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ในบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกเนื่องจากมีทุกอย่างพร้อมอยู่แล้ว และมีเป้าหมายสำคัญ คือสร้างฐานอุตสาหกรรมแห่งใหม่ ซึ่งประกอบด้วยอุตสาหกรรมหลักโดยเฉพาะอุตสาหกรรมเปโตรเคมีคิดแต่เป้าหมายนี้มิใช่เป็นเป้าหมายเดียว เป็นหนึ่งในหลาย ๆ เป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกขณะนี้ เป้าหมายที่ต่อเนื่องกันกับการสร้างฐานทางเศรษฐกิจในภาคนี้คือเราต้องการยึดเป็นหัวหาดและเป็นประตูที่จะเปิดให้แก่การพัฒนาในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งจะมีผลต่อภาคเหนือด้วย เพราะในไม่ช้ามันจะมีเส้นทางรถไฟสายตะวันออกเชื่อมไปถึงชุมทางบ้านภาชี ซึ่งจะเปิด

ประตูให้แก่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือลงมาที่นี้ได้เลย โดยไม่ต้องผ่านกรุงเทพมหานครและคาดหวังไว้ว่า การพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกจะเป็นเครื่องมืออันหนึ่งที่ถึงแม้จะไม่สามารถหยุดยั้งการเจริญเติบโตของกรุงเทพมหานครได้ แต่อย่างน้อยก็ให้มีผลในการชะลอการขยายตัวของกรุงเทพมหานคร ดังนั้นเป้าหมายอีกประการหนึ่ง คือ จะช่วยชะลอการขยายตัวของกรุงเทพมหานคร ซึ่งถ้าไม่หยุดยั้ง ทรัพยากรทั้งหลายของประเทศก็จะถูกดูดเข้ามาจมนอยู่ในกรุงเทพมหานครหมด โครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ 1 ถึง 4 ที่ผ่านมาเป็นไปในลักษณะที่เรียกว่าพัฒนาอย่างเป็นกระจุก แทนที่จะกระจาย ถึงแม้ว่าจะเขียนไว้ในแผนให้มีการกระจายความเจริญ และกระจายรายได้ไปสู่ส่วนภูมิภาค แต่ก็ไม่สามารถจะกระจายได้ถ้าไม่มีทางเลือกที่ทัดเทียมกัน เพราะฉะนั้นจึงต้องหาทางเลือกที่ทัดเทียมหรือน้อยอย่างน้อยจะทัดเทียมกับกรุงเทพมหานคร เพื่อช่วยในการบรรเทาปัญหาที่เกิดขึ้นกับกรุงเทพมหานครลงได้

จากที่ได้เรียนให้ทราบนี้เป็นนามธรรม แนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับแผนทั้ง 5 แผน และโดยเฉพาะในการริเริ่มแผนพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ซึ่งบัดนี้ได้ก้าวหน้ามาถึงระดับเป็นแผนปฏิบัติการแล้ว ภายใน 1 ปีได้เปลี่ยนจากสภาพของแนวความคิดไปเป็นเรื่องการปฏิบัติอย่างจริงจัง และขบวนการที่จะพัฒนาไม่เฉพาะแต่ในประเทศเท่านั้น แต่เกี่ยวข้องเป็นทั้งสนธิในระดับระหว่างประเทศด้วย จึงขอเรียนให้ทราบถึงประเด็นข้อสังเกตต่าง ๆ ที่ควรชี้แจงเพื่อทำความเข้าใจร่วมกันไว้ดังนี้

ประการแรก การพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ถึงแม้ว่าจะเป็นแผนหลักที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมหลักและพัฒนากระบวนเมืองใหม่ขึ้นมา แต่ก็ไม่ใช่เป็นแผนเดียวเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาอุตสาหกรรมและเมืองหลักต่าง ๆ ทั่วประเทศ ซึ่งขณะนี้กำลังเร่งพัฒนาเมืองหลักหลายเมือง และพัฒนาภูมิภาคที่ประกอบเป็นฐานของเมืองหลักเหล่านั้นด้วย ซึ่งแต่ละเมืองจะมีจุดเด่นของตัวเอง เพราะฉะนั้นจึงกำลังดำเนินการพร้อมกันไปหลายแห่ง ดังเช่น สงขลา-หาดใหญ่ ขณะนี้กำลังพร้อมที่จะดำเนินการเรื่องท่าเรือสงขลาซึ่งได้รับอนุมัติแล้ว และจะเริ่มดำเนินการโดยเร็ว คาดว่าจะเสร็จภายใน 4 ปีข้างหน้า ถึงแม้ว่าจะไม่เป็นท่าเรือใหญ่เท่ากับสัทธิบแต่ก็เพียงพอที่จะเปิดประตูสำหรับภาคใต้ อย่างต่าง ๆ ที่

จะส่งออกไปไม่ต้องผ่านเข้าสู่กรุงเทพมหานครออกจาก
สงขลาได้เลย นอกจากทำเรือแล้วก็มีสะพานข้ามเกาะยอ
ซึ่งยาวที่สุดในประเทศไทยเชื่อมจากอำเภอรัตนภูมิลงไป
ถึงสงขลา-หาดใหญ่เป็นการเปิดพื้นที่ใหม่ ๆ นอกจากนี้
จะเริ่มโครงการพัฒนาสิ่งแวดลอมในบริเวณทะเลสาบ
สงขลา เพื่อควบคุมสิ่งแวดลอม และคุณภาพของชีวิต
ในบริเวณนั้น ซึ่งเป็นโครงการขนาดใหญ่และสำคัญ
และจะทำในลักษณะเดียวกับพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก
สิ่งเหล่านี้เป็นตัวอย่างที่อยากจะชี้ให้เห็นว่า อย่าไปคิดว่า
เราจะพัฒนาเฉพาะพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก โดยลืมนึก
เมืองหลักต่าง ๆ ที่เราได้เริ่มพัฒนาขึ้นมาแล้ว และมีทาง
ที่จะพัฒนาต่อไปได้อีกมาก

ประการที่สอง การพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก
ไม่ได้มุ่งการพัฒนาเฉพาะอุตสาหกรรมหลักขนาดใหญ่
ใช้เงินทุนจำนวนมากอย่างเดียว แต่จะพัฒนาอุตสาหกรรม
หลายประเภท หลายขนาดให้ผสมกลมกลืนกัน เพราะ
ถ้าอาศัยอุตสาหกรรมหลักอย่างเดียวอัตราการจ้างงานใน
บริเวณนี้จะน้อย จึงต้องมีอุตสาหกรรมต่อเนื่องอุตสาหกรรม
ย่อย อุตสาหกรรมส่งออก ซึ่งใช้แรงงานเป็น
จำนวนมากจึงจะเป็นโครงสร้างของอุตสาหกรรมที่มั่นคง
และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมใน
บริเวณนี้ และไม่ได้เพียงอุตสาหกรรมหลัก อุตสาหกรรม
หลายประเภทประกอบกันเท่านั้น จำเป็นต้องอาศัยการ
พาณิชย์ บริการ และการเกษตรด้วย ดังนั้นการพัฒนา
เศรษฐกิจในบริเวณนี้อย่าคิดว่าเราจะทำเฉพาะอุตสาหกรรม
หลัก ต้องพิจารณาอย่างเป็นระบบ หลักใหญ่ของการ
พัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก จึงต้องพัฒนา
อย่างเป็นระบบและจัดระบบก่อนที่จะพัฒนา ไม่ได้ปล่อยให้
พัฒนาโดยตัวเองจนเกิดปัญหาและตามแก้ทีหลัง

ประการที่สาม การพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก
ไม่ได้พัฒนาเฉพาะเศรษฐกิจแต่อย่างเดียว ได้มีการ
พัฒนาสังคม สิ่งแวดลอม และการเพิ่มคุณค่าของชีวิต
ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณนี้เป็นสำคัญ ในเรื่อง
ของสังคมด้านต่าง ๆ เรากำลังเร่งรัดที่จะให้เกิดขึ้นมา
ควบคู่และทันกับด้านเศรษฐกิจ เพราะเวลานี้ด้านเศรษฐกิจ
ได้ก้าวไปเร็วมาก และไม่ได้อาศัยแต่นักเศรษฐกิจ
อย่างเดียวแล้ว ต้องร่วมประสานกันในทุก ๆ ฝ่ายด้วยกัน
เพื่อเร่งรัดในด้านอื่น ๆ ให้ทันกับเศรษฐกิจให้ได้ เรา
ทราบดีว่า เป้าหมายในการพัฒนามิได้หมายความว่า อุตสาหกรรม
จะเป็นเป้าหมาย แต่ต้องให้ประชากรไทย
มีความสุขมากขึ้น ได้มีที่อยู่ที่ดีขึ้น มีที่อยู่อาศัยในสิ่ง

แวดลอมที่ดี ซึ่งไม่จำเป็นต้องแออัดอยู่ในกรุงเทพมหานคร
ดังนั้นภายใน 10 ปีข้างหน้า เราคาดหวังไว้ว่าต้องมีประชากร
อย่างน้อย 2-5 ล้านคน ที่จะพูดได้อย่างเต็มปากว่าอันดี
ที่จะอยู่ในภาคตะวันออกมากกว่าจะอยู่ในกรุงเทพมหานคร
มีชีมาทำงานแล้วกลับไป แต่การมาอยู่ที่นี่ได้ไม่ใช่แค่
เพียงจะมีงานเพียงอย่างเดียว จำเป็นจะต้องมีโครงสร้าง
ทางสังคมมารองรับด้วย ซึ่งเป็นหลักสำคัญที่จะสร้าง
ระบบชีวิตความเป็นอยู่ให้มีความสนใจที่จะอยู่ที่นี่ เรื่อง
ต่าง ๆ เหล่านี้มีวิญญูณ ในเมื่อมองเห็นทางแล้วก็เกิด
กำลังใจ และมีการร่วมมือกันช่วยกันทำงานซึ่งเป็นแผนรุก
ที่สำคัญของเราอีกแผนหนึ่ง

ประการสุดท้าย ที่อยากจะทำความเข้าใจ คือ เริ่มมี
ผู้เป็นห่วงกันมากกว่า มาสนใจการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่ง
ทะเลตะวันออกที่จะให้ต่างประเทศเข้ามาลงทุนในไทย
เพียงอย่างเดียว โดยลืมนึกแผนพัฒนาชนบทยากจน ซึ่ง
เป็นแผนหลักของแผนพัฒนาฉบับที่ 5 จึงขอเรียนชี้
แจงว่าความจริงเป็นแผนเดียวกันคือเป็นส่วนสำคัญของ
แผนพัฒนาฉบับที่ 5 ทั้งคู่ ถ้าเราทำแต่แผนพัฒนา
ชนบทยากจนอย่างเดียวจะเป็นแผนรับ ซึ่งรุกก็รุกได้
แต่ต้องอาศัยด้านอื่น ๆ เข้าไปร่วม เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นต้อง
สร้างพลังทางเศรษฐกิจเพื่อที่จะจัดแบ่งไปช่วยใน
เรื่องชนบทยากจนได้ แนวความคิดจึงต้องทำทุกอย่าง
และทำควบคู่กันไป แต่ไม่ได้หมายความว่าต่างคนต่างทำ
เพราะจะมีรอยต่อรอยเชื่อมเป็นระยะ ๆ ดังนั้นแผนพัฒนา
พื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ซึ่งมีอุตสาหกรรมขนาด
ใหญ่กับแผนพัฒนาชนบทยากจนซึ่งคนส่วนใหญ่ของ
ประเทศอาศัยอยู่ จะเชื่อมกันโดยมีแนวทางที่จะทำได้
อย่างมาก หลักใหญ่คือในพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก
จะดึงเอาทรัพยากรจากต่างประเทศเข้ามา จึงต้องให้
ต่างประเทศเชื่อมั่นที่จะมาในประเทศไทย เมื่อเกิดความ
มั่นใจแล้วทรัพยากรทั้งด้านกำลังคน เทคโนโลยี วิธีการ
ต่าง ๆ และกำลังเงินกำลังทุน ก็จะไหลเข้ามาในบริเวณนี้
มาสร้างเป็นฐานอุตสาหกรรมขึ้น

อุตสาหกรรมที่จะต้องทำให้สำเร็จให้ได้ตามที่
กำหนดไว้ มีอยู่ 3 เรื่อง คือ อุตสาหกรรมปุ๋ยเคมี โรง
งานแยกก๊าซ และเปโตรเคมีกลั่นอมพลัส ที่มีโรงงาน
เอททีลีนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งถ้าเกิดขึ้นแล้วจะเกิดขึ้นเป็น
กลุ่มของโรงงานมีชีโรงงานเดียว อุตสาหกรรมหลัก
เหล่านี้จะมีรอยเชื่อมกับการพัฒนาชนบทยากจน และ
การพัฒนาการเกษตรอย่างไร

อุตสาหกรรมปุ๋ยเคมีจะผลิตปุ๋ยได้ในราคาที่ต่ำกว่า

ราคาที่ได้รับมาจากต่างประเทศในปัจจุบัน เป็นราคาที่มีเสถียรภาพ มีคุณภาพและได้มาตรฐานที่ดีกว่า ดังนั้นถ้าผลิตได้สำเร็จแล้วเกษตรกรก็จะได้รับราคาที่ถูกลงกว่าจะซื้อจากตลาดโลก เป็นปุ๋ยที่เหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศ และช่วงขั้นตอนการเพาะปลูกของเรา นอกจากนี้จากประสบการณ์ในหลาย ๆ ประเทศ เมื่อสร้างอุตสาหกรรมผลิตปุ๋ยแล้ว จะสามารถสร้างให้เกิดความต้องการปุ๋ยติดตามกันมามากขึ้น ซึ่งหมายความว่า ชนบทยากจนจะได้รับประโยชน์จากอุตสาหกรรมปุ๋ยนี้ชัดเจน จึงถือว่าเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญที่สุดประเภทหนึ่ง

โรงงานแยกก๊าซ จะมีผลทางอ้อมมากมายแทนที่จะนำไปเผาทั้งหมดก็จะแยกสารเคมีออกมา ซึ่งเกี่ยวข้องกับชนบทโดยตรง คือโครงการก๊าซหุงต้ม (LPG) จะไม่อยู่ในลักษณะที่คนในเมืองเท่านั้นที่ได้ใช้ ชาวชนบทก็สามารถจะใช้ได้ด้วย และต่อไปจะไม่มีไม้และถ่านให้ใช้อีกแล้ว สิ่งที่จะใช้หุงต้ม คือ LPG ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ซึ่งต้องมีการบรรจุภาชนะในประเภทต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับการที่จะกระจายออกไปสู่ชนบท และหมู่บ้านต่าง ๆ ให้ได้

โครงการเอททีดิน เปโตรเคมีต่าง ๆ จะมีผลที่นำไปสู่ชนบทได้ทั้งสิ้น ซึ่งในที่สุดคือ รายได้ และภาษีอากร เมื่อรายได้ของประเทศมากขึ้นส่วนที่จะกระจายไปให้ชนบทก็จะมีมากขึ้น เพราะฉะนั้นจึงเป็นจุดสำคัญที่ว่าเราต้องรีบดำเนินโครงการพัฒนาชนบทให้เกิดผลโดยเร็วเพื่อที่จะเปิดช่องว่างไว้ให้ เมื่อมีทรัพยากรเพิ่มขึ้นแล้ว แทนที่จะหันไปใช้ทางอื่นก็จะหันไปใช้ในทางฟุ่มเฟือยและสูญเปล่าไปหมด อย่างหลายประเทศที่เกิดขึ้น เมื่อมีรายได้พิเศษประเภทนี้ขึ้นแล้วถ้าบริหารไม่ดีจัดรูปไม่ดีก็จะกลายเป็นระบบเศรษฐกิจและสังคมที่ต้องพึ่งแต่ทรัพยากรประเภทนั้น แต่ถ้าเราได้เริ่มทำแผนพัฒนาชนบทให้มั่นคง เปิดประตูให้กว้าง ทรัพยากรที่เพิ่มขึ้นก็จะไหลไปสู่ชนบทได้

ผมได้เรียนความในใจมาทั้งเรื่องในอดีตในเรื่องของส่วนรวมกว้าง ๆ แล้วและเจาะลงมาถึงพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกในแต่ละเรื่องแล้ว ก็ใครขอเรียนว่า ที่ท่านได้มาร่วมกันที่กระทำความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกในวันนี้ คงจะเป็นนิมิตหมายอันดีที่จะช่วยกันผลักดันให้แผนรุกของเราตามที่กล่าวมาเป็นผลสำเร็จ และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมต่อไป*

* (บรรยายในการประชุมทางวิชาการเรื่อง "ความเหมาะสมของพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งอุตสาหกรรมหลักและท่าเรือน้ำลึก" ณ ห้องประชุมโรงแรมบางแสน จังหวัดชลบุรี 22 ตุลาคม 2524)

โครงการต่าง ๆ ที่คนไม่ค่อยสนใจ
ในตอนนี้ มีแต่คนพูดกันว่า เมื่อไหร่
จะลงมือ และมีอะไรให้ผมลงทุน
บ้างไหม

มิถุนายน 2526

: การพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก คืบหน้าไปถึงไหน เห็นบูมกันอยู่พักหนึ่งแล้วเงียบไป

แผนอันนี้เราถือเป็นแผนหลักอันหนึ่งที่จะกระจายความเจริญออกไปจากกรุงเทพฯ มีสามส่วนคือ การจัด การทางด้านโครงสร้างพื้นฐานบริการของรัฐ พื้นฐานทางด้านอุตสาหกรรมหลัก และแผนการเงินต่าง ๆ

ด้านบริการพื้นฐานของรัฐเวลานี้ก้าวหน้าไปมากพอควร ที่แรกคนคงมองไม่ค่อยเห็น เพราะยังเป็นแต่เพียงนโยบาย เป็นแผนในแผ่นกระดาษ แต่ตอนนี้มีการลงพื้นที่ให้ปรากฏกันบ้างแล้ว จะเห็นว่ารถไฟเขาค้อเดินไปข้างหน้าอยู่แล้ว ท่อส่งน้ำซึ่งเวลานี้เริ่มแล้ว คงจะมีพิธีวางศิลาฤกษ์กันอีกไม่นานนัก เพื่อให้ประชาชนได้เห็นเป็นระยะมาเลย ว่าหลังจากโรงแยกก๊าซแล้ว สองสามเดือนต่อมาก็มีท่อน้ำใหญ่ดอกราย-มาบตาพุดก็จะแล้วเสร็จในกันยายน 2527

ลงทุนเท่าไร สำหรับท่อส่งน้ำ

เดิมกำหนดไว้สูง แต่เราประหยัด ๆ กันมา ในที่สุดบริษัทอิตัลไทยเขาประมูลได้ นำยีนดที่บริษัทไทยเราสามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้ ผมเข้าใจว่าตอนนี้เขากำลังขอส่งเสริมเพื่อจะตั้งโรงงานผลิตท่อเหล็ก เพราะว่าอีกหน่วยท่อเหล็กก็ไม่เพียงใช้แต่ทำท่อน้ำอย่างเดียว งานต่าง ๆ ที่ต้องใช้ท่อยังมีอีกเยอะเลย อุตสาหกรรมที่จะเกิดขึ้นมันมีการผูกโยงกันมาเป็นลำดับ

ลงทุนโดยเงินรัฐบาลหรือเปล่า

ได้เงินกู้จากองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจ โฟนทะเล ดอกเบี้ย 3% ระยะ 25 ปี และนายกรัฐมนตรีญี่ปุ่นให้กู้เงินเยนมาอีกจำนวนหนึ่ง เช่นสัญญากันเดือนมิถุนายนนี้ คงจะลงมือได้แล้ว ลงทุนในเรื่องแหลมฉบังโรงไฟฟระหว่างสัดหีบกับมาบตาพุด นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด มีอุตสาหกรรมหลัก 4 โครงการกำลังอยู่ในระหว่างการออกแบบรายละเอียด หนองค้อที่เป็นอ่างเก็บน้ำอยู่แหลมฉบังก็ใกล้จะเสร็จแล้ว

โครงการต่าง ๆ ที่เป็นพื้นฐานทั้งในแหลมฉบังและมาบตาพุด ขณะนี้มันพื้นไปจากสภาพที่คนไม่ค่อยจะตั้งใจสนใจ เคยพูดว่า คงจะไม่จริงละมัง ตอนนี้ไม่พูดอย่างนั้นแล้ว พูดแต่ว่าเมื่อไหร่จะลงมือ จะมีผลกระทบอย่างไร และมีโอกาสให้ผมลงทุนบ้างไหม ปรากฏว่า พวกนักลงทุนจัดสรรที่ดินนักอะไรต่อมิอะไรไปเล่นกันเต็มเลยพันกว่าคนแล้ว หลายๆ อย่างตามโครงการเริ่มเป็นรูปธรรมมากขึ้น โรงแยกก๊าซที่เป็นอุตสาหกรรมหลักก็วางศิลาฤกษ์ไปแล้ว การก่อสร้างจะแล้วเสร็จในปลายปี 2527 อะไรอย่างนี้

ก๊าซมีพอแน่หรือ

ก็ได้มีการปรับปรุงเพื่อให้ได้ปริมาณก๊าซเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ ไปตั้งคอมเพรสเซอร์ ทำให้ขึ้นมาได้เป็น 150 ล้านลูกบาศก์ฟุตต่อวัน ที่เราจะเร่งขึ้นไปอีกไม่กี่เดือน

ก็จะเป็น 200 ล้าน อีกปีสองปีเราก็คงเพิ่มได้อีกมาก ผมคิดว่าปัญหาก๊าซก็คงจะมีความมั่นใจกันได้มากขึ้น เรื่องปุ๋ยเคมีเราก็ได้มีการตั้งบริษัทปุ๋ยแห่งชาติแล้ว มีการพัฒนาโครงการกันไปตามลำดับ

ขณะนั้นน้ำขึ้นใจที่ว่า ทางเอกชนกับรัฐบาลมีการร่วมมือกันอย่างจริงจัง มีการทำการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการที่จะรู้ผลกันในเดือนมิถุนายนนี้ว่า ควรจะลงทุนเรื่องปุ๋ยกันแค่ไหนอย่างไร เรื่องเปโตรเคมีคัดตอนนี้ก็เรื่องส่งเสริมการลงทุนก็ได้มีการขอขบประมาณมากพอสมควร ได้มีการพิจารณาเบื้องต้นเสร็จแล้ว คงจะมีการเสนอเป็นตามลำดับขั้นตอนกันไป

ถ้าเป็นไปตามที่กำหนดไว้ ใน 4-5 ปีก็คงจะมีอุตสาหกรรมหลักหลายอย่างเพิ่มขึ้น ซึ่งผมอยากเน้นว่าทั้งหมดนี้ไม่ใช่ที่เราต้องการเน้นอุตสาหกรรมหลัก แต่พวกนี้ก็จะไปเป็นพื้นฐานที่จะโยงไปถึงอุตสาหกรรมเบาที่เป็นอุตสาหกรรมใช้คนมาก ช่วยปัญหาการว่างงานของเราได้มาก อุตสาหกรรมพลาสติก อุตสาหกรรมเสื้อผ้า และที่ต่อเนื่องเกี่ยวข้องอีกเยอะ

เวลานี้ นักเศรษฐศาสตร์ไทยเริ่มโจมตีกันมากกว่า เราทุ่มเงินไปเป็นแสน ๆ ล้านบาทในการพัฒนาโครงการชายฝั่งตะวันออกเพียงบริเวณเดียว แต่สร้างงานขึ้นมาได้ไม่มากพอ และไม่กระจายความเจริญจริง ทำไมไม่เอาเงินแสนล้านไปกระจายการลงทุนในบริเวณอื่น ๆ ทั่วประเทศ เขาเรียกร้องให้มีการทบทวนเรื่องนี้

ความห่วงใยก็ต้องมีเป็นธรรมดา เพราะว่าเมืองไทยเราไม่ค่อยได้ทำงานใหญ่ ๆ กัน การทำงานใหญ่ก็ต้องมีความห่วงใยและความหนักใจกันบ้าง ความจริงงานที่เราทำกันอยู่นี้ก็ไม่ได้ใหญ่เท่าไรหรอก ยอดเงินต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง มันเฉลี่ยไปถึง 10-15 ปี เฉลี่ยแต่ละปีแล้วจะเห็นว่าไม่มากเท่าไร

นอกจากนั้น การที่เราเข้าไปพัฒนาในพื้นที่ชายฝั่งตะวันออก มันก็เป็นพื้นฐานที่จะนำความเจริญไปสู่พื้นที่อื่น ๆ ได้อย่างมาก เป็นการเปิดประตูไปสู่การพัฒนาท้องถิ่น ๆ ของประเทศไทยนอกเหนือไปจากกรุงเทพฯ เป็นโครงการระดับชาติ ไม่ใช่ระดับท้องถิ่น ต้องเข้าใจ แต่ว่าประตูมันอยู่ที่นั่น เป็นการเปิดประตูไปสู่ทุกภูมิภาคในไทยที่จะไม่เข้ากรุงเทพฯ เลย แม้แต่อุตสาหกรรมโรงแยกก๊าซ สิ่งที่จะออกมาคืออะไร คือแก๊สสูงดื่ม เราจะทำให้มีการกระจายไปสู่ประชาชนทุกภูมิภาคในราคา

ที่เป็นธรรมชาติเดียว แทนที่ชาวบ้านจะต้องไปตัดฟัน ก็มีโอกาสใช้ก๊าซหุงต้มได้ ที่นั่นจะเป็นที่ผลิตเท่านั้น แต่การกระจายทั่วประเทศ ปุ๋ยก็เหมือนกัน เพื่อเกษตรกรทั้งประเทศ อย่างนี้จะมีผลมหาศาลในการพัฒนาชนบท พัฒนาการเกษตรของเรา มีผลกระทบต่อเนื่องมาก เป็นการสร้างงาน

นี่แหละคือการได้ประโยชน์จากจุดเริ่มต้นที่เริ่มตรงนี้

อีกประการหนึ่ง การทุ่มเทนั้น ไม่ได้อยู่ที่ชายฝั่ง ตะวันออกเพียงแห่งเดียว เราทำไปพร้อม ๆ กับที่อื่น แม้แต่ในกรุงเทพฯ เราก็ต้องดูแล มีการพัฒนาเมืองหลักอื่น ๆ ขึ้นทุกภาค มีทั้งนั้น สงขลาก็มีอยู่แล้วในภาคใต้ มีนิคมอุตสาหกรรมภาคใต้ จากภูเก็ตถึงสุราษฎร์ฯ ทางภาคเหนือก็จะเป็นอีกแกนหนึ่งทั้งด้านการเกษตรและการท่องเที่ยว คือจุดแรกที่ชายฝั่งตะวันออก เป็นคล้าย ๆ จุดเริ่มต้น เป็นจุดใหญ่ที่มองเห็นเป็นรูปธรรมเพื่อกระจายความเจริญ

นอกจากนั้นแล้ว เรายืนยันว่า แต่ละโครงการที่ลงไป จะต้องเป็นโครงการคุ้มทุนโดยตัวของมันเอง จะต้องไม่มีการเข้าไปป้องกันหรือว่าทำให้เสียประโยชน์จากที่อื่น แต่ละเรื่อง ได้มีการพิสูจน์มาแล้วว่าเป็นเรื่องที่สมควรจะเริ่ม เพราะว่ามันคุ้ม ได้ประโยชน์ โครงการที่เราเห็นว่ายังไม่สมควร ก็จะไม่มีการเร่งรัดสร้างขึ้นมาไม่เอามาเป็นงานหลัก

ผมขอรับรองว่าต้องทำความเข้าใจกัน อย่างมองจุดเดียว ให้มองให้กว้าง มองให้เห็นว่ามันเป็นขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการพัฒนาประเทศไทย อาจจะรู้สึกว่ามันมากกว่าที่เคยคิดหน่อย แต่ถ้าเข้าใจเหตุผลกันแล้ว เราก็น่าจะให้การสนับสนุนกันมากกว่า

: บางคนก็มองว่าถึงอยากแก้ไขโครงการนี้ก็เกินไป ไม่ได้ เพราะพลเอกเปรม (ติณสูลานนท์) ท่านเห็นอนุมัติโครงการทั้งหมดไปแล้วก่อนพ้นตำแหน่งจากรัฐบาลเปรมฯ

ก็ไม่รู้ว่าจะให้แก้ตรงไหน ความจริงเขาก็แก้กันมาเป็นลำดับ เดิมเราจะเอาสัปดาห์เป็นหลัก แต่มาเป็นแหลมฉะเชิงเทรา มาบตาพุด ส่วนโรงแยกก๊าซสองโรงก็เหลือโรงเดียว และอุตสาหกรรมที่ผูกกันไว้เดิมอย่างเล็กพรุนเอเย อะโรเอเย อีกตั้งหลายอย่าง ตอนนั้นมันเหลือ 3 อย่างเท่านั้น ก็ไม่เห็นใหญ่โตอะไรนักหนา มีโรงแยกก๊าซเป็นพื้นฐาน โรงปุ๋ย และเปโตรเคมีคล

ส่วนที่แหลมฉะเชิงเทราจะเป็นอุตสาหกรรมย่อย ซึ่งจะเป็นอุตสาหกรรมต่อเนื่อง ก็จะเป็นเรื่องการส่งออกและเป็นเรื่องที่ใช้แรงงานไทยจำนวนมาก ก็ไม่มีอะไรที่มากไปกว่านั้น

ที่เราจำกัดไว้เพียงเท่านี้ เพราะเรามองเห็นแล้วว่า มันเป็นไปได้ทั้งทางการเงินและทางเศรษฐกิจ ไม่มีปัญหาอะไรที่เราจะไปทำเกินขอบเขต

สิ่งที่ควรจะทำเพิ่มเติมคือ ทำให้มันสมบูรณ์ขึ้น คือผมอยากจะได้มากเกี่ยวกับทางสังคม เช่นทางด้านการศึกษา เพราะว่าต่อไปจะมีคนเข้าไปอยู่ ความพื้นฐานความเป็นอยู่ของผู้คนบางแถบนั้นก็เรียกว่าดีพอสมควร ต่างประเทศเขาว่ามีสนามกอล์ฟ 3 สนาม มีเกาะ มีทะเล เขาก็ขอมาดูเหมือนกัน คนไทยก็อยากจะได้อยู่ในที่ ๆ เหมือนกัน ถ้ามีการโยกย้ายถิ่นฐานกันไปทำงาน ก็ต้องมีโรงเรียนลูก ตอนที่โรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา โรงเรียนอนุบาลก็ต้องสร้างกันขึ้นมา แม้แต่ในชั้นอุดมศึกษาต้องมามองกันว่าควรจะเป็นอย่างไร เวลานี้ก็มีวิทยาลัยบางแสน ศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาลัยเกษตรกรรม ฯลฯ คือเรื่องนี้เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของคน

คือในที่สุด วัตถุประสงค์ไม่ใช่ของแข็ง ๆ อย่างเหล่านี้นั้น นั่นเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของเราเท่านั้นเอง แต่เราอยากให้คนรู้สึกว่ายากไปอยู่ที่นั่น ไปอยู่แล้วได้รับความสะดวกสบาย ไม่จำเป็นที่จะต้องเข้ามาอยู่ในกรุงเทพฯ ก็ได้ สภาพแวดล้อมที่จะทำให้อยากอยู่ เราต้องให้ความเอาใจใส่กันมากขึ้น

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม อันอาจเกิดจาก แผนพัฒนาพื้นที่ชายทะเลตะวันออก

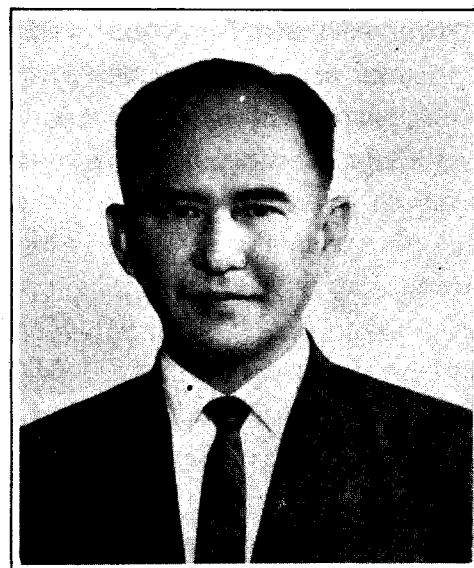
ศจ.ดร. ก่อ สวัสดิ์พานิชย์

แผนพัฒนาพื้นที่ฝั่งทะเลตะวันออกเป็นแผนงานร่วมระหว่างภาครัฐบาลและเอกชน ซึ่งมีวัตถุประสงค์จะพัฒนาพื้นที่ฝั่งทะเลบางตอนให้เป็นเขตพัฒนาอุตสาหกรรม การขนส่งทางบก และทางเรือ นอกจากนั้นยังมีความคิดที่จะสร้างเป็นเมืองอุตสาหกรรมรองลงมาจากกรุงเทพมหานคร โครงการนี้จัดว่าเป็นโครงการขนาดใหญ่ ซึ่งจะมีการลงทุนทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนเป็นเงินประมาณหนึ่งแสนล้านบาท ซึ่งถ้าทำได้สำเร็จก็จะเป็นประโยชน์แก่ประเทศอย่างมากมาย และควรจะนำความสมบูรณ์ทุนสุขมาสู่ประชาชนในจังหวัดชลบุรีและระยองด้วย

บทความนี้เขียนขึ้นเพื่อชี้ให้เห็นสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต พร้อมกับเสนอปัญหาบางประการซึ่งอาจเกิดขึ้นในเวลาเดียวกันก็จะเสนอข้อคิดเห็นในการป้องกันปัญหาบางประการพร้อมกันก็จะให้ข้อคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมในพื้นที่บริเวณนี้ด้วย

การทำนายสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เป็นการเดาโดยอาศัยหลักวิชาและประสบการณ์ของผู้เขียน ซึ่งอาจจะถูกหรือผิดก็ได้ โดยเหตุที่ผู้เขียนได้คลุกคลีกับงานด้านการศึกษาและวัฒนธรรมในบริเวณนี้มากพอสมควร เมื่อมีการทำนายอนาคตก็จะยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในบริเวณนี้เป็นส่วนใหญ่ ส่วนการทำนายในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์หรือไม่ก็ขอมอบให้แก่ผู้วางแผนพัฒนาและประชาชนใน 2 จังหวัดนี้ใช้เป็นเครื่องประกอบการพิจารณาในภายหลัง

ถ้ามองไปในอนาคต เราพอจะเดาได้ว่า จะมีเหตุการณ์หลายอย่างเกิดขึ้นในบริเวณนี้เหตุการณ์ดังกล่าวได้แก่

1. จะมีการก่อสร้างอย่างขนานใหญ่ในบริเวณมาบตาพุด-ระยอง และบริเวณแหลมฉบัง-ศรีราชา การก่อสร้างขนาดใหญ่ในระยะเริ่มต้นจะเป็นงานของภาครัฐบาล คือมีการสร้างท่าเทียบเรือ ถนน และอาคารของรัฐบาล ต่อมาก็จะเป็นการก่อสร้างของเอกชนซึ่งไปลงทุนสร้างโรงงานอุตสาหกรรมในบริเวณทั้ง 2 นี้ การก่อสร้างของเอกชนในบริเวณมาบตาพุด-ระยอง จะมีแผนงานที่รัดกุมพอใช้ ส่วนการก่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรมในบริเวณแหลมฉบัง-ศรีราชา เป็นสิ่งที่ทำนายได้ยาก เพราะยังไม่ทราบว่าจะมีเอกชนไปลงทุนสร้างอุตสาหกรรมเบาในบริเวณนี้มากน้อยเท่าใด และจะมีใครไปลงทุนในด้านใดบ้าง ส่วนการก่อสร้างของเอกชนที่จะตามมาได้แก่ การก่อสร้างอาคารบ้านเรือน และร้านค้าในบริเวณทั้ง 2 นี้ การก่อสร้างบ้านเรือนอีกส่วนหนึ่งคงเป็นกิจการที่การเคหะแห่งชาติจะเป็นผู้ทำ สรุปได้สั้น ๆ ว่า จะมี

การก่อสร้างในบริเวณทั้ง 2 นี้และบริเวณใกล้เคียงเป็นอันมาก

2. จะมีคนเข้าไปอยู่ในเขตพัฒนาทั้ง 2 นี้เป็นจำนวนมาก ในระยะต้นก็จะมีคนงานซึ่งทำงานด้านการก่อสร้างเข้าไปอยู่ก่อน คนงานก่อสร้างเหล่านี้ถือว่าเป็นผู้ย้ายถิ่นชั่วคราว เมื่อหมดงานก่อสร้างแล้วเขาจะเคลื่อนย้ายไปทำงานที่อื่นต่อไป แต่ในระยะที่มีการก่อสร้างอย่างเข้มข้นก็จะมีพ่อค้าแม่ค้าไปตั้งร้านค้าขายกับคนงานเหล่านี้มากพอใช้ พ่อค้าแม่ค้าเหล่านี้ก็เช่นเดียวกับคนงานก่อสร้าง เขาจะเคลื่อนย้ายไปอยู่ที่อื่น เมื่อโอกาสในการค้าขายของเขาหมดไป ในบรรดาคนซึ่งเข้าทำงาน 2 ประเภทนี้ จะมีอยู่จำนวนหนึ่งซึ่งจะตั้งรกรากในบริเวณนี้เป็นการถาวรต่อไป ต่อจากนั้นก็จะมีผู้ประกอบอาชีพในระดับสูงเข้าไปทำงานอุตสาหกรรมหนักในบริเวณมาบตาพุด-ระยอง และมีเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลเข้าไปตั้งรกรากในบริเวณทั้งสองคือ มาบตาพุด-ระยองและแหลมฉบัง-ศรีราชา ส่วนผู้ประกอบอุตสาหกรรมในบริเวณแหลมฉบัง-ศรีราชา ก็จะเข้าไปอยู่ในบริเวณนี้ตามขนาดและประเภทของอุตสาหกรรมซึ่งมีผู้ไปลงทุนสร้างขึ้นในระยะหลัง

คนที่เข้าไปอยู่ในบริเวณทั้ง 2 นี้ส่วนใหญ่จะเป็นคนซึ่งย้ายถิ่นมาจากที่อื่น ประชาชนในบริเวณใกล้เคียงอาจไปร่วมประกอบอาชีพบางอย่างในบริเวณทั้ง 2 นี้ด้วย แต่คงจะมีจำนวนไม่มากนัก

3. การที่มีคนเข้าไปอยู่ในบริเวณทั้ง 2 นี้เป็นจำนวนมากจะทำให้เกิดความจำเป็นในการสร้างบริการทางสังคมอย่างน้อยที่สุด 2 อย่างคือ บริการด้านสาธารณสุขและบริการด้านการศึกษา สำหรับบริการด้านสาธารณสุขนั้น อาจมีความจำเป็นต้องสร้างโรงพยาบาลที่ทันสมัยขึ้น 1 ที่ใดที่หนึ่ง สำหรับบริการด้านการศึกษา นั้นคงจะต้องมีการสร้างโรงเรียนอนุบาล โรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนมัธยมศึกษาขึ้นในบริเวณนี้ให้สอดคล้องกับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น ส่วนสถานศึกษาที่สูงกว่าระดับมัธยมศึกษาคงต้องมีการปรับปรุงหรือสร้างขึ้นใหม่ตามความจำเป็น

โรงเรียนอนุบาล โรงเรียนประถมศึกษา และมัธยมศึกษาที่จะสร้างขึ้นในเขตพัฒนานี้จะต้องเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพสูงพอที่จะทำให้ผู้ประกอบอาชีพชั้นสูงในบริเวณนี้ส่งบุตรหลานเข้าเรียน แทนที่จะส่งบุตรหลานของตนเข้าไปเรียนในกรุงเทพมหานคร ใคร่ขอตั้งข้อสังเกตไว้

ในตอนนีว่ ในการวางแผนพัฒนาสังคมนั้น ควรจะมีการวางแผนให้ชัดเจนว่าจะพยายามชักจูงให้เจ้าหน้าที่ชั้นสูงของรัฐและเอกชนตั้งรกรากถาวรในบริเวณนี้ให้มากที่สุด โรงเรียนและบริการสาธารณสุข รวมทั้งการรักษาความปลอดภัยในบริเวณนี้จะต้องมีคุณภาพดีเยี่ยม เราจึงจะสามารถดึงดูดให้คนชั้นสูงเหล่านี้ตั้งรกรากถาวรในบริเวณทั้ง 2 นี้ได้

4. การดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพของประชากรในเขตพัฒนา และชาวพื้นเมืองจะมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน คนที่อยู่ในเขตพัฒนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริเวณมาบตาพุด-ระยอง จะเป็นคนในระบบอุตสาหกรรมหนัก ซึ่งใช้เทคโนโลยีขั้นสูง คนพวกนี้จะมีรายได้สูง แต่จะมีจำนวนไม่มากนัก งานที่เขาทำก็เป็นงานซึ่งคนธรรมดาไม่รู้เรื่อง วิถีดำรงชีวิตของเขาก็แตกต่างไปจากชาวพื้นเมือง เขาต้องการที่อยู่อาศัยและบริการทางสังคม ซึ่งเหมาะสมกับฐานะทางเศรษฐกิจและฐานะทางสังคมของเขา ถ้าผู้ลงทุนในภาคเอกชนมีความคิดที่จะจัดหาความสะดวกสบายในด้านที่อยู่อาศัยให้แก่เขาคนเหล่านี้ก็จะอยู่รวมกลุ่มอย่างโดดเดี่ยวเหมือนกับกลุ่มเจ้าพนักงานโรงกลั่นน้ำมันของบางบริษัทซึ่งจัดขึ้นที่ศรีราชา การจัดเช่นนี้จะทำให้เจ้าพนักงานชั้นสูงเหล่านี้แยกตัวออกไปจากสังคมที่แวดล้อมตัวเขา ชีวิตของเขาจะผูกพันกับเมืองหลวง หรือต่างประเทศมากกว่าที่จะมีส่วนเกี่ยวข้องกับชาวระยอง

ในบริเวณแหลมฉบัง-ศรีราชา สภาพความแตกต่างเช่นนี้คงจะไม่ชัดเจนนัก ถ้าไม่ระมัดระวังให้ดีก็อาจมีการแยกกลุ่มอยู่อย่างโดดเดี่ยวได้เช่นเดียวกัน

สภาพสังคมและวัฒนธรรมของคนประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมย่อมแตกต่างกันมาก และในหลายกรณีก็เปิดโอกาสให้มีการเอารัดเอาเปรียบกันได้มาก ความแตกต่างเช่นนี้ ถ้ามีมากเกินไปย่อมไม่เป็นผลดีต่อการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมในอนาคต

นอกเหนือไปจากนี้ความสับสนในการกินอยู่และการประกอบอาชีพในบริเวณทั้ง 2 นี้และบริเวณใกล้เคียงย่อมจะทวีขึ้นอย่างมากมาเรื่อยๆ เริ่มต้นด้วยปัญหาการจราจร การรักษาความปลอดภัย การประกอบอาชีพอันไม่พึงประสงค์ของบุคคลบางกลุ่ม การแย่งชิงผลประโยชน์ และการเอารัดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน สิ่งเหล่านี้ย่อมเกิดขึ้นได้เป็นธรรมดา

เมื่อได้มองดูว่าจะมีอะไรเกิดขึ้นในอนาคตในด้านสังคมและวัฒนธรรมแล้ว เราควรมองต่อไปว่า สิ่งที่เกิดขึ้นนั้นมีส่วนใดบ้างที่จะเกิดผลในทางลบ และเป็นผลเสียหายแก่การพัฒนาบ้านเมือง การกระทำของมนุษย์ทุกอย่างย่อมมีผลทั้งด้านดีและด้านที่ไม่ดี เราควรมองดูว่า จะมีส่วนที่ไม่ดีเกิดขึ้น ณ จุดใดบ้าง ในที่นี้ใครขอเสนอให้คิดถึงผลในทางลบ อันจะเกิดจากแผนพัฒนาพื้นที่ชายทะเลตะวันออกดังต่อไปนี้

1. ผลทางลบ ซึ่งอาจเกิดจากการขาดการประเมินผล และติดตามผลอย่างละเอียดรอบคอบ นักวางแผนย่อมวางมาตรการและวิธีการที่จะประเมินผลและติดตามผลได้อย่างรอบคอบแล้ว แต่พอถึงเวลาปฏิบัติผู้ปฏิบัติทั้งในภาครัฐบาลและเอกชนอาจจะเลยในเรื่องนี้ได้บ่อย ๆ

เรื่องซึ่งพอจะคาดได้เป็นเรื่องแรกได้แก่ การก่อสร้างทั้งในภาครัฐบาลและภาคเอกชน เมื่อลงมือทำเข้าจริงจะปรากฏว่า ความจำเป็นบางประการทำให้มีการเปลี่ยนแปลงแปลนแผนผัง ซึ่งจะทำให้เกิดผลกระทบในทางที่เสียหายไปสู่ส่วนอื่นได้ ส่วนการก่อสร้างของภาคเอกชนนั้นเราต้องยอมรับว่าเป็นกิจกรรมที่ควบคุมได้ยากมาก ถ้าสำนักผังเมืองและฝ่ายปกครองไม่มีมาตรการที่เด็ดขาด การก่อสร้างในบริเวณทั้ง 2 นี้จะขาดระเบียบทำให้เกิดความเสียหายได้มาก แหล่งเสื่อมโทรมอาจเกิดขึ้นได้ง่ายในบริเวณแหลมฉบัง-ศรีราชา แม้แต่ในเวลานี้ แหล่งเสื่อมโทรมก็ปรากฏอยู่ในบริเวณนี้อยู่บ้างแล้ว

การประกอบอาชีพของประชากรก็เช่นเดียวกัน นักวางแผนพัฒนาย่อมประเมินความต้องการด้านกำลังคนไว้อย่างรอบคอบ แต่เมื่อมีการพัฒนาแล้วจะปรากฏว่ามีคนย้ายถิ่นเข้าไปอยู่ในบริเวณทั้ง 2 นี้มากกว่าที่ประเมินไว้ คนจำนวนมากคงจะประกอบอาชีพอิสระทำการค้าขายเล็ก ๆ น้อย ๆ หรือให้บริการที่จำเป็นบางอย่าง แต่ก็อาจมีบุคคลจำนวนหนึ่งเข้าไปประกอบอาชีพที่ไม่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ทางฝ่ายบ้านเมืองป้องกันและปราบปรามได้ยากมาก อาชีพอันไม่พึงประสงค์หลายอย่าง เช่น การค้ายาเสพติด และการค้าประเวณี เป็นอาชีพซึ่งคนที่มีอิทธิพลทางเศรษฐกิจบางคนหนุนหลังอยู่ แม้แต่คนที่มีอิทธิพลทางการเมืองและการปกครองบางคนก็อาจมีส่วนรับรู้ด้วย

ถ้าจะคิดจะสร้างบ้านสร้างเมืองให้เป็นสังคมที่ดี มีวัฒนธรรมอันดี ผู้ที่มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา และผู้ที่มีอำนาจในการปฏิบัติตามแผนพัฒนาจำเป็นจะต้องประเมินผลและติดตามผลความเคลื่อนไหวของประชาชนทุกหมู่เหล่าอย่างใกล้ชิด ถ้าปรากฏว่ามีการปฏิบัติที่เบี่ยงเบนมากเกินไปก็จำเป็นต้องหาทางระงับยับยั้งเสียตั้งแต่ต้นมือ ตัวอย่างที่ยกมาให้ดูเพียง 2 เรื่องนี้ เป็นเรื่องซึ่งพอจะเดาออกในขณะนี้ ส่วนเรื่องที่จะเกิดขึ้นจริง ๆ คงจะมีลักษณะซับซ้อนมากกว่าที่กล่าวมาแล้วเป็นอันมาก จึงใคร่ขอเสนอแนะไว้ในที่นี้ว่าในช่วงของการพัฒนานั้น ควรจัดให้มีการประเมินผลและติดตามผลอย่างสม่ำเสมอ

2. ผลทางลบอันอาจเกิดจากการเลือกปฏิบัติของแผนพัฒนา ในตอนต้นของบทความนี้ ผู้เขียนเองก็ได้เสนอไว้ว่า ถ้าจะมีการสร้างโรงเรียนอนุบาล โรงเรียนประถม และโรงเรียนมัธยมในเขตพัฒนาทั้งสอง โรงเรียนเหล่านั้นจะต้องมีคุณภาพดีเยี่ยม นี่เป็นตัวอย่างของการเลือกปฏิบัติ เพื่อดึงดูดให้เจ้าหน้าที่ชั้นสูงของรัฐบาลและเอกชนส่งบุตรหลานเข้าเรียนในท้องถิ่นและจะเป็นเครื่องชักนำให้เขาตั้งรกรากถาวรในเขตนั้น การเลือกปฏิบัติอย่างนี้ทำให้ประชาชนในบริเวณใกล้เคียงมองเห็นความแตกต่างและความไม่ยุติธรรมได้อย่างชัดเจน

การเลือกปฏิบัติในด้านอื่นก็อาจเกิดขึ้นได้เช่นเดียวกัน ตัวอย่างเช่น การนำสาธารณูปโภคเข้าไปสู่เขตพัฒนา ประชาชนในเขตพัฒนาอาจมีน้ำประปาและไฟฟ้าใช้อย่างสมบูรณ์ แต่ประชาชนที่อยู่ใกล้เคียงอาจขาดแคลนสิ่งเหล่านี้ได้ เรื่องที่น่าเป็นห่วงอีกเรื่องหนึ่งได้แก่ การติดตั้งโทรศัพท์ผู้ลงทุนภาคเอกชนย่อมต้องการบริการนี้อย่างมาก เพื่อเขาจะได้สร้างระบบการสื่อสารระหว่างเขตพัฒนากับกรุงเทพมหานครได้สะดวกและรวดเร็ว ถ้าไม่ระมัดระวังให้ดีก็จะทำให้เกิดปัญหาขัดแย้งระหว่างชาวเมืองกับเขตพัฒนาได้ง่ายมาก การตัดถนนและการขนส่งอย่างอื่นอาจมีการเลือกปฏิบัติให้เกิดความสะดวกในเรื่องการไปมาระหว่างเขตพัฒนากับกรุงเทพมหานครมากกว่าที่จะให้มีการไปมาระหว่างเขตพัฒนากับชุมชนในบริเวณนั้น

ในแผนพัฒนาฉบับนี้ ได้มีการวางแผนสร้างอ่างเก็บน้ำสำหรับให้บริการแก่เขตพัฒนาและตัวเมืองหลักใน 2 จังหวัดนี้ เข้าใจว่าจะมีน้ำเพียงพอสำหรับการอุตสาหกรรมและการใช้สอยของชาวเมืองในบริเวณนี้ สิ่ง

ที่น่าเป็นห่วงก็คือ ประชากรส่วนใหญ่ของเมืองทั้ง 2 ประกอบอาชีพทางเกษตรกรรม ถึงแม้จะเป็นเกษตรกรรมที่อาศัยน้ำฝนก็จริง แต่ถ้ามมีการขาดแคลนนํ้าอย่างหนัก ความขัดแย้งทางสังคมระหว่างเกษตรกรกับประชาชนในเขตพัฒนาและเขตเมืองอาจเกิดขึ้นได้อย่างรุนแรง ตัวอย่างเช่นนี้เคยเกิดขึ้นแล้วในจังหวัดชลบุรี ถ้าสามารถหาทางป้องกันได้ก็ควรรับทำเสียตั้งแต่ในระยะต้น

3. ผลในทางลบ อันอาจเกิดจากการอยู่อย่างโดดเดี่ยวของประชากรในเขตพัฒนา ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดในระยะนี้ได้แก่ บริเวณที่สร้างโรงแรมทันสมัยในเมืองพัทยา ถ้าจะมุ่งพัฒนามาบาตุดและแหลมฉบังให้เป็นเมืองอุตสาหกรรม และเป็นส่วนหนึ่งของจังหวัดระยองและชลบุรีแล้ว ผู้วางแผนและผู้นำแผนไปปฏิบัติรวมทั้งกลุ่มผู้ลงทุนภาคเอกชนจะต้องใช้ความพยายามทุกวิถีทางที่จะทำให้เขตพัฒนาทั้ง 2 ผสมกลมกลืนกับเมืองซึ่งมีอยู่ดั้งเดิมให้ได้ การสร้างบ้านสร้างเมืองให้เป็นปึกแผ่นโดยให้ประชาชนอยู่ร่วมกันด้วยความสงบและราบรื่นนั้นจะต้องอาศัยกิจกรรมทางสังคมและทางวัฒนธรรมเป็นประการสำคัญ เรื่องนี้จะได้กล่าวถึงในตอนท้ายของบทความนี้

เป็นธรรมชาติของการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจที่ผู้วางแผนจะต้องมองผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจเป็นประการสำคัญ การพิจารณาถึงพัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรมนั้นถึงแม้ว่าผู้วางแผนจะให้ความสนใจสักอย่างก็ตาม มักจะปรากฏว่ามีการจัดสรรค่าใช้จ่ายเพื่อพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมน้อยกว่าความจำเป็น

ผู้เขียนไม่ได้ตั้งใจจะวิจารณ์ผู้วางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ แต่ก็เห็นข้อเท็จจริงซึ่งจะต้องยอมรับว่าผู้วางแผนเศรษฐกิจยังไม่เห็นกิจกรรมทางสังคมและวัฒนธรรมอย่างชัดเจนพอที่จะจัดไว้ในแผนได้ แม้แต่จะถามผู้เขียนซึ่งประสบการณ์ในการวางแผนพัฒนาการศึกษามากพอสมควร ผู้เขียนก็ตอบว่า ยังไม่สามารถที่จะให้ความคิดได้อย่างชัดเจนในระยะนี้ เหตุที่ตอบเช่นนั้นก็เพราะว่า พัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรมนั้นเป็นกิจกรรมซึ่งประชาชนจะเป็นผู้สร้างขึ้นตามความต้องการของเขา คงไม่มีนักวางแผนคนใดที่สามารถเดาใจของประชาชนได้ถูกว่า เขาจะพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมของเขาไปในทิศทางใด สิ่งที่จะทำได้ในระยะนี้ก็คือ วางแผนพัฒนาในส่วนที่จำเป็นขั้นต้นเสียก่อน พร้อมกันนั้นก็ควรมีกำหนดงบประมาณเผื่อขาดไว้เพิ่มเติมใน

ระยะหลัง การกระทำเช่นนี้อาจไม่สอดคล้องกับวิธีวางแผนที่ดี แต่ก็เห็นว่าเป็นสิ่งที่ต้องคิดไว้ล่วงหน้าตั้งแต่บัดนี้

ในด้านการวางแผนพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมเบื้องต้นนั้น ผู้เขียนขอเสนอแนะให้จัดทำดังต่อไปนี้

1) จัดให้มีการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในจังหวัดชลบุรี และระยอง ทั้งหมด นับตั้งแต่ระดับอนุบาลไปจนถึงระดับอุดมศึกษา โดยมีความมุ่งหมายที่จะทำให้ผู้จบการศึกษาทุกระดับมีความสามารถสูงพอที่จะประกอบอาชีพในภาคเศรษฐกิจที่ทันสมัยได้ เรื่องนี้คณะผู้วิจัยจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเสนอให้นำเอาวิธีการที่เรียกว่า การศึกษาเพื่อการอาชีพ (Career Education) มาใช้กับการเรียนการสอนในระดับประถม มัธยม และระดับที่สูงกว่ามัธยมศึกษา ซึ่งก็เป็นแนวคิดที่ดีอย่างหนึ่ง หลักสูตรประถมศึกษาซึ่งใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ก็สอดคล้องกับความคิดนี้ ในขณะที่เดียวกันก็นำพิจารณาว่า องค์การ UNESCO ได้เสนอความคิดเรื่องการศึกษาเพื่อการทำงานและการอาชีพ (Work Oriented Education) ซึ่งก็สอดคล้องกับหลักสูตรปัจจุบันเช่นเดียวกัน เรื่องนี้คงเป็นหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการที่จะศึกษาหาแนวทางเพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษาทุกระดับเป็นการเริ่มต้นไว้ก่อน

การปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนเป็นสิ่งที่จำเป็นจะต้องทำในระยะนี้ ถ้ามอบหมายให้ระบบการศึกษาจัดทำก็ควรมีการจัดสรรงบประมาณให้ได้สัดส่วนกันด้วย และในขณะเดียวกันก็ต้องมองไปถึงการศึกษานอกโรงเรียนซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่เด็กหนุ่มสาวที่พลาดโอกาสทางการศึกษา มีเด็กกลุ่มหนึ่งซึ่งน่าเป็นห่วงมาก คือพวกที่เรียนจบประถมศึกษาแล้ว แต่ไม่ได้เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษา เด็กเหล่านี้อายุน้อยและร่างกายยังไม่เจริญเติบโตพอที่จะประกอบอาชีพได้ เมื่อออกจากโรงเรียนแล้วก็ต้องมาอยู่กับบ้านเฉย ๆ เป็นเวลาหลายปี จึงจะหางานทำได้ ผู้เขียนเคยเสนอแนะให้รื้อฟื้นระบบประถมพิเศษ ซึ่งมีใช้อยู่ในสมัยก่อนมาพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง ความคิดในเรื่องนี้ได้แก่ การขยายการศึกษาภาคบังคับให้สูงกว่าการประถมศึกษา เมื่อเด็กจบประถมศึกษาไปแล้วก็บังคับให้เรียนชั้นประถมพิเศษไปอีกประมาณ 2 ปี การเรียนการสอนในชั้นประถมพิเศษนี้เป็นการเรียนวิชาชีพบางอย่างและเรียนวิชาซึ่งเป็นหลักในการครองชีวิตให้เข้มข้น โดยมีความมุ่งหมายว่า การ

เรียนในชั้นประถมศึกษาจะทำให้ให้นักเรียนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ขึ้น และรู้จักรับผิดชอบต่อตนเองมากยิ่งขึ้น

2) จัดให้มีการส่งเสริมวัฒนธรรมประจำถิ่น เรื่องนี้สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติได้จัดทำแพร่หลายทุกจังหวัดอยู่แล้ว กิจกรรมด้านนี้ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประชาชนกับทางราชการ และการศึกษาทุกระดับ ถ้าจัดให้สำเร็จก็จะทำให้ประชาชนมีความรักและซาบซึ้งในวัฒนธรรมของท้องถิ่นและวัฒนธรรมของชาติ งานนี้เป็นงานซึ่งจะต้องทำต่อเนื่องกันเป็นระยะยาว จึงจะเกิดผลตามที่ต้องการ สำหรับโครงการที่จะจัดทำนั้นคงต้องอาศัยสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติเป็นผู้คิดให้

3) จัดให้มีการปรับปรุงระบบบริการสาธารณสุข และการรักษาความปลอดภัยให้กับประชาชน เรื่องทั้ง 2 นี้ ผู้เขียนไม่มีประสบการณ์และไม่มีข้อเสนอแนะ เป็นแต่เพียงอยากชี้ให้เห็นความจำเป็นที่จะต้องจัดทำ ส่วนการวางแผนและการนำแผนไปปฏิบัตินั้นคงเป็นหน้าที่ของกระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงมหาดไทย

ในตอนท้ายของบทความนี้ผู้เขียนขออนุญาตคิดเล่นๆ ว่ามีกิจกรรมอันใดบ้างที่ประชาชนในจังหวัดชลบุรี ระยอง และผู้ลงทุนซึ่งมาจากที่อื่น จะช่วยกันจัดทำเพื่อเป็นการปูพื้นฐานสำหรับสร้างความร่วมมือระหว่างนักลงทุนกับประชาชนในจังหวัดทั้ง 2 นี้ ผู้เขียนมีความรู้สึก ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างนักลงทุนกับประชาชน โดยทั่วไปยังไม่เกิดขึ้น ถ้าเกิดขึ้นในบางที่บางแห่งก็เป็นแต่เพียงการบริจาคหรือการทำบุญของนักลงทุนเท่านั้น ยังไม่ได้มีการร่วมมือกันโดยมีฐานะเสมอกันในอันที่จะสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอย่างแท้จริงได้กล่าวมาแล้วว่า เรื่องนี้ขอเป็นเรื่องคิดเล่นซึ่งอาจเป็นความคิดที่ไร้สาระก็ได้ ถึงอย่างไรก็ตาม ผู้เขียนก็อยากเสนอให้ประชาชนและผู้ที่จะเข้ามาทำมาหากินในเขตจังหวัดชลบุรี

และระยองได้คิดไว้บ้าง

ในเขตเมืองพัทยาและบริเวณที่ตากอากาศอื่น ๆ ใน 2 จังหวัดนี้ มีโรงแรมที่ทันสมัยเป็นจำนวนมาก และเมื่อนักท่องเที่ยวมาพักผ่อนหย่อนใจเป็นจำนวนมาก ผู้เขียนมีความสงสัยว่า ทำไมจึงไม่มีวงดนตรีสากล หรือวงดนตรีไทยชั้นเยี่ยมเกิดขึ้นจากท้องที่ของจังหวัดชลบุรี และระยอง โดยความดำริของคนพื้นเมืองและมีเจ้าของโรงแรมเป็นผู้สนับสนุน หรือถ้าจะคิดในทางกลับกัน ทำไมเจ้าของโรงแรมจึงไม่รวมกลุ่มกันสร้างและแสวงหาผู้มีพรสวรรค์ในท้องที่ 2 จังหวัดนี้ขึ้นมา กิจกรรมเช่นนี้ควรมีผู้ริเริ่มและมีการลงทุนบ้างเล็กน้อย ซึ่งก็อยู่ในวิสัยที่จะจัดทำขึ้นได้ แม้แต่สมาคมศิษย์เก่าพนัสพิทยาคาร ซึ่งเป็นผู้ริเริ่มให้มีการอภิปรายในครั้งนี้อาจจัดทำในเรื่องนี้ได้

นอกเหนือไปจากเรื่องดนตรี ผู้เขียนคิดเลยเถิดไปถึงการสร้างทีมกีฬาสมัครเล่นของจังหวัดหรือท้องถิ่นบางแห่ง โรงแรมในพัทยาหรือโรงกลั่นน้ำมันที่แหลมฉบัง จะช่วยกันอุปการะให้มีทีมนักกีฬาเยาวชนของจังหวัดให้เป็นปึกแผ่นจนสามารถเข้าไปแข่งขันในกรุงเทพมหานคร นำชื่อเสียงมาสู่จังหวัดในภายหลัง กิจกรรมเช่นนี้ผู้เขียนก็คิดว่าอยู่ในวิสัยที่จะทำได้และเป็นการลงทุนที่ไม่มากจนเกินไป

การสร้างกิจกรรมทางสังคมและวัฒนธรรมนั้นควรสร้างจากท้องถิ่นและการสร้างจากสิ่งซึ่งอยู่ในวิสัยที่จะทำได้ เมื่อสร้างขึ้นแล้วประชาชนและผู้มาลงทุนในจังหวัดทั้ง 2 นี้จะมองเห็นช่องทางในการที่จะร่วมมือกันพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมในอันดับต่อไป

ขอจบด้วยการกล่าวว่า “ของดี ของงามนั้น ถ้าเกิดขึ้นก็ต้องมีผู้ทำให้เกิดขึ้น” ถ้ารัฐบาล เอกชน ผู้ลงทุนในกิจการอุตสาหกรรมและประชาชนในจังหวัดทั้ง 2 จะช่วยกันสร้างบ้านสร้างเมืองก็ควรช่วยกันคิดสร้างของดีของงามเสียตั้งแต่นี้

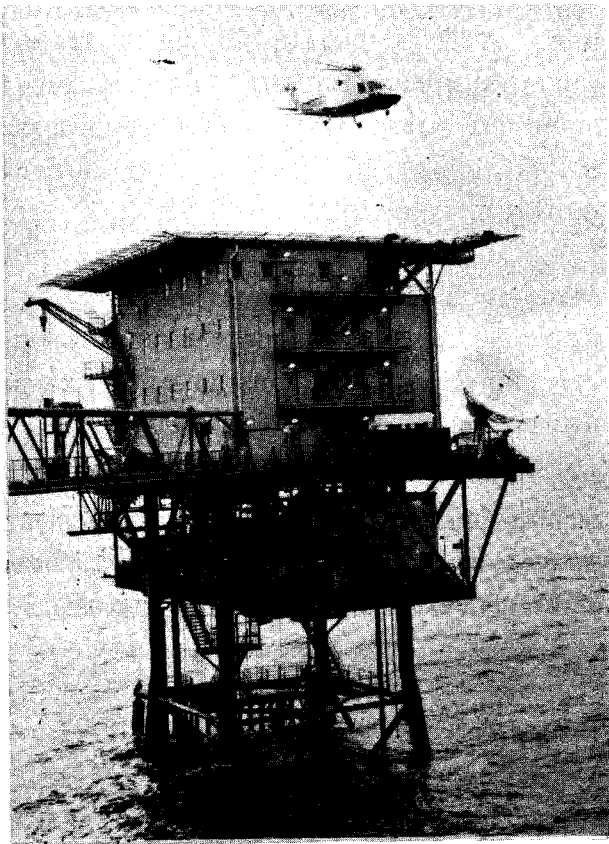
รายงานเศรษฐกิจฯ

๒๕๒๕

มีจำหน่ายแล้ว

เราตระหนักถึงความสำคัญ ของโครงการนี้

ข้อคิดเห็นของ “ธนาคารกรุงเทพ”
เกี่ยวกับแผนพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก

ความหวังกับความจริง

จากประกาศอันกึกก้องเกี่ยวกับการค้นพบก๊าซธรรมชาติในอ่าวไทยที่จะนำมาใช้ประโยชน์ได้มากมาย พร้อมด้วยวลี “โชติช่วงชัชวาล” ที่กระจายออกไปนั้น ได้สร้างความรู้สึกนึกคิดของประชาชนคนไทยทั่วไปให้วาดภาพถึงความเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติที่รออยู่ข้างหน้าในอนาคตอันไม่ไกลนี้

อย่างไรก็ดี ภายหลังจากที่ประกายไฟจากก๊าซธรรมชาติได้ถูกจุดให้ลุกโชนที่ปลายท่อเผาก๊าซทั้งอันเป็นสัญญาณของการนำเอาก๊าซธรรมชาติจากอ่าวไทยขึ้นมาใช้ประโยชน์ได้ล่วงหน้าไปแล้วกว่าหนึ่งขวบปี ภาพที่สวยงามในความรู้สึกของประชาชนคนไทยส่วนใหญ่ก็ยังไม่เป็นรูปร่างเด่นชัดดังที่นึกฝันไว้ ยิ่งกว่านั้นจากข่าวคราวที่ปรากฏออกมาภายหลัง ไม่ว่าจะเป็นปริมาณก๊าซที่ส่งขึ้นฝั่งไม่เป็นไปตามเป้าหมาย หรือเรื่องการเจรจาตกลงราคาก๊าซที่ยืดเยื้อก็ตาม ล้วนแล้วแต่เป็นข่าวสารด้านลบที่ทำให้ภาพอันสวยงามในความนึกคิดเลือนหายไปทุกที นอกจากนี้ยังเป็นการย่ำเตือนภาพพจน์เก่า ๆ ในการทำงานของประเทศที่มักจะมีโครงการสวหยุด แต่ทำไม่ได้เข้าทำนองคำพังเพย “สร้างวิมานในอากาศ” ให้กลับเห็นเด่นชัดขึ้นมาอีกด้วย

ฉะนั้น ประเด็นที่น่าจะได้นำมาพิจารณากันก็คือ ระหว่างความหวังกับความจริงหรือสถานการณ์ในปัจจุบันของเราเป็นอย่างไร และทำไมหรือเพราะเหตุใดโครงการพัฒนาก๊าซธรรมชาติจึงไม่ดำเนินไปอย่างรวดเร็วทันใจเหมือนที่ประชาชนคนไทยได้คาดคิดเอาไว้?

หลังจากประเทศไทยได้เริ่มโครงการสำรวจหาปิโตรเลียมในประเทศโดยเฉพาะในบริเวณอ่าวไทยเมื่อปี 2514 จนกระทั่งพบก๊าซธรรมชาติเป็นปริมาณมากพอโดยเชื่อว่าจะนำมาใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ได้ โครงการพัฒนาก๊าซธรรมชาติสำคัญอันแรกก็คือ การวางระบบท่อส่งก๊าซจากแหล่งก๊าซเอราวัณอันเป็นแหล่งแรกในอ่าวไทยมาขึ้นฝั่งที่จังหวัดระยอง และได้มีการเปิดใช้เพื่อผลิตสำหรับการผลิตไฟฟ้าเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 12 กันยายน 2524 นั้น การวางระบบท่อส่งก๊าซนี้นับได้ว่าเป็นการดำเนินงานตามโครงการที่บรรลุผลสำเร็จก่อนกำหนด ทั้งนี้เนื่องจากภาวะบีบคั้นเรื่องราคาน้ำมันเพิ่มสูงและด้วยเหตุผลทางการเมืองของรัฐบาลในยุคนั้น ได้ทำให้มีการเร่งดำเนินงานในเรื่องนี้กันอย่างเข้มแข็งจริงจัง อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงการดำเนินงานทางด้านอื่น ๆ ในโครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออกนี้แล้วก็จะต้องยอมรับความจริงว่า มีความคืบหน้าช้ามาก โครงการส่วนใหญ่ยังอยู่ในขั้นเริ่มต้นหรืออยู่ในระยะวางแผน หรือไม่ก็อยู่ในขั้นเตรียมการที่จะลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไปเท่านั้น

หากไม่นับรวมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเช่นนิคมอุตสาหกรรม โครงการพัฒนาแหล่งน้ำ การก่อสร้างทางรถไฟ ถนน ไฟฟ้า และการสื่อสาร ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออกด้วยเช่นกันแล้ว ก็จะเห็นว่ายังมีเพียงโครงการเดียวเท่านั้นที่ได้ดำเนินการไปจนถึงขั้นลงมือก่อสร้างคือโรงแยกก๊าซธรรมชาติ โดยมีเป้าหมายจะสร้างเสร็จตอนปลายปี 2527 และเริ่มผลิตในเดือนมกราคม 2528 ซึ่งถ้าช้าไปกว่าหมยกำหนดเดิมเกือบ 1 ปี ส่วนโรงงานเอธิลีนและโพรพิลีนซึ่งเป็นอุตสาหกรรมปิโตรเคมีขั้นต้นที่ภาครัฐบาลจะเป็นผู้ลงทุนร้อยละ 49 โดยส่วนที่เหลือให้ภาคเอกชนร่วมลงทุนนั้น การดำเนินงานเพิ่งก้าวมาถึงขั้นรัฐบาลออกหนังสือเชิญชวนให้เอกชนยื่นข้อเสนอเพื่อร่วมลงทุนเมื่อวันที่ 7 มกราคม ที่ผ่านมานี้เท่านั้น ทำนองเดียวกับโรงงานอุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่น ๆ เช่นที่กล่าวข้างต้นซึ่งรัฐบาลมีจุดมุ่งหมายให้เป็นการลงทุนของภาคเอกชนเองโดยตรงนั้น รัฐบาลก็เพิ่งออกหนังสือเชิญชวนในคราวเดียวกันนี้เอง ยกเว้นโรงงานผลิตโพลีเอทิลีนชนิดความหนาแน่นต่ำ (LDPE) ที่ได้มีการออกลงทุนสร้างโรงงานขึ้นเสร็จแล้ว เมื่อราวกลางปี 2525 คือบริษัทอุตสาหกรรมเปโตรเคมีกัล จำกัด ซึ่งมีโรงงานตั้งอยู่ชายฝั่งทะเลที่อำเภอเมือง จังหวัดระยอง โดยจะใช้วัตถุดิบนำเข้าจากแหล่งต่างประเทศไปหลางก่อนจนกว่าโรงงานเอธิลีน ซึ่งใช้วัตถุดิบจากโรงงานแยกก๊าซจะดำเนินการผลิตได้ จึงจะเห็นมาใช้วัตถุดิบภายในประเทศแทน ส่วนโรงงานผลิตปุ๋ยเคมีก็เช่นกัน สถานภาพในปัจจุบันก็คือ ได้มีการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทปุ๋ยเคมีแห่งชาติขึ้นเป็นบริษัทนำร่อง (Pilot Company) โดยรัฐบาลกับผู้ผลิตและผู้แทนจำหน่ายปุ๋ยถือหุ้นฝ่ายละ 45 เปอร์เซ็นต์เท่า ๆ กันที่เหลืออีกร้อยละ 10 เป็นหุ้นของธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ ขณะนี้ได้คัดเลือกบริษัทที่ปรึกษาให้จัดทำรายงานศึกษาความเหมาะสมของโรงงานต่อไปแล้ว

เมื่อพิจารณาถึงเบื้องหลังของความล่าช้าในโครงการพัฒนาต่าง ๆ เช่นที่กล่าวถึงจะพบสาเหตุที่สำคัญประการแรกคือสถาน-

การณ์ปิโตรเลียมของโลกได้เปลี่ยนไปอย่างพลิกหน้ามือเป็นหลังมือเกินกว่าที่แม้กระทั่งผู้เชี่ยวชาญเองได้คาดการณ์ไว้จากสภาพที่เขยขาดแคลนและราคาพุ่งขึ้นสูงลิ่วตลอดเวลามาเป็นผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมสันตลาดและราคาก็มีแนวโน้มลดลงติดต่อกันมาเป็นเวลานานพอสมควร สถานการณ์เช่นนี้มีผลกระทบโดยตรงต่อแผนการผลิตก๊าซธรรมชาติในประเทศไทย ทั้งนี้เนื่องจากหลักการคิดราคาก๊าซธรรมชาติของเราอิงอยู่กับราคาน้ำมันโลก ฉะนั้นถึงจะเป็นไปได้ว่าปริมาณก๊าซสำรองในโครงสร้างแรกจะมีน้อยกว่าที่ได้เคยประมาณการกันไว้ก็ตาม แต่ก็ยังเชื่อมั่นกันว่ามีมากพอแก่การใช้ประโยชน์ในระยะเริ่มแรก อย่างไรก็ดี ด้วยเหตุที่ราคาน้ำมันอยู่ในเกณฑ์ลดลงดังกล่าวซึ่งไม่เอื้ออำนวยแก่การลงทุนเพิ่มขึ้น ฉะนั้น จึงเกิดปัญหาการผลิตก๊าซธรรมชาติไม่พอเพียงที่จะส่งให้ตามสัญญาที่ตกลงกันไว้ ประกอบกับการก่อสร้างโรงงานแยกก๊าซเองก็มีความล่าช้ากว่าเป้าหมายราวหนึ่งปี จึงทำให้ผู้สนใจจะลงทุนในโครงการปิโตรเคมีเกิดอาการลังเลเพื่อรอดูสถานการณ์ไปพลางก่อน

ในขณะที่เดียวกันสถานการณ์การค้าทางเศรษฐกิจที่ครอบงำไปทั่วโลกรวมทั้งประเทศไทยของเรา และการที่ราคาปิโตรเลียมที่มีแนวโน้มต่ำลง ได้ส่งผลกระทบต่อให้ราคาของผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีต่าง ๆ ลดลงด้วย จนกระทั่งประเทศผู้ผลิตปิโตรเลียมหลายแห่งต้องประสบกับวิกฤตการณ์อย่างหนัก ฉะนั้น พิจารณาในสายตาของผู้ลงทุนจึงเป็นการเสี่ยงและไม่แน่ใจว่าจะคุ้มต่อการลงทุนในระยะนี้ ยิ่งไปกว่านั้นความตกต่ำทางเศรษฐกิจยังทำให้ความต้องการ หรือขนาดของผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีขยายตัวน้อยกว่าที่ประมาณการไว้แต่เดิม ซึ่งในทรรศนะของผู้ลงทุนเห็นว่าตลาดผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมี โดยเฉพาะตลาดภายในประเทศจะไม่พอเพียงแก่การรองรับปริมาณผลิตของตน ปัจจัยดังกล่าวนี้ก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การพัฒนาก๊าซธรรมชาติเดิมโครงการไม่บังเกิดขึ้นโดยรวดเร็วทันใจอย่างที่ประชาชนวาดภาพไว้

สำหรับสาเหตุที่ทำให้เกิดความล่าช้าอีกประการหนึ่งนั้นก็คือประเทศไทยยังขาดประสบการณ์ในด้านการพัฒนาก๊าซธรรมชาติและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง เพราะยังเป็นของใหม่สำหรับประเทศเรา นอกจากนั้นการพัฒนาก๊าซธรรมชาติและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง ยังต้องการความรู้และความเชี่ยวชาญทางด้านการจัดการและเทคโนโลยีเฉพาะขั้นสูง ตลอดจนการตลาดและแหล่งเงินทุนจำนวนมหาศาล การเรียนรู้และเพิ่มเติมส่วนที่ยังขาดเหล่านี้ จำเป็นที่จะต้องใช้เวลาตามสมควร

ยิ่งกว่านั้นโดยสภาพข้อเท็จจริงแล้ว เรื่องก๊าซธรรมชาติและอุตสาหกรรมต่อเนื่องนี้ ยังมีประเทศผู้ผลิตอื่นอีกหลายรายที่มีความได้เปรียบเชิงเทียบ (Comparative advantage) ต่อประเทศไทยในเรื่องต้นทุนการผลิตวัตถุดิบเพื่อป้อนโรงงานปิโตรเคมีซึ่งต่ำกว่าเราอย่างมาก ฉะนั้น เมื่อมองในแง่ของการแข่งขันทั้งเพื่อสนองความต้องการภายในและส่งออกแล้ว ผู้ลงทุนทั้งในภาครัฐบาลและเอกชนจึงควรจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบถึงความเป็นไปได้ในเชิงพาณิชย์ของโครงการของตน เพราะถ้าจะต้องพึ่งพานโยบายการคุ้มครองตลาดภายในและการอุดหนุนการส่งออก

โดยไม่คำนึงถึงต้นทุนเป็นส่วนรวมแล้ว ก็อาจเป็นภาระหนักในเชิงเศรษฐกิจแก่ประชาชนทั้งประเทศได้

โชคดีหรือโชคร้าย?

การที่โครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก โดยเฉพาะอย่างยิ่งส่วนที่เกี่ยวกับก๊าซธรรมชาติและอุตสาหกรรมต่อเนื่องต้องล่าช้าออกไปดังกล่าวข้างต้น ถ้ามองในทฤษฎะหนึ่งก็ย่อมกล่าวได้ว่าเป็นความโชคร้ายของเรา เพราะจังหวัดที่เรานำทรัพยากรก๊าซธรรมชาติมาใช้ประโยชน์ได้นี้เป็นเวลาเดียวกับที่สถานการณ์ปิโตรเลียมของโลกพลิกกลับอย่างไม่ได้คาดหมายไว้

อย่างไรก็ตาม หากมองอีกทฤษฎะหนึ่ง ความล่าช้าไม่ทันใจของประชาชนที่เกิดขึ้นก็อาจถือได้ว่าเป็นความโชคดียิ่งของประเทศ เพราะจากข้อเท็จจริงที่ปรากฏในหลายภูมิภาคของโลก สถานการณ์ปิโตรเลียมที่พลิกกลับได้สร้างปัญหาหนี้สินล้นพ้นตัวให้แก่หลายประเทศที่ผลิผลามเข้าสู่การพัฒนาประเทศจนใหญ่เกินตัว ซึ่งนับเป็นบทเรียนที่ดีและเห็นได้ชัดเจนจากกรณีของประเทศที่เคยได้ชื่อว่าเป็นราชาน้ำมันของโลก

กรณีที่เราเห็นได้ชัดเจนก็คือประเทศเม็กซิโก ซึ่งมีหนี้สินต่างประเทศรวมทั้งสิ้น ณ สิ้นปี 2525 ถึง 80.1 พันล้านเหรียญสหรัฐ จัดว่าเป็นจำนวนสูงที่สุดจำนวนหนึ่งของโลก ทำให้ประเทศเม็กซิโกมีภาระหนี้สินหนักอึ้ง กล่าวคือมีภาระต้องจ่ายดอกเบี้ยและเงินต้นคืนในปี 2526 ถึง 43.1 พันล้านเหรียญสหรัฐ หรือเทียบเท่าร้อยละ 126 ของมูลค่าสินค้าในปี 2525 ของประเทศนั้น หนี้สินจำนวนมหาศาลนี้เกิดขึ้นจากการที่ประเทศเม็กซิโกเล็งผลเลิศเกินควร โดยคาดว่าแนวโน้มที่พุ่งสูงอย่างรวดเร็วของราคาน้ำมันจะนำความร่ำรวยอย่างสูงอย่างมาสู่ตน และดำเนินการพัฒนาประเทศไปตามการเล็งผลเลิศนั้น แต่ทว่าสถานการณ์ได้กลับตาลปัตรเมื่อเงินทองมิได้ไหลมาเทมาดังที่ได้คาดการณ์ไว้อย่างสวยหรู จนเกิดปัญหาหนี้ถ่วงถึงขั้นวิกฤต คือนอกจากจะไม่สามารถจ่ายหนี้คืนจนถึงต้องขอผลัดผ่อนจากสถาบันการเงินต่าง ๆ แล้วปัญหาได้ขมวดเกลียวจนถึงขั้นประเทศนี้ต้องดำเนินมาตรการรุนแรงหลายประการดังเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไป นอกจากนั้นยังมีประเทศอื่นอีกหลายประเทศที่มีปัญหาลักษณะคล้ายคลึงกัน อันเนื่องมาจากการพัฒนาประเทศโดยทำการใหญ่จนเกินตัวเพราะเล็งผลเลิศว่าตนมีทรัพยากรน้ำมันและ/หรือทรัพยากรอื่นมากมายอาทิเช่นในจีเรีย ซาอุดี อ่าวเจเนตินา ฯลฯ เป็นต้น

ก้าวต่อไปที่ต้องระมัดระวัง

การที่ราคาปิโตรเลียมตกต่ำลงก็ดี ความไม่แน่นอนเกี่ยวกับปริมาณก๊าซสำรองที่แหล่งเอราวัณก็ดี และปัญหาในการเจรจาต่อรองกับบริษัทผู้ได้รับสัมปทานก็ดี ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้โครงการพัฒนาก๊าซธรรมชาติของเราต้องล้มเลิกและล่าช้าออกไป จนดูเหมือนว่าเป็นความโชคร้ายของประเทศไทยนั้น ความจริงแล้วหากจะมองในทางบวก กลับน่าจะถือได้ว่าเป็นคราวเคราะห์ดี โดยบังเอิญของเรา ทั้งนี้เพราะสถานการณ์ดังกล่าวได้ทำให้ทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนมีเวลาพิจารณาไตร่ตรอง ศึกษาและเตรียมตัวมากขึ้น เพื่อให้พร้อมที่จะไม่ลงทุนอย่างรีบร้อน ผลิผลาม

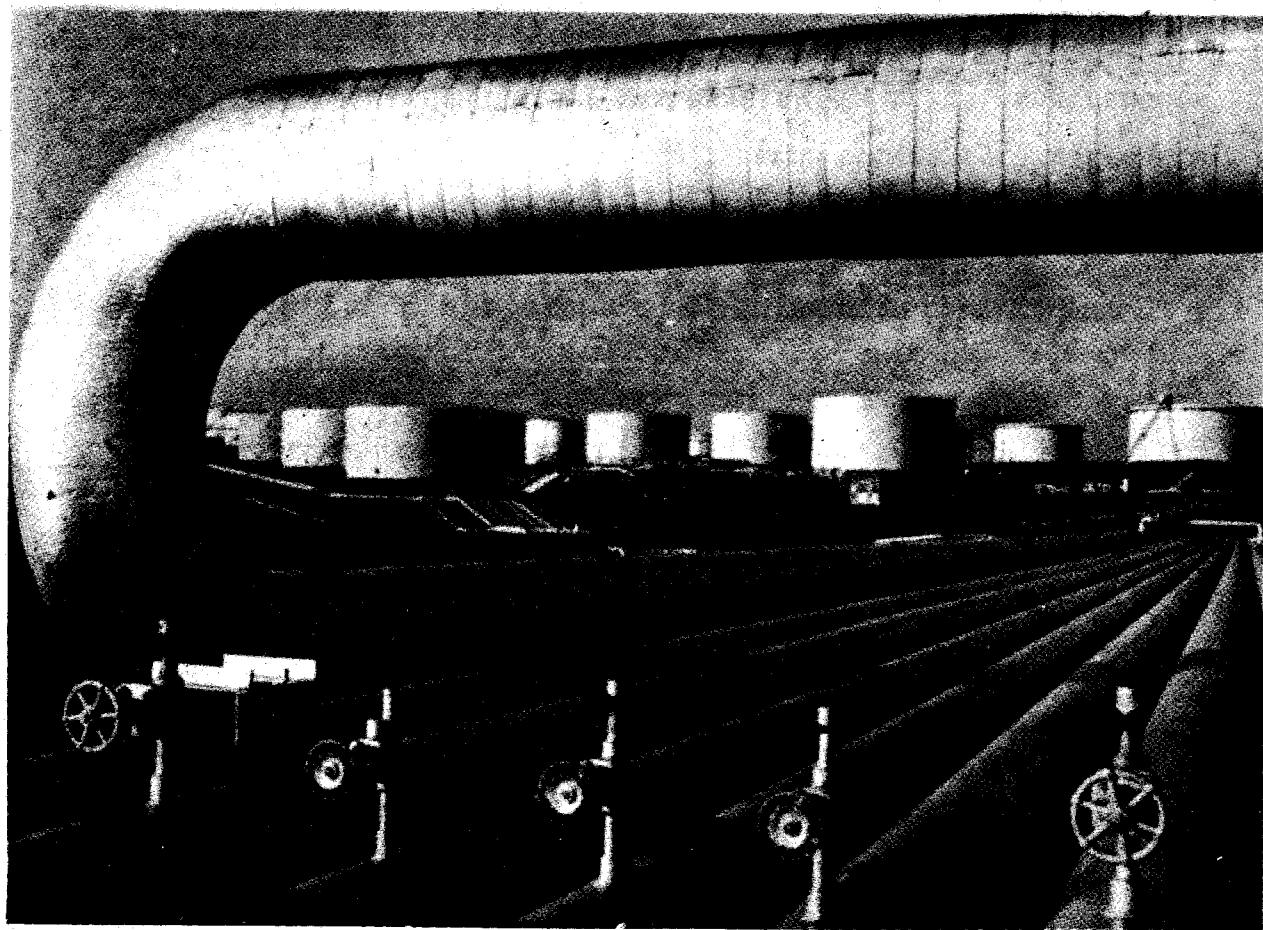
จนเกิดความผิดพลาดและนำไปสู่ความยุ่งยากในที่สุดดังประเทศที่ยกมาเป็นอุทาหรณ์ข้างต้น

คงไม่ใช่เรื่องที่เกินเลยความจริงแต่อย่างใดหากจะกล่าวว่าภาวะพลิกกลับของสถานการณ์ด้านปิโตรเลียมที่เกิดขึ้นนี้ได้ส่งผลกระทบต่อโครงการของนานาประเทศทั่วโลกเช่นเดียวกับกรณีประเทศไทยของเรา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อปรากฏชัดเจนว่าเกลียวสัมพันธ์ของกลุ่มประเทศผู้ส่งน้ำมันเป็นสินค้าออก (OPEC) ที่เคยกระชับแน่นเหนียว ได้เริ่มคลายตัวออกจากกันซึ่งมีหลักฐานยืนยันได้อย่างเด่นชัดจากความสัมพันธ์ในการประชุมครั้งล่าสุดเมื่อปลายเดือนมกราคม 2526 ที่ผ่านมา เมื่อปรากฏว่ากลุ่มประเทศดังกล่าวนี้ไม่สามารถจะเจรจาตกลงเรื่องการกำหนดราคาน้ำมันร่วมกันได้ ระดับราคาน้ำมันในอนาคตคงจะแปรเปลี่ยนจากที่เคยพุ่งทะยานสูงขึ้นตลอดเวลาสู่ความมีเสถียรภาพมากขึ้น หรืออาจจะลดต่ำลงด้วยซ้ำไป สถานการณ์เช่นนี้จะทำให้นานาประเทศต้องทบทวนและปรับปรุงเงื่อนไขในโครงการลงทุนต่าง ๆ ของตัวเองใหม่ เพราะเป็นที่เชื่อมั่นได้ว่า การวางแผนโครงการต่าง ๆ ในระยะก่อนหน้านี้คงไม่มีใครคาดคิดถึงการแปรเปลี่ยนเช่นนี้มาก่อนแน่ มีแต่ต่างก็คำนึงถึงราคาน้ำมันที่จะเพิ่มสูงลิ่วด้วยกันทั้งสิ้น

เมื่อเปลวไฟจากก๊าซธรรมชาติที่ปลายท่อเผาทั้งก๊าซทั้งส่วงไสวขึ้น นั่นคือสัญญาณบ่งบอกถึงก้าวใหม่ในการทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ของเราเพื่อพัฒนาประเทศ และเมื่อมีการเริ่มลงมือก่อสร้างโรงงานแยกก๊าซก็ย่อมหมายถึงว่าเรากำลังก้าวต่อไปเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ก๊าซธรรมชาติ ก้าวต่อไปนี้เองเรื่องที่เราระจะต้องระมัดระวัง เพราะงานมีใช้ของง่าย หากแต่เป็นงานใหญ่และยากยิ่งกว่าการพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานมากที่เราได้เคยกระทำสำเร็จมาแล้วทั้งสิ้น เราต้องพร้อมที่จะเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่รอคอยอยู่ข้างหน้าอีกมากมายอย่างแน่นอน

อย่าลืมว่าประเทศไทยเรายังขาดความพร้อมเกือบทุกด้านในการพัฒนาทรัพยากรปิโตรเลียม เพราะฉะนั้นการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนจึงจำเป็นต้องค่อยทำค่อยไปด้วยความรอบคอบที่สุด นอกเหนือไปจากเรื่องขาดความรู้และประสบการณ์ซึ่งจำต้องใช้เวลาตามสมควรดังกล่าวแล้ว เรื่องการกะระยะเวลา (Timing) ก็นับเป็นสิ่งสำคัญด้วย และเนื่องจากเงินลงทุนในโครงการเหล่านี้มีจำนวนมหาศาลนับแสนล้านบาท ซึ่งเป็นที่แน่นอนว่าแหล่งเงินทุนภายในประเทศจะมีไม่เพียงพอ ทำให้เราต้องพึ่งสถาบันการเงินต่าง ๆ นอกประเทศ ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาพอสมควรที่จะพิจารณาแหล่งเงินทุนจากภายนอกอย่างถี่ถ้วน โดยถือเอาผลประโยชน์ของประเทศชาติ และประชาชนส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

เหมือนสิ่งอื่นใดการพัฒนาเศรษฐกิจในแนวทางที่ถูกต้องนั้นจะต้องกระทำให้บังเกิดความสมดุลด้วยโดยไม่ทุ่มเทเน้นหนักในทางหนึ่งทางใดมากเกินไปจนเกิดผลเสียหายนกับอีกทางหนึ่ง เช่น เรามุ่งที่จะก้าวต่อไปสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับก๊าซธรรมชาติก็จะต้องไม่ละเลยทอดทิ้งภาคเกษตร อุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเป็นจำนวนมาก ซึ่งยังมีศักยภาพที่พัฒนาได้ต่อ

ไปอีกไม่น้อย ยิ่งกว่านั้นจะต้องคำนึงด้วยว่า การพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับก๊าซธรรมชาติจะต้องไม่ซ้ำเติมให้ปัญหาช่องว่างทางรายได้ระหว่างคนในเมืองกับชนบทเลวร้ายลงไปอีก และเนื่องจากประเทศไทยของเราไม่มีความได้เปรียบเชิงเทียบในอุตสาหกรรมประเภทนี้เช่นที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ฉะนั้น เรื่องที่จะต้องคำนึงถึงอย่างหนัก อีกประการหนึ่งก็คือ ความยุติธรรมของผู้บริโภคที่จะต้องมิใช่เป็นผู้รับภาระอันเนื่องมาแต่การปกป้องคุ้มกันอุตสาหกรรมต่อเนื่องเหล่านี้ แต่ควรจะเป็นไปได้เพื่อประโยชน์ในด้านราคา หรือต้นทุนผลิตภัณฑ์ที่ถูกลง

แน่นอนการก้าวไปสู่ประเทศ "กึ่งอุตสาหกรรม" นั้นย่อมมีงานง่ายที่ประเทศใด ๆ ก็สามารถกระทำได้เลยเพราะมีฉะนั้นแล้วโลกก็คงเต็มไปด้วยประเทศกึ่งอุตสาหกรรมหรือไม่ก็ประเทศอุตสาหกรรมที่พัฒนาแล้วทั้งหมด อย่างไรก็ตาม สำหรับประเทศไทยของเรานั้น ทรัพยากรธรรมชาติที่ผืนแผ่นดินของเรามีอยู่ได้มอบโอกาสที่ดีที่สุดให้แก่เราแล้ว ความสำเร็จก้าวต่อไปในการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับก๊าซธรรมชาติจะเกิดขึ้นได้ช้าหรือเร็วและครบถ้วนสมบูรณ์ตามแผนหรือไม่เพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลาย ๆ ประการโดยเฉพาะอย่างยิ่งก็คือสถานการณ์ปิโตรเลียมของโลก และความตั้งใจมุ่งมั่นอย่างแน่วแน่ในการฝ่าฟันอุปสรรคของทั้งภาครัฐบาล

และเอกชนที่จะร่วมมือกันอย่างจริงจังรอบคอบ และระมัดระวังเพื่อผลักดันโครงการใหญ่นี้ให้สัมฤทธิ์ผลด้วยดี อันจะทำให้การพัฒนาก้าวสำคัญนี้ก่อดอกออกผลเป็นประโยชน์ต่อชาวไทยทุกผู้ทุกนามโดยทั่วกัน

เนื่องจากโครงการนี้เป็นโครงการที่ยิ่งใหญ่และซับซ้อนที่สุดในประวัติศาสตร์เศรษฐกิจของชาติไทย ถ้าทั้งภาครัฐบาลหรือภาคเอกชนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเพียงฝ่ายเดียวย่อมไม่สามารถดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงลงได้ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมืออย่างใกล้ชิดในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการเงินคาดว่าจะเงินที่จะต้องใช้จ่ายทั้งหมดมีจำนวนสูงถึงประมาณ 103,000 ล้านบาท ซึ่งจากการศึกษาความเหมาะสมของโครงการ อัตราส่วนเงินลงทุนระหว่างภาครัฐบาลและเอกชนจะเป็นประมาณร้อยละ 44 และ 56 ตามลำดับ สำหรับธนาคารกรุงเทพ จำกัด ซึ่งเป็นสถาบันการเงินที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศได้ตระหนักถึงความสำคัญของโครงการนี้มาตั้งแต่ต้นและพร้อมที่จะให้ความสนับสนุนเติมกำลังความสามารถ ดังจะเห็นได้จากการที่ธนาคารได้มอบหมายให้ผู้เชี่ยวชาญศึกษารายละเอียดของโครงการ และการจัดตั้งหน่วยงานและบุคลากรเพื่อที่จะรับผิดชอบงานด้านนี้โดยเฉพาะ ทั้งนี้เพื่อเตรียมตัวให้พร้อมในการที่จะให้ความร่วมมือในโครงการอันยิ่งใหญ่

ตาราง สถิติ

ตารางที่ 1

ผลิตภัณฑ์รายจังหวัดภาคตะวันออกปี พ.ศ. 2523 (ราคางบที่ปี 2515)

หน่วย : ล้านบาท

สาขาการผลิต	ชลบุรี	ระยอง	ฉะเชิงเทรา	จันทบุรี
เกษตรกรรม	2,137.2	1,316.7	1,574.8	1,034.6
กสิกรรม	1,604.1	1,023.3	1,031.2	718.7
ปศุสัตว์	196.3	69.2	245.8	61.8
ประมง	336.7	193.5	282.0	188.7
ป่าไม้	0.1	30.7	15.8	65.4
เหมืองแร่และการขุดหิน	233.5	55.3	—	9.2
อุตสาหกรรม	2,674.7	104.5	91.5	45.5
การก่อสร้าง	226.9	49.5	66.6	87.5
ไฟฟ้าและน้ำประปา	100.8	24.3	20.3	17.6
การขนส่งและการคมนาคม	241.1	39.5	52.6	89.6
การค้าส่งและค้าปลีก	1,761.2	516.1	581.6	380.1
การธนาคาร ประกันภัย และ อสังหาริมทรัพย์	241.3	71.2	76.4	61.1
ที่อยู่อาศัย	44.2	24.3	31.6	21.2
การบริหารราชการและการป้องกันประเทศ	152.5	65.5	75.2	64.0
บริการ	1,222.6	182.6	199.2	220.9
ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด	9,036.0	2,449.5	2,769.8	2,032.3

ที่มา : กองบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ 2
ผลิตภัณฑ์รายจังหวัดภาคตะวันออกปี พ.ศ. 2523 (ราคางบที่ปี 2515)

หน่วย : ล้านบาท

สาขาการผลิต	ปราจีนบุรี	นครนายก	ตราด	สมุทรปราการ
เกษตรกรรม	1,223.9	388.8	416.6	889.9
กลีกระรุม	958.9	327.2	292.6	209.9
ปศุสัตว์	249.6	55.2	25.2	105.3
ประมง	6.6	6.3	81.6	574.7
ป่าไม้	8.8	0.1	17.2	—
เหมืองแร่และการขุดหิน	34.9	1.4	—	31.3
อุตสาหกรรม	164.5	34.8	48.7	8,525.8
การก่อสร้าง	111.0	32.5	16.4	145.5
ไฟฟ้าและน้ำประปา	13.5	4.0	6.5	1,498.6
การขนส่งและการคมนาคม	48.8	31.7	49.9	77.9
การค้าส่งและค้าปลีก	496.4	149.1	162.2	3,297.9
การธนาคาร ประกันภัย และอสังหาริมทรัพย์	37.8	17.0	16.4	160.7
ที่อยู่อาศัย	40.7	13.9	9.9	37.0
การบริหารราชการและการป้องกันประเทศ	137.0	41.0	35.0	63.8
บริการ	183.6	96.2	93.8	528.4
ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด	2,492.1	810.4	855.4	15,256.3

ที่มา : กองบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ 3
รายได้ประชาชาติต่อบุคคลต่อปีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ปี 2519-2523 (ราคาปัจจุบัน)

หน่วย : บาท

จังหวัด	2519	2520	2521	2522	2523
1. ชลบุรี	18,419	20,357	24,261	28,696	37,000
2. ระยอง	12,150	12,692	13,704	13,138	15,284
3. ฉะเชิงเทรา	7,753	9,119	11,126	10,790	12,681
4. จันทบุรี	10,140	14,300	11,581	14,381	14,686
5. ปราจีนบุรี	4,874	5,683	9,550	7,704	9,149
6. นครนายก	5,012	6,838	7,013	7,869	9,477
7. ตราด	9,369	10,600	12,155	13,064	14,545
8. สมุทรปราการ	36,204	43,362	52,346	59,590	66,272
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	14,029	16,458	19,495	21,401	25,130

ที่มา : กองบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ 4
ประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. 2520-2524

หน่วย : คน

จังหวัด	2520	2521	2522	2523	2524
1. ชลบุรี	660,462	679,677	704,142	728,027	738,221
2. ระยอง	326,799	337,515	349,130	360,411	377,063
3. ฉะเชิงเทรา	459,168	472,885	481,255	499,267	498,092
4. จันทบุรี	287,463	300,937	315,980	330,233	340,341
5. ปราจีนบุรี	560,954	584,378	608,364	631,435	648,555
6. นครนายก	190,228	193,904	198,931	203,322	202,365
7. ตราด	121,926	127,704	133,198	138,305	140,288
8. สมุทรปราการ	417,556	432,953	450,592	467,915	557,292
รวมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	3,024,556	3,129,953	3,241,592	3,358,915	3,502,247

ที่มา : กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

เปิดรับสมาชิก

วารสารเศรษฐกิจและสังคม ฉบับนี้เป็นฉบับที่ 3 ของปี 2526 ซึ่งตลอดปีนี้มีวารสารออกเผยแพร่รวม 5 ฉบับ ท่านที่ประสงค์จะสมัครเป็นสมาชิกวารสารเศรษฐกิจและสังคม ทางคณะผู้จัดทำยินดีเปิดรับสมัครท่านเป็นสมาชิกตลอดเวลา โดยท่านจะได้รับวารสารประจำปี 2526 ย้อนหลังตั้งแต่ฉบับแรกเป็นต้นมา

อนึ่ง เนื่องจากวารสารประจำปี 2526 ได้มีจำนวนลดลงไป 1 ฉบับ ดังนั้นคณะผู้จัดทำจึงขอขดเซยท่านด้วย “เอกสารคู่มือระบบบริหารการพัฒนาชนบท” แทนวารสารฯ ที่ขาดหายไป นอกจากนี้ท่านที่สมัครเป็นสมาชิกประจำปี 2526 จะได้รับสิทธิพิเศษในการสั่งซื้อหนังสือชนบทไทย ปี 2525 ในราคา 25 บาท จากราคาจำหน่ายปกติ 30 บาท สำหรับเงินที่ได้จากการจำหน่ายทั้งหมดจะส่งมอบให้แก่กระทรวงการคลังเพื่อเป็นรายได้ของรัฐต่อไป

“ฝ่ายจัดการ”

บอกรับเป็นสมาชิกวารสาร “เศรษฐกิจและสังคม” ปี 2526

ชื่อ.....

ที่อยู่.....

พร้อมกันนี้ข้าพเจ้าได้ส่งเงินธนาคัต/เช็คไปรษณีย์ สั่งจ่าย ป.ณ. หน้าพระลาน ในนามนางอัจฉรา คุขอารีย์ หัวหน้างานการคลัง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ถนนกรุงเกษม สะพานขาว กรุงเทพฯ 10100 เพื่อเป็นค่า (หากท่านใช้เช็คธนาคาร โปรดสั่งจ่ายในนามกระทรวงการคลัง)

☐ สมาชิกวารสารเศรษฐกิจและสังคม ตลอดปี 2526 จำนวนเงิน 50 บาท

☐ หนังสือชนบทไทย 2525 ในราคาพิเศษ เล่มละ 25 บาท

รวมเป็นเงินทั้งสิ้น.....บาท

ลงชื่อ.....

หมายเหตุ :— เมื่อท่านได้ชำระเงินต่ออายุเรียบร้อยแล้ว ทางฝ่ายจัดการจะส่งใบเสร็จรับเงินไปพร้อมกับวารสารเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 1 ปี 20 และหนังสือชนบทไทย 2525 ตามที่ท่านได้สั่งจอง

จากผู้จัดทำ

ถ้ามาทบทวนกันดูว่า การพัฒนาอุตสาหกรรมของไทยเท่าที่ผ่านมาได้ประสบผลสำเร็จเพียงไร ความสำเร็จนั้นถ้าจะวัดในแง่อัตราการเจริญเติบโตของมูลค่าเพิ่ม ผลผลิตอุตสาหกรรมเพียงอย่างเดียว ก็อาจตอบได้โดยไม่ลังเลเลยว่าเราได้ประสบผลสำเร็จแล้ว แต่ถ้าจะมองให้ลึกซึ้งแล้ว จะเห็นว่าผลของอัตราเจริญเติบโตที่สูงนี้ต้องแลกมาด้วยเงินตราต่างประเทศ ซึ่งจ่ายไปเพื่อนำเข้าสินค้าทุน และวัตถุดิบที่จำเป็นในการผลิตเป็นมูลค่ามหาศาลในแต่ละปี ฉะนั้นตราบไคที่ประเทศยังไม่สามารถผลิตพวกวัตถุดิบเหล่านี้ได้ เราก็ไม่อาจกล่าวอ้างได้ว่า ประเทศไทยได้ประสบผลสำเร็จจากการพัฒนาอุตสาหกรรม

วารสารเศรษฐกิจและสังคมฉบับนี้จึงภูมิใจที่จะเสนอเรื่อง “แนวทางการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก” ซึ่งเป็นนโยบายใหม่ที่ท้าทายแนวความคิดอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะเป้าหมายที่มุ่งผลักดันประเทศให้ไปสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (NICS) โดยเน้นการพัฒนาให้มีการผลิตสินค้าทุน วัตถุดิบ และโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เช่น ท่าเรือน้ำลึก ล้วนเป็นเรื่องใหม่ที่น่าสนใจติดตาม นอกจากนี้คณะผู้จัดทำในฉบับยังเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายอย่างมาก โดยท่านที่ปรึกษาประจำฉบับ ได้แก่ ดร.สาวิตรี โพธิ์วิหก คุณสมเจตน์ เตรศุภ และเจ้าหน้าที่ของศูนย์วิเคราะห์และประสานแผนปฏิบัติการบางท่าน

สำหรับบทความอื่น ๆ ในฉบับก็มีความเข้มข้นไปในแง่มุมต่าง ๆ กัน เช่น เรื่อง “แผนพัฒนาจังหวัด” และอุตสาหกรรมชนบทซึ่ง เป็นตอนแรกของบทความชุดนี้ จึงหวังว่า ท่านผู้อ่านคงได้ประโยชน์จากการติดตามอ่านเช่นเคย

ขอขอบพระคุณอีกครั้ง
“คณะผู้จัดทำ”

โปรดทราบ

บทความในเอกสารนี้เป็นส่วนหนึ่งของการเผยแพร่เอกสารทางวิชาการ
มิใช่เป็นความเห็นสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หนังสือใหม่

ชนบทไทย 2525

รายงานเศรษฐกิจ 2525

ผลการพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ

ฉบับที่ 4 (2520-2524)

สนใจโปรดติดต่อสั่งซื้อได้ที่

งานการคลัง สำนักงานเลขานุการกรม

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ

และสังคมแห่งชาติ โทร.2816636

